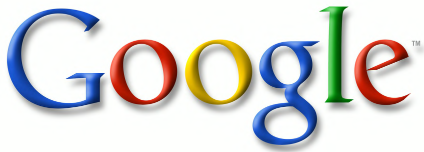
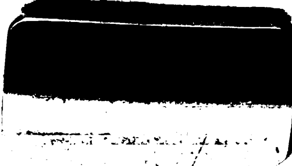

Helene Duncan

Kpl.

HELENE DUNCAN

KOREN-WIBERGS

BERGENSKE INTERIØRER

I. JANICKE WOLTMANN

II. JOMFRU PEGELAU

III. THOMAS FERDINAND SOHLREDER

IV. HELENE DUNCAN

CHRISTIAN KOREN-WIBERG

HELENE DUNCAN

INTERIØRER

KRISTIANIA
FORLAGT AV H. ASCHEHOUG & CO (W. NYGAARD)
1919

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI

TIL MIN HUSTRU

VAAR

DUNCANS PAA LYRØ.

Charles Edward Duncan, den første kjendte Mand af Slegten, kom til Nordland omkring Midten af 1500 Aarene. Han var Skotlænder og af gammel Adel. Folkesnakket gjorde ham sidenhen til en landflygtig Lord, som af politiske Grunde skulde have forladt Fædrehjemmet, men man bør jo ikke altid stole paa, hvad Folk siger, for Folk siger saa meget. I den gamle Familiebibel, som gik i Arv fra den første Duncan og nedover i Slegten, stod der ialfald intet om en slig Titel. Under det adelige Vaaben paa første Blad i Bogen havde Charles Edward berettet om sin Reise, alt i korte Træk og uden at berøre netop det, en gjerne vilde vide. Der var intet, som kunde røbe noget om ham selv, om hans Tanker, Liv og Skjæbne. Det var som et Barns Dagbogsoptegnelser, hvor det betydningsløse samvittighedsfuldt noteres. Senere skrev han nogle Linjer om sit Bryllup og om Sønnens Fødsel. Saa fulgte Sønnens Optegnelser paa samme knappe Maade — ogsaa paa engelsk. Sidenhen skrev alle Duncans norsk, og Notaterne blev kortere og kortere, men i én Retning var de alle lige hinanden. De meldte om høi

Alder; thi Duncans døde i Regelen mellem sytti og de hundrede Aar.

Forresten kan det være ligegyldigt, hvad Charles Edward havde været før han kom til Nordland. Et er sikkert, han havde været en Mand med sterk Vilje, fornem og rig. Han kjøbte den ene Gaard efter den anden, indtil hele Lyrø var hans. Saa ryddede og dyrkede han, gjorde Eng af de vandsyge Marker, og Aar efter Aar blev de grønne Flække større og flere. Og han byggede Hovedgaarden paa Lyrø og satte Kirken istand, for den var til nedfals. Ogsaa Fiskeboder satte han op, og drev stor Handel i Helgeland, Lofoten, Vesteraalen og Salten. Det var ikke smaa Ladninger, han sendte til Bergen hvert Aar i Stevnens Tid.

— — — — — — — Den niende i Rækken af Duncans hed Daniel. Familiegaarden stod endnu som i Charles Edwards Dage, da han overtog den efter Farens hastige Død i Lofoten. Det var i 1801. Paa den aabne Mark under Fjeldet laa Hovedhuset lunt til med sine store Sale og Dagligstuer, med Spiseværelset, Soverum og Kjøkken. Ved Bygningens ene Side stak «Farmorloftet» frem og dannede en Fløi, men dog adskilt fra Hovedhuset med nogle Alens Mellemrum. Paa den modsatte Side fulgte paa samme Maade Drengestuerne, Tjenestepigernes Rum og Ildhuset. Der var en stor Græsplæn midt paa Borggaarden, og paa den fjerde Side af denne stod Staburet. Men Fjøset og Laaven laa længere borte. Vinduerne havde hvidt Listverk overalt, som stod godt sammen med de rødmalede Vægge. Tagene var torvlagte.

Til Gaarden hørte en liden Bygning, fjernet fra de øvrige og af fremmed Form. Det var et ganske lidet Stenhus, bare en enkelt Stue med Peis paa Kortvæggen og med Skorsten op langs Gavlen. Et Vindu vendte ud mod Fjorden. Slig som Huset laa høit over Gaarden paa en Afsats i Fjeldet, var der Udsigt helt tilhavs. Der oppe, hed det, pleiede Charles Edward at sidde en Stund hver Dag. Hvad han speidede efter, kunde Sagnet ikke fortælle. En Gang fik han Besøg, en eneste Gang, da et skotsk Skib ankrede ved Øen. En Fremmed kom fra Skibet for at besøge Charles Edward, men han tog ikke op til Gaarden. De mødtes i Stenhuset og sad der i flere Timer, — andre sagde hele Dagen — og derefter forlod den Fremmede Lyrø, og Skibet satte Seil. Men engang, hed det, vilde den Fremmede komme igjen og vise sig i Stenhuset.

Nu laa den lille Bygning øde, og Bønderne gik afveien for den, naar det var mørkt. Af Kalken paa Væggen fandtes der faa Spor. Nogle ituslaaede Fliser vidnede om det oprindelige Gulv. Og flere Glasruder manglede i det blytremmede Vindu.

— — —

Daniel Duncan lignede ikke paa sine Forfædre, for der fandtes ikke Spor af Landmand i ham og heller ikke Kjøbmand for den Sags Skyld. Det sagde altid hans Ven, Prokurator Widemann, Bastian Schabe Widemann. Og deri havde han Ret. Det var ligesom Daniel ikke vilde. Det manglede hverken paa Kræfter eller Fornuft, og Gaarden havde han arvet i god Stand. Men hvorledes det nu end havde sig,

blev der liden Fremgang fra først af, og efterhvert som Aarene gled hen, gled Tøilerne ham ud af Haanden. Gaarden gav ikke Udbytte som før. Forretningsforbindelserne blev ikke holdt vedlige, Indtægterne skrumpede stadig ind. Men Udgifterne var de samme. Livet gik sin vante Gang paa Lyrø Gaard. Der blev bagt til alle Høitider af de dyreste Sorter, der blev slagtet og brygget, naar Gjesterne kom. Selv til daglig, naar det bare var Daniel, hans gamle Mor og Prokuratoren som sad tilbords, sparedes ikke hverken paa Slagt eller Vin. Og Prokuratoren var en hyppig og velseet Gjest, han bodde paa Fastlandet et kort Stykke fra Hovedgaarden, og det var saa nemt at tage over til Duncan.

Daniels Interesser gik en anden Vei end Fædrenes. Kontorstuen, hvor de ældre Duncans havde ført sine Bøger over Landbruget og over Fisken, som sendtes med Jægt til Bergen, saa ud som et Apotek. Der stod talrige Krukker paa Hylderne langs Væggen, alle med paaklæbede Sedler og latinske Navne. Stabler af Bøger og mange Bind med pressede Planter laa paa Bordet, hvor ogsaa større og finere Vægter var opstillet. Glas og Flasker rundt om. Og selv sad Daniel ved Bordet, snart veiede han, snart hældte han Vædsker fra det ene Glas til det andet, hævede Glasserne mod Lyset og stirrede paa Blandingen.

Det var Daniels store Sorg, at han i unge Aar ikke fik Anledning til at følge Lysten og blive Mediciner. Men han beklagede sig aldrig, for han var eneste Søn, og det faldt derfor af sig selv, at han maatte overtage Gaarden efter at have gjennemgaaet Den lærde Skole i Bergen. Interessen for Læge

videnskaben og da især for Øiensygdomme beherskede ham bestandig, den fyldte hans Tanker og blev bestemmende for hans Handlinger. Venlig tog han imod alle syge, som kom til Gaarden, gav dem fri Forpleining og Penger atpaa, naar det kneb. Mange var det, som kunde takke Daniel Duncan for gjenvunden Helbred og for den Styrke, han havde givet dem til at møde Sorg og Modgang; thi han besad en merkelig Kraft til at reise Selvtilliden og styrke Troen paa det gode i Tilværelsen. Ogsaa de, som kom syge paa Sjælen, forlod hans Hus med lyse og behagelige Tanker. Intet Under derfor, at hans Virksomhed skaffede ham stort Ry — ikke bare paa Lyrø og rundt i Nabosognet. Der kom Folk langveisfra for at søge Hjælp hos den navnkundige Autodidakt.

Daniel var at finde paa Kontoret nær sagt til enhver Tid, naar han ikke var paa Marken. Og var han der, gik han i Regelen ikke for at passe Jorden og se til Folkene, og heller ikke saa man ham nogensinde med Spade i Haand, — som de gamle Duncans. Daniel streifede om med Fluenet og fangede Insekter, eller han samlede Planter i Botaniserkassen. Slig gik det Aar efter Aar, altid nedover med Gaardsbrug og Handel, indtil Tabus, gamle trofaste Tabus — Livtjeneren, kom ind en Dag paa Kontoret, just som Daniel pressede Blomster. De talte længe sammen, og Ugen efter tog Daniel med Jægten til Bergen. Det var Sommeren 1810.

I flere hundrede Aar havde Slegten Duncan handlet med en og samme Stue paa Tyskebryggen. Nu i Daniels Tid blev Handelsstuen, som laa i Finnegaar-

den, eiet af Enken Caren Ameln, og den bestyredes af Henrik Sundt.

Det var længe siden Daniel havde været i Bergen, han kjendte derfor Forvalteren bare af Navn og gjennem Korrespondance. Men der var alligevel ikke Tvil i hans Sjæl, da han bad om større Kredit og et kontant Laan paa 2500 Rigsdaler. Planen var saa grei, syntes Daniel, enhver maatte kunne forstaa, at Laanet var til fælles bedste netop nu. Han talte tydelig og greit og gjentog nøiagtig, hvad Tabus havde foreslaaet. Men Forvalteren trak paa Skulderen, — det var ikke saa ligetil, han bestyrede jo bare betroede Midler. En udvidet Kredit kunde han nok gaa med paa indtil et begrænset Beløb, men den kontante Sum kunde der ikke blive tale om. Duncan maatte jo ogsaa erindre de pinlige Tider, de rammede alle, ikke bare Nordlændingerne. Det afgjørende var dog, at Handelsstuen skulde sælges, hvorfor kontante Laan vilde stride mod al sund Fornuft. Den udvidede Kredit kunde derimod lade sig forsvare, da Handelsstuerne paa Bryggen altid blev solgt med udestaaende Nordlandsgjæld. Pantet i Lyrø Gaard var godt nok.

Og dermed blev det. Daniel leverede Fisken og fik Varer igjen ombord. Det var Kolonialvarer, Brændevin, Tobak, Fiskegarn og Angler, Hamp og meget andet baade til Gaardsdriften og Fiskeriet. Med god Søndenvind reiste Jægten hjem.

— Men da gamle Tabus denne Gang kom ud fra Daniels Kontor skalv han saa paa Haanden, at han vanskelig kunde støtte sig til Stokken sin. Han stansede ude paa Tunet, trak den rødternede

Lommedug frem og tørrede Panden: «Aa nei, aa nei,» sagde han, «nu er det bare Vorherre, som kan bistaa Husbond i Nød og Elendighed.»

Daniel skalv ikke det mindste paa Haanden, da han tog et af de mange Glas fra Bordet. Han undersøgte Vædsken, smilte og var ganske fornøiet med Blandingen.

PROKURATOR WIDEMANN.

Det var mange Aar siden Bastian Schabe Widemann havde trukket sig tilbage fra Sagførervirksomheden, — det var kort efterat hans Hustru var død.

Men alligevel laa han ikke paa Ladsiden. Hvad han stelte med er ikke saa godt at sige, han havde anbragt sine Kapitaler paa bedste Maade og i de forskjelligste Foretagender, og Guldet strømmede bestandig ind, jevnt og sikkert. Stundom var der Flom. Og jo rigere han blev, desto mere fedtet blev Klærne. Men Prokuratoren kunde tillade sig at gaa flækket omkring, for Folk vidste, han var rig. Og saa var han Enkemand. Det var ogsaa en Undskyldning.

En Formiddag indunder Jul ropte han, som han pleiede, paa Gaardsgutten og bad ham gjøre Baaden klar. Snart var de over paa Lyrø, og Prokuratoren gik opover til Duncan, langsomt og pustende, — Widemann var meget korpulent og dertil klædt i et tykt Plag, som engang havde været en Vinterfrakke. Ved Staburet mødte han Tabus.

«Naa, Tabus, hvorledes staar det til med Grisene da?»

Jo, Tabus kunde ikke klage, der blev ikke sparet paa Bygmelet, og mange gode Sager faldt der af fra Middagen, saa Flæsket skulde nok blive til Prokuratorens Tilfredshed. Og saa smilte Tabus, for han kjendte Widemann ud og ind og vidste, at der ikke i hele Nordland fandtes en bedre Madkjender og større Spiser.

De gik bort til Grisegaren bag Fjøset.

«Flyt lidt paa den Grisen da, Tabus, saa faar vi se.»

Tabus betragtede spørgende Prokuratoren, som gryntede tilfreds, idet han følte paa Dyret. Ogsaa Grisen gryntede lidt.

«Fremtrædende Flæsk, Tabus, aldeles udmerket. For-træf-fe-ligt! Men for Guds Skyld, stop nu en Tid med Bygmelet og gaa over til Havremelet. Og dertil Poteter nu og da, saa faar Flæsket en ganske fin Tone af sødlig Smag, samtidig som det blir noget fastere, Tabus.»

Derefter maatte Tabus vise frem Gjæssene og Kalkunerne i Fuglehuset, og Fjærkræet vandt Prokuratorens Bifald, — men ogsaa her vilde man opnaa en pikantere Smag ved at foretage nogle Forandringer ved Fodringen. Paa Veien til Hovedhuset forhørte Prokuratoren sig om Æggene, som Daniel forstod at nedlægge saaledes, at de holdt sig Vinteren over. Og da Tabus forsikrede, at de smagte som de var nyværpede, gryntede Widemann for sig selv, at det var det eneste praktiske Resultat af Daniels videnskabelige Funderinger.

Inde i Gangen neiede Trine Meyer for Prokuratoren, hun havde styret Huset de sidste Aar, salig

Husbonden levede, og fortsatte nu hos Sønnen som den eneherskende i det store og udprægede Ungkarshjem. Daniels Mor lagde sig aldrig mere op i Husholdningssager. Hun holdt mest til i sine Værelser over i «Farmorloftet» og kom som oftest bare hen i Hovedhuset til Maaltiderne.

Trine Meyer var raptunget, hun kunde være mild og hun kunde være skarp, alt efter Omstændighederne. Trine Meyer var fra Bergen. Idag var hun mild.

«Ved Prokuratoren, at det er hele fire Dage siden han var her sidst og smagte paa de stegte Nyrerne mine?»

Widemann smilte og bukkede som en Hofkavaller: «Nyrerne var eventyrlige i sin pikante Smag.»

Han pleiede at aflægge Jomfru Meyer en Visit hver Formiddag. I kjøligt Veir passiarede de i den lille Stue ved Kjøkkenet, i Mildveir sad de paa Bænken udenfor Kjøkkenvinduet. Dagens Menu blev først og fremst diskuteret, og syntes Prokuratoren, den var særlig tillokkende, lod han sig melde til Middag; var den derimod ikke i Overensstemmelse med hans Stemninger og Følelser den Dag, tog han hjem igjen. Derfor maatte Gaardsgutten hans altid blive paa Lyrø, saa længe Widemann var der, færdig til at ro hjem ved første Vink. Og hændte det, at Prokuratoren havde noget ekstraordinært at byde paa, inviterede han Daniel hjem til sig.

«Naa, Trine, hvad har hun saa idag? Suppe, brun Fiskesuppe, siger hun, — forhaabentlig ikke for mægtig? Og derefter?»

«Kalkunsteg,» smilede Trine Meyer.

«Hm,» kremtede Widemann og saa slet ikke fornøiet ud.

«Kanske Prokuratoren ikke er i det rette Kalkunhumør idag,» spurgte Trine.

«Kalkunen,» svarede Prokuratoren, «er en fornuftig Fugl — men kapriciøs. Men Jomfru Trine pleier i Regelen at være heldig med Saucen, og hun er vel hjemme i Fjærkrækapitlet, saa Kalkun lader sig høre. Og derefter? Syltede Frugter og Omelet? Det lader sig forsvare. Giv nu Tabus streng Besked da, naar han tempererer Rødvinen. Den sidste herlige «Entre deux Mers» havde han sikkerlig sat i varmt Vand; thi den smagte ikke. Den var mishandlet. Giv ham en Gang for alle Ordre til at have Flaskerne staaende tre Dage med Rummets rigtige Normaltemperatur. Den fjerde Dag, naar Vinen skal benyttes, sættes den uden Kork en halv Time før Maaltidet — for at aande ud, Trine. Men for Guds Skyld ikke tæt ved Ovnen.»

«Idag skal nok Prokuratoren blive helt fornøiet. Cadillac'en har staaet inde i to Dage, og det maa være nok, — og saa har vi taget op den gode hvide, De ved —»

«Ah, Vinen fra «Croix du Mont». Jeg blir til Middag, Jomfru Trine!»

Trine Meyer nikkede og bad Prokuratoren vente et Øieblik. Hun tog en Klæbørste og gav først hans Kjole en Overhaling, — Prokuratoren bar altid en falmet blaa Snipkjole, naar han kom til Lyrø, en med blanke Knapper. De store Messingknapper var det eneste renpudsede i Prokuratorens Garderobe. Derefter mønstrede hun hans Benklæder, børstede

lidt hist og her og kastede — idet hun sukkede tungt — et Blik paa de høie Skaftestøvler. Engang i Tiden havde de havt en Silkedusk paa Forsiden øverst i Skafternes Spids. Nu stod der bare nogle Traadstumper igjen.

Netop som Prokuratoren var gaaet ind i Storstuen, kom Daniel fra Kontoret. Trine Meyer blinkede til ham og pegede mod Stuedøren, mens hun forsøgte paa at hænge Widemanns Overfrak op paa en Nab.

«Undskyld min Dristighed, Mosjø, men kunde ikke Mosjø Daniel bekvemme sig til at forære Prokuratoren en af de gamle Vinterfrakkerne, som hænger oppe paa Lemmen?» Trine holdt Frakken frem for Daniel og saa paa ham med det ene Øie. Det andet kneb hun igjen. «At Hempen mangler,» fortsatte hun, «kan der være Guds Tilgivelse for, men naar alle Knapperne er borte, og han bruger — Snor! Kan vi for Samvittigheds Skyld lade ham gaa i Slobrok? Jeg bare spør.»

Daniel tog Frakken og lagde den over en Stol: «Trine Meyer ved godt, at Prokuratoren kan kjøbe baade hende og mig og Lyrø med, ja mange af de større Gaarde i Helgeland.»

«Men en Vinterfrakke kan Prokuratoren ikke kjøbe sig,» svarede Trine Meyer, «det ved baade Mosjøen og jeg — og hele Helgeland.» Saa neiede Jomfru Trine med flere Kniks, let og tynd som hun var, og forsvandt i Kjøkkenet.

— —. —

Storstuen paa Lyrø Gaard var som et Billede af hele Slegten. Hvert Led havde afleiret noget, men

der var alligevel Stil og Helhed over Interiøret. Et stort Billede af Charles Edvard hang over den nye Skabsofa. som Daniel havde faaet fra Bergen. Foran Sofaen stod de tilhørende lette Empiremøbler og et firkantet Bord i skinnende Mahogni. Et hollandsk Skab med svære Fyldinger, kraftig Gesims og store Kugleben dannede det centrale i Arrangementet paa den modsatte Væg, — det repræsenterede 1600 Aarenes Duncans. Paa Skabet stod en kinesisk Porcellænsterrin, som bare blev benyttet til Julegrøden. Foran Skabet var der Stoler i Krans rundt et Bord, og dette Møblement skrev sig fra Midten af 1700 Aarene, alt i svulmende Rococo. Paa det haandmalede Tapet saaes mange Familieportræter, der var baade ældre mørke Oljebilleder og nogle ypperlige Pasteller af Juel. Miniaturportræter, Silhouetter og Elfenbensmedaljonger hang under Pastellerne.

Festlig saa den store Sal ud, især naar Lysene var tændt i Glaskronerne og i Kandelaberne paa Kaminen. Det var en høi og smal Kamin, prydet med Duncans Vaaben.

— Allerede en god Stund før Prokuratoren traadte ind, havde Tabus fyret op. Det spragede i Furukubberne.

«Dette er Vinterens charmerende Sang,» sagde Widemann for sig selv, han stod foran Ilden og gned de forfrosne Fingre, da Daniel kom og slog ham let paa Skulderen.

«Glæder mig at se dig, Prokurator!»

Widemann bukkede høitideligt. Velkomst og Hilsen var ganske mekanisk, præget af Vanen gjennem mange Aar.

Nu kom Tabus, som han pleiede, ruslende ind med Sølvbrikken, hvorpaa der stod Bitterdram og to Glas. Ingen havde kaldt paa ham. Han kjendte Programmet. Herrerne tog sine Appetitvækkere, som de pleiede. Daniel sagde Skaal, Prokuratoren Prosit, hvorefter han pustede ud et langt Ah! efter Drammen. I det samme gik Døren op, og Daniels Mor traadte ind.

Den gamle Dame gik noget foroverbøiet og langsomt, støttet til to Stokker. Den vævre fine Skikkelse, helt klædt i sort Silke, syntes at tilhøre Fortiden; thi Dragten var af gammelt Snit. Det vakkert skaarne Ansigt mellem hvide Krøller omrammedes af en Kappe, hvis Baand var knyttet om Halsen. Prokuratoren bukkede dybt, som han pleiede, mens Gamlefruens kloge Øine saa paa ham et Øieblik uden at give Udtryk for nogetsomhelst. Mødet var ingen Overraskelse. Alt gik som et Uhr paa Lyrø Gaard, og Prokuratoren var et af de mange Hjul i Verket.

Gamlefruen nikkede venligt til Daniel og fortsatte sin langsomme Gang gjennem Storstuen til Spisesalen. Herrerne fulgte efter.

Ved Bordet satte den gamle Dame sig, som hun pleiede, vis-à-vis Sønnen. Trine Meyer tog Plads overfor Prokuratoren. Der blev ikke talt stort. Bare Skeernes Klir mod Tallerknerne hørtes i den store gule Sal, hvor til og med Møblerne og Gardinerne var gule, og hvor Menneskerne blev saa fremtrædende paa den lyse Baggrund.

Daniel henvendte sig om lidt til sin Mor og spurgte, hvorledes det stod til med Gigten, om hun havde havt en rolig Nat, — og om hans Salve havde hjulpet.

«Alt staar vel til. Tak, min kjære Daniel.»

Atter en lang Pause.

Prokuratoren havde ikke sagt et Muk. Han øsede Suppen ind og tyggede Vinen; thi det var hans Erfaring, at al god Vin maatte tygges, fordi Smagsnerverne først derved fik Anledning til at udfolde sine fortræffelige Egenskaber.

I Længden virkede Tausheden trykkende paa Trine Meyer, og hun vilde fremfor alt vide, om Prokuratoren var fornøiet med Suppen. Men der kom ikke Svar, han var for optaget med den tredje Tallerken og tyggede allerede sit fjerde Glas Madeira. Omsider blev Suppen endelig baaret ud, og Kalkunen kom ind. Man gik nu over til «Cadillac'en», men Prokuratoren foretrak idag «Sainte-Croix-du-Mont».

Da Trine Meyer ikke havde faaet Hjælp af Prokuratoren, forsøgte hun sig paa egen Haand.

«Jeg kan hilse fra Arentzen, han var indom her igaar for at se paa Spisesalen og tage Maal af Møblerne.»

«Hvem?» spurgte Daniel forundret.

«Elling Arentzen. Første Gang, han var her, saa han paa Storstuen.»

«Men hvad vil Manden,» spurgte Daniel endnu mere forbauset, «og hvorfor kommer han her i mit Hus for at tage Maal af Møblerne?»

«Han kommer for at blive dannet,» svarede Trine Meyer.

Daniel afbrød hende: «Er det den Arentzen, som har tjent mange Penge og kjøbt Holmegaard i Stensvaagen?»

Da vaagnede for første Gang Bastian Schabe Widemann og det saa pludseligt, at han væltede sit halvtømte Glas. «Elling Arentzen,» sagde han med Eftertryk, som for at gjøre al Forklaring overflødig, «er et forbløffende Forretningstalent.» Derefter lagde han Servietten over Vinflækken og skjænkede sig et nyt Glas «Sainte-Croix-du-Mont». Og han hengav sig atter til Kalkunen.

«Ja, ja,» sagde Daniel, «kan saa være, men jeg begriber bare ikke, hvad han vil her paa min Gaard.»

«Han siger han vil rive ned det gamle Hovedhus i Stensvaagen,» forklarede Jomfru Trine, «og istedet opføre et nyt Hus i Lignelse med Gaarden her paa Lyrø.»

Gamlefruen saa op: «Vil den Mand virkelig ødelægge Holmegaard?»

«En Gaard,» fortsatte Daniel, «som er næsten lige kuriøs, som Lyrø Gaard, om ikke netop saa gammel. Hvad vinder han ved det?»

«Han river ikke Gaarden ned, han siger bare, at han vil gjøre det,» bemerkede Prokuratoren i en Kalkunpause, og saa føiede han til: «Der kan være Forretning i det.»

Men Trine Meyer havde siddet sprækkefærdig af Nyheder, og nu ramlede hun løs: «Han vil tage baade Lyrø Gaard og Mosjø Daniel til Eksempel! Han vil have samme Slags Stuer og samme Sort Møblementer. Og nu har han sendt Brev til Bergen for at bestille en Skabsofa og franske Stoler af den nye Facon. Han vil have alt, som Mosjø Daniel har det, — samme Slags Bukser. Og han kunde faa alt for Penge, sagde han, ja næsten alt da, for han

studsede svært, da han saa Familieportræterne. Han gaar hele den udslagne Dag i Ridestøvler, fordi han har seet Mosjø Daniel i Ridestøvler.»

Her stoppede Trine Meyer for at trække Veiret — —

«Og han har skaftet sig den sidste nye Mode i Klærne, for før var han sid i Rumpen som en Hollænderskipper. Og — ja, Gu'naa mig — han har hyret en Tjener, som skal være i Lignelse med Tabus, og Tjeneren maa staa bag Stolen, naar Arentzen spiser, han maa skjænke i og varte op. Ja, saa fortæller Folk, men — Gud bevare min Mund!»

Gamlefruen, som til en Begyndelse ikke syntes at tage Notis af Trine Meyers Ordflom, blev opmerksom og spurgte, om han virkelig havde faaet en Tjener. Der opstod en liden Pause, saa fortsatte hun langsomt: «Hvor underligt det kan gaa. Tabus er rigtignok bare en Tjener, men han har Familieportræter, thi hans Slegt har været paa Lyrø i mange Led, og Duncans lod sine Tjenere male. Det rigtige vilde jo have været, at Tabus var Herren, og at denne Mand, I taler om, Jomfru Meyer, havde været hans Tjener.»

Prokuratoren maatte vist have skjænket Kalkunen mindre Opmerksomhed, for han havde hørt efter og forsikrede paany, at Arentzen var en fremragende Forretningsmand.

«Dermed er alting sagt,» hviskede Daniel over til Trine Meyer.

Efter Omeletten, som Prokuratoren heftede sig særlig ved og skyllede ned med veltygget kanarisk Vin, reiste Gamlefruen sig og takkede for Maden:

«Nu kan I sidde igjen og nyde Jers Kaffe og Tobak. Jeg gaar til Farmorloftet.»

Saa reiste hun sig, nikkede til hver især, tog Stokkerne og gik langsomt mod Døren, idet hun sagte som for sig selv gjentog — «til Farmorloftet, til Farmorloftet.» Det var ligesom hun glædede sig til at komme op i sine lune Stuer til de gamle Møbler og til de gamle Erindringer, der oppe hvor Trine Meyer ikke kunde forpeste Luften med Fortællinger om pengestærke Ubetydeligheder og stortalende Parvenuer.

— — —

— Prokuratoren blev tilaftens, da Trine Meyer havde talt om røget Aal. Daniel havde desuden bemerket noget om, at gammel Genever passede bedst til den Ret. Herrerne enedes ogsaa om, at Daniel Dagen efter skulde spise Svinesteg hos Prokuratoren, og det var Meningen at demonstrere en ny Stegemaade, hvorfor Trine Meyer blev inviteret med.

Endnu før man var færdig med Aalen, havde Tabus ordnet Spillebordet i Storstuen. Det blev stillet foran Kaminen i tilbørlig Afstand. To Lys i Sølvstager blev sat paa Bordet, Kortene blev lagt frem. Paa en «Stumtjener» til høire for hver Stol kom Toddyglas, Sukkerskaal, Fyrtøi, Pibe og Tobak samt Fidibusser. Hver «Stumtjener» fik ogsaa sin Karaffe Cognac med Sølvkjæde og Skildt om Halsen. Efter at have sat Fyrfad under Balancekjedelen tændte han Kandelaberne paa Kaminen og listede sig ut paa sine Filtsko.

Men fra Væggene keg de gamle Duncans ned, Væggene som laa i blødt Halvlys med Blink hist og her, hvor der var Gjenskin i Tapetets gyldne Roser.

Nogle af de salig hensovede Herrer til Lyrø sad stramme i sine store Kniplingskraver, andre stirrede ned med Livslystens Smil om Læben, — det var 1700-Aarenes Herrer i Paryk og gulbroderede Dragter. Alle havde de engang siddet rundt Kaminen, de var alle bleven opvartede av en Tabus — —

Under de første Spil blev der ikke talt. Prokuratoren var forsigtig og satte ikke høit op. Daniel meldte høiere og tabte Gang paa Gang. Ved Opgjøret lagde Daniel elleve Daler over til Prokuratoren. Men saa vendte Lykken sig, og Prokuratoren tabte femten Daler og fire Skilling. Der kunde vel være gaaet en Times Tid, siden Spillet begyndte, og man enedes om en Pause til Brygning af nyt Glas. Prokuratoren skjøv femten Daler og tre Skilling over til Daniel.

«Femten Daler og fire,» sagde Daniel.

«Femten Daler og tre,» sagde Prokuratoren, «du glemmer, at jeg lagde ud en Skilling for dig, da vi traf Fattig-Guri ved Kirken engang i Sommer. Du manglede Smaamynt.»

«Ja, det havde jeg sandelig glemt, men jeg bad dig give hende otte.»

Prokuratoren svarede ikke paa det.

Mens de sad der og bryggede, kom Arentzen atter paa Tale. Daniel kunde ikke glemme, at Manden var gaaet Kjøkkenveien, istedet for at aflægge Visit og fremføre sit Ønske efter Skik og Brug. Det maatte være Mangel paa god Tone.

«Ja, hvad mener saa du, Bastian?»

«Jeg mener, hvad jeg sagde ved Bordet, at Arentzen er en for-træf-fe-lig Forretningsmand.»

«Men jeg forstaar bare ikke Sammenhænget,» fortsatte Daniel, «Sammenhænget mellem hans Forretningstalent og mine private Stuer. Jeg begriber med andre Ord ikke, hvor du vil hen.»

Prokuratoren sad taus en Stund og rørte i Toddyglasset, længe efterat Sukkeret var smeltet. Saa heldte han forsigtig Cognac i.

Daniel gjentog sit Spørgsmaal.

«Det skulde synes ganske klart det hele,» sagde Prokuratoren.

«For mig er det ganske uklart,» svarede Daniel.

«Jeg kan jo godt belyse min Opfatning, naar du ønsker det, men først maa jeg minde om, at jeg aldrig blander mig op i andres Affærer. Gjør jeg nogensinde det, Daniel?»

«Til din Ros maa det siges, at du aldrig lægger dig op i andre Folks Sager. Men denne Gang beder jeg dig tale ud.»

«Hm,» Widemann kremtede og hostede og tog en dyb Slurk af Toddyen. «Sig mig, Daniel, har du fuld Klarhed over Status, baade hvad Gaardsbrug og Handel angaar? Staar alt vel til paa Lyrø? Jeg har hørt meget rundt om, Rygter og denslags, og tror lidet paa Folkesnak, men jeg kan lægge to og to sammen til fire og regne ud, at en Mand, som gaar saa helt op i sine Studeringer, han kan samtidig ikke være en dygtig Forretningsmand. En Prokurator kan være Kjøbmand, thi der er beslægtede Forudsætninger. Ligervis kan en dygtig Godsbesidder være en fortræffelig Negociant, thi ogsaa her er fælles Linjer, hvad dine Forfædre er de bedste Beviser for. Men en Lærd, en Studiosus medicinae, bliver nødig

en habil Forretningsmånd. In casu hører maaske du til Undtagelserne. Hvad ved jeg om det? Kanske tager Folk Feil, naar de siger, at Lyrø Gods er forpantet til det yderste og Ruinen nær.»

Prokuratoren saa ned i sit Glas og begyndte atter at røre i Toddyen. Der var saa stille i Stuen, at en kunde høre Uhret tikke paa Kaminen. Om lidt saa Prokuratoren op, han havde ikke rigtig Mod til at se Vennen i Øinene, sønderknust som han maatte være, — rammet af den nøgne Sandhed.

Det kvak i Prokuratoren, da han saa Daniel sidde tilbagelænet i sin Stol og med et Smil, som om han tænkte paa velbehagelige Ting. Tobaksrøgen blæste han ud i store Skyer, og da han havde lavet en vakker Røgring stak han Fingeren gjennem den og spurgte, om Prokuratoren kunde gjøre ham det Kunststykke efter. Saa hævede Daniel Glasset og klinkede med sin Ven:

«Og nu videre, vi er endnu ikke kommet til Elling Arentzen.»

«Jeg siger fremdeles, at to og to er fire,» fortsatte Prokuratoren. «Naar Trine Meyer beretter, at Arentzen vil bygge en ny Gaard og at han vil kjøbe nyt Indbo efter dit Mønster, da tager hun Feil. Han afventer selvfølgelig Auktionen her paa Gaarden. Han har regnet ud, at han ikke bare faar dit originale Indbo, men han faar det til og med for billig Pris. Hvem andre vil og kan kjøbe det? Bønderne? Derfor ønsker han at bese Indboet i Ro og Mag, mens det endnu staar paa Plads. Tro mig, ædle Ven, han er et Forretningsmenneske, et fremtrædende Talent.»

«Et Talent, som ikke tager i Betænkning at sikre sig Byttet, endnu før jeg er kaput, — mens jeg sidder lys levende i min Stue?»

Prokuratoren trak paa Skulderen: «Forretning er nu engang saaledes. Guldet findes ikke purt og rent. En dygtig Forretningsmand maa ofte stikke sine Fingre i Jorden, lugte hvor det er. Naar han forsigtig trækker Guldet op, kan det jo hænde, at der klæber noget Smuds ved Fingrene.»

«Men Arentzen har alligevel denne Gang forregnet sig!» Daniel klinkede med Prokuratoren, som smilende bemerkede, at intet skulde glæde ham mere.

«Derom er jeg overbevist. Det vilde, kjære Bastian, være høist ubehageligt, om vore Middage her fik en brat Ende; for disse Møder paa Lyrø Gaard og hjemme hos dig har været Tilværelsens lyse Punkter. Maden vil ikke smage os, dersom vi skulde sidde hver for sig. Vanens Magt er stor. Og nu er der gaaet mange Aar. Vi vilde savne vore Diskussioner og disse Stuer, som byder paa — om jeg selv maa sige det — paa en ekstraordinær Komfort.»

«Ah, fortræffelig bemerket! Jeg sagde jo ogsaa, at du maaske hørte til Undtagelserne; med andre Ord, at en Medicus virkelig kan være hjemme i Negotien. Jeg sagde — maaske, læg Merke til, at jeg expressis verbis holdt mig Veien aaben, — gjorde mine Reservationer.»

«Altfor megen Ære, Prokurator! Skaal! Intet vilde glæde mig mere end Bevidstheden om at være en dygtig Læge, men Æren af at være en habil Forretningsmand maa jeg renoncere paa. En dygtig

Læge kan ikke arbeide, naar der klæber Smuds ved Fingrene. Derfor havde du Ret, naar du holdt dig til, at to og to er fire. Den vellykkede Kombination af Læge og Kjøbmand eksisterer ikke for mit Vedkommende. Jeg er hverken det ene eller andet. Jeg har ikke formaaet at styre Lyrø Gods og den udstrakte Handel, saa godt som mine Fædre. Havde jeg ikke havt gamle Tabus, sad ikke vi to her. Tabus sidder inde med adskillig Erfaring, men almægtig er han ikke, selv om han giver gode Raad. Gaarden er forgjældet, forpantet; det kan ikke nægtes, at den er Ruinen nær.»

«Men — du mener alligevel, at Arentzen vil komme tilkort. Du har Midlet — —»

«Det har jeg, Widemann.» Daniel saa Prokuratoren i Øinene: «Jeg havde netop tænkt at spørge dig, om du vilde forstrække mig med 2500 Rigsdaler at igjenbetale til Sommeren mod sædvanlige Renter.»

Prokuratoren krympede sig. Han saa ulykkelig ud og dampede nervøst paa Piben. Det hørtes, som om han havde faaet noget tykt i Halsen, da han svarede, at det havde han nu ikke Penger til. Pengene var optaget. Hvis han skulde skaffe saa mange Kontanter maatte han trække dem ud af faste Positioner. «Men,» sluttede han, «du faar Penge hos din Kjøbmand i Bergen.»

Daniel forklarede, at Kjøbmanden ikke var villig. Og desuden skulde Caren Amelns Stue sælges. Forvalteren vilde selvsagt ikke indlade sig paa nye Laan. Dette fandt Prokuratoren i sin Orden, men han mente, at der alligevel maatte kunne reises Penge, for Eksempel hos Bomgaard & Co. i Trondhjem, de Folk

var lige gode som en Bank. Laan var deres Forretning, man behøvede ikke at kvie sig. Prokuratoren havde desværre lovet sin afdøde Kone, at han aldrig skulde kautionere, men en Anbefaling — — —

«Sandt at sige, Widemann, havde jeg ikke tænkt at følge Tabus's Raad og spørge dig, men det faldt mig ud af Munden. Jeg faar haabe paa, at du ikke blir vred paa mig.»

«Paa ingen Maade! Jeg er Stoiker, og Stoici irasci nesciunt.»

«Ja, lad os drikke da, Prokurator, for Vinen slukker Sorgerne. Vinum tristitiae medetur.»

«Lad os drikke,» smilede Prokuratoren glad og lettet, «vina juvant, curasque levant — og saa haaber vi, at alt maa forblive med det gamle paa Lyrø Gaard.»

«Ikke saa meget som en Kobberkjedel skal komme ud af Gaarden,» forsikrede Daniel.

Et Udtryk af Velbehag bredte sig over Prokuratorens Aasyn, — han tænkte kanske paa, at Kalkunernes Tid ikke var forbi og at han endnu vilde faa mange Glæder med Østers og stegte Nyrer, med Flæsk og Kalvekjød — alt til Cadillac og «Entre deux Mers».

Atter drak de to Venner, og da Piberne paany var tændt, fortsatte Prokuratoren, thi hans medfødte Nysgjerrighed var spændt til det yderste. Han maatte faa Klarhed over, hvorledes Daniel kunde greie sig ud av Kniben.

«Du staar i Begreb med at foretage en Frontforandring,» begyndte han, følende sig frem.

«Du traf Blinken, Widemann! Din Evne til at finde det rammende Ord forlader dig aldrig. Ja, det

blir en Forandring, du! En som vil gjøre mig til det lykkeligste Menneske.»

«Naa da?»

«Midt i Blinken traf du. Og Forandringen vil sætte op ned paa Stellet her paa Lyrø Gaard, — til det bedre.»

«Det var Fanden,» mumlede Prokuratoren, «lad os saa faa høre da.»

«Jeg gifter mig.»

Til en Begyndelse saa Prokuratoren ud som om han troede, at det hele var en Spas. Men det var bare et Øieblik. Saa klarnede det op, og han reiste sig, rakte Haanden frem og rystede kraftig Daniels.

«Jeg gratulerer. Gra-tu-lerer! Jeg lykønsker dig med, at din Tilkommende har Talenter i dobbel Betydning. Jeg tviler ingenlunde paa, at hendes Kapitaler staar fuldt paa Høide med hendes Evner som Husmor, alt til Gavn for dig og Lyrø Gaard.»

«For det sidstes Vedkommende kan jeg garantere,» svarede Daniel, «men forøvrig er hun fattig som en Kirkerotte.»

Nu var Prokuratoren øiensynlig ikke længer orienteret.

«Hun har rigtignok en overmaade rig Slegtning,» fortsatte Daniel, «en som hun blir alene om at arve. Men det betyder ikke stort —»

Prokuratoren fik atter det lyse, forstaaelsesfulde Blik. Han tog alligevel ikke Feil. Daniel var ikke bare en dygtig Medicus; naar det kom til Stykket, kunde han regne. Og saa lo han, saa det klukkede:

«To og to er fire! Det blir dog det samme paa

en anden Maade, om end det blir et Rentetab. Men lad os ikke hefte os ved Detaljerne, kjære Ven. Lad os tænke paa Facit, Tallet under Stregen.»

«Jeg forsikrer — — jeg har aldeles ikke regnet med Tallet under Stregen, da jeg forlovede mig idag. Det skeede nemlig idag. Brevet kom straks før Middag.»

«Snik, Snak! Du blir tvungen til at regne, heldigvis for dig. Tør man spørge om Summen? Hundrede tusen Rigsdaler?»

«Høiere op! Folk siger det skal være over Millionen, men du ved man siger — — —»

«Ah! For-træf-fe-ligt! Selv om det bare er den halve Million — —! Guds Død, Daniel, du er Lykkens Pamfilius!»

Prokuratoren saa bort paa Daniel med et Blik, hvori Misundelsen tydelig stod præget. Hvor havde han ikke selv strævet for Pengene gjennem et langt Liv, og nu kunde Daniel ved Leilighed uden at røre en Finger putte en vældig Formue i Lommen! Naar vilde det ske? Kanske de nu kunde gjøre Forretninger sammen. Han maatte vide det, og han maatte kjende Detaljerne.

Men Daniel blev opmerksom paa Prokuratorens uhyggelige Blik; der var noget sygeligt ved det, som han havde iagttaget ved flere Leiligheder i den senere Tid.

«Naa, Daniel! Naar kan du tænke dig, at den Gamle seiler af?»

«Den Side af Sagen har jeg oprigtig talt ikke ofret en Tanke. Jeg ønsker ikke Livet af Manden. Tvertom.»

Men Prokuratoren vinkede af med Haanden. Sligt noget var bare Snak.

«Men Skjønheden da,» forsøgte Daniel, «har den ingenting at sige?»

«Tomme Ord. Skjønheden forgaar, men Kapitalerne forrenter sig.» Derpaa tog Widemann en Slurk af Toddyen og tændte Piben i Lyset. Og mellem hvert Sug, han tog, kom det stødvis:

«Hvem — — er — — saa — — den — Udvalgte?»

«Det er din Søster, Elisa,» svarede Daniel, og saa tændte ogsaa han Piben.

Havde Daniel vidst, at Prokuratoren nær havde faaet et Tilfælde, vilde han have forberedt ham lempelig. Han sad bleg som et Lig med Munden fuld af noget han skulde have sagt. Det maatte være en ny og uhyggelig Tanke, som slog ned og rammede. Var det Tanken paa, at den Dag ubønhørlig vilde komme, da fremmede Hænder bemægtigede sig alt hans Guld, denne krystalliserede Sum af Kløgt, Energi, Kundskab og Behændighed?

«Finder du det saa rart?» spurgte Daniel, «Elisa og jeg er nu engang glade i hinanden, og at hun i Tilfælde kan arve dig, kjære Bastian, kan ikke være nogen Hindring. Jeg bruger med Flid Ordet «Tilfælde», for du kan jo oprette Testament.»

Udløsningen kom — —

«For Fanden,» tordnede Prokuratoren, «hvem siger, at jeg dør først!»

«Det har ikke jeg sagt,» kom det rolig fra Daniel, «men du er jo saa meget ældre end hende, og du regner jo altid med, at to og to er fire.»

— — — —

Widemann fik Braahast og tog Farvel. Han gav sig ikke engang Tid med at knytte Snoren om Livet.

Daniel stod i Svalsdøren og saa efter ham. De havde aldrig tidligere været usams. Dette, tænkte han, er Forbandelsen, som altid klæber ved Penge — en Gang kommer den, før eller senere.

Han syntes, Widemann var saa underlig og bleg, og saa var der noget ved Øinene, et fremmed, stirrende Blik.

— Det var den sidste Gang Prokurator Widemann kom til Lyrø Gaard for at spise med Daniel Duncan.

HELENE.

Arentzen havde forregnet sig. Det blev ikke til Auktion paa Lyrø.

Det var ligesom Daniel havde havt en Forudfølelse af, at det ikke vilde komme til det yderste, selv om det stundom kunde se mørkt ud. Fiskerierne slog til i flere Aar, og Gaarden kastede mere af sig, end før. Kan hænde, at Daniel arbeidede mere med Handel og Jordbrug, efterat han var bleven gift og havde faaet nye Forpligtelser og et større Ansvar.

Men hvad der først og fremst bevirkede, at Forholdene paa Lyrø blev bedre, var Forbindelsen med den nye Eier af Handelsstuen i Bergen. Caren Amelns Stue var bleven kjøpt af Tyskeren Georg Hinrich Voss, og han udvidede ikke alene Daniels Kredit men ydede ham desuden store kontante Laan.

Der var efterhaanden opstaaet et Venskab for Livet mellem de to Mænd. Voss satte sig ind i Lyrøs Drift, han gjennemgik Daniels Bøger og foreslog mange Forbedringer, som viste sig at være af Betydning, — især for Handelen paa Lofoten. Flere Sommere tog Daniel til Bergen for at besøge Voss, og da blev der lagt nye Planer. Og en Høst efter

Stevnens Tid kom Voss til Lyrø. Det var den Høst, Helene Adelheid blev født.

Duncan havde paa den Tid flere Barn. En Søn og en Datter, Cornelia. Men der havde ikke været slig Stas ved deres Daab, som der blev ved Helenes. Kanske Voss's Nærværelse gjorde sit og kastede forøget Glans over Dagen.

Der fulgte Fest med ham, og han passede saa godt i Milieuet. Høi, slank, solbrændt og med ravnsort Haar. Det glatragede Ansigt, som lod de kraftige Træk komme til sin fulde Ret, stod som det var støbt mellem de vældige Fadermordere. Den høikravede sorte Kjole og den hvide Silkevest var efter sidste Mode. Og i Brystet under den hvide Halsdug blinkede en Agatnaal i Krans af Guld og Perler.

Elisa og Daniel havde sat sig ind i Storstuen med sin Gjest, mens de andre Fremmede, som var kommen til Gaarden i Anledning af Barnedaaben, sov Middag, — dels i Farmorloftets nedre Stuer, dels i Hovedbygningen. Tabus havde bragt ind Kaffe, Piber og Pomerans.

Elisa satte sig hen paa Armen af Voss's Stol og tændte hans Pibe.

«Du, Elisa,» begyndte Daniel, «det er ikke frit for, at du kurticerer min Ven Georg vel sterkt idag. Jeg er om at blive jaloux.»

«Saa—aa! Men det har du ogsaa Grund til,» lo Elisa, «for jeg maa beundre Mosjø Voss enten jeg vil eller ikke.» Og saa føiede hun til med et bedaarende Smil: «Hvorfor er ikke du, Daniel, lige høi, som Voss. Jeg har altid sværmet for høie Mænd,» henvendte hun til Voss, men alligevel blev det

Daniel. Han mangler nogle Tommer. Men saa maa han have været den jeg likte bedst alligevel.»

«Skaal, Hjerte Veninde,» Voss rakte hende et Glas, og de tømte sine Pomeranser.

«Men næst efter ham staar De, Mosjø Voss. Sig mig — jeg har saa'n Lyst at spørge — hvoraf kommer det, at De kan saa meget, ved saa meget — —. Hvorledes havde det gaaet os her paa Lyrø, hvis ikke De havde hjulpet og vist Daniel Veien? De har jo forvandlet det hele. Ikke sandt. Daniel?»

Daniel var enig. Ingen forstod og følte mere, end han, hvad Vennen havde gjort. «Men,» føiede han til, «jeg er kommen i en stor Gjæld ogsaa til min Kone. Gaarden har smilet siden den Dag hun kom. Alle Mennesker paa Lyrø er bleven bedre, synes jeg. Tjenestepigerne synger, — det gjorde de ikke før. Tabus er bleven flere Aar yngre. Jeg tror Gud hjælpe mig, Gaardshunden er bleven mere folkelig. Og saa snild som Elisa er mod gamle Mor, — det har glædet mig mere end noget andet.»

Elisa flyttede sig bort paa Daniels Stol, lagde den ene Arm om hans Hals og holdt ham over Munden: «Vil du nu tie med det gode?» Saa vendte hun sig til Voss.

«De svarede ikke paa det, jeg spurgte om. Hvorledes er De blevet saadan Landmand og Kjøbmand paa samme Tid, dette som Daniel aldrig har forstaaet?»

«Jeg er Mecklenburger, høistærede Veninde, — det forklarer Landmanden, og naar man har tjent sine Læreaar ved det bergenske Handelskontor — —, men lad os ikke snakke mere om dette. Har jeg

kunnet være noget for mine Venner her paa Lyrø, er Glæden først og fremst paa min Side. Lad os heller hæve Glasset for lille Helene, som jeg idag har staaet Fadder til. Kommer hun engang til Bergen for at gaa i Skole, saa lad hende faa bo hos mig. Det er en Ære jeg udbeder mig, og hun skal betragte mit Hus som sit andet Hjem.»

De drak for Helene.

De tømte atter sine Pomeranser.

— — — — — — — — — — — — — —

Da Helene vokste op, blev hun ikke som de andre unge Piger. Alt i yngste Aar kunde hun lege alene ved Stranden Time efter Time. Hun var aldrig bange for at være alene. Hun stelte med smaa Baader, som hun skar ud af Furubark og satte Pinder i til Mast. Stundom legede hun med «Onkel Bastian». Saaledes kaldte hun en alenhøi Træmand, som Tabus havde lavet til hende og stillet op i Stenhuset. Munden stod spær aaben, og Helene madede Manden hver Dag. Hun lavede Kjødkager af vaad Jord og Kaal af Græs. Naar den hule Træfiguren var fuldstoppet, tømte hun alt ud igjen, for der var en Luge til at aabne fremme paa Maven.

Det var rent tilfældig, Daniel fik se Træmanden, — han var sjelden oppe i Stenhuset. Og da han hørte, at Tabus havde lavet den, spurgte han, hvad det skulde betyde. Det var en pudsig Ide, syntes han. Men Tabus kunde ikke svare andet end det, som sandt var, at det var Helenes Paafund. Hun havde bedt ham lave Træfiguren og gjøre den slig, at den kunde spise. Først efterat han havde stillet den op, fortalte hun, at Manden skulde forestille

Onkel Bastian. Han skulde ikke mangle Mad, sagde hun. Og hun pleiede ham hver Dag og gav ham vaad Jord, Høi, Halm og Potetskræl, eller hun fodrede ham med Sagmug og Høvelspaan til en Forandring.

Daniel var ikke fri for at trække paa Smilet, da Tabus fortalte om alle de gode Retter «Onkel Bastian» havde faaet. Men hvorledes var Tanken opstaaet hos Helene? Havde hun hørt noget ved Middagsbordet, naar Forældrene talte sammen? De kunde jo tilfældigvis have berørt Prokuratorens Interesse for god Mad og talt om hans hyppige Besøg i gamle Dage. At han aldrig kom til Lyrø havde kanske Helene opfattet derhen, at han aldrig mere fik god Mad. Eller havde hun under Besøg borte hos Onkel Bastian faaet Indtryk af, at han var fattig? Kanske hun havde fæstet sig ved de fedtede Klær og den gamle Vinterfrakken? Helene var ofte borte hos Onkelen.

Hvorledes det nu end hang sammen, vilde han ikke spørge hende ud. Det kunde rive saa meget istykker. Paa Bunden laa i hvert Fald Trangen til at gjøre godt, og den, mente Daniel, maatte faa Lov til at udvikle sig. Han vilde ikke gribe forstyrrende ind i hendes Tankeliv.

Og saaledes fik Helene beholde «Onkel Bastian» i Fred. Ofte fortalte hun Trine Meyer, hvad hun havde givet ham til Middag. Ja, det var Bytte paa Maden, sagde Trine, hun mindedes med Vemod Kalkunerne i svundne Dage, den røgede Aal, Østers, Supper, Stege og Posteier.

Men Cornelia, som var to Aar ældre end Helene,

brød sig ikke om Træmanden. Hun legede med Dukker. Hun kunde hverken ride eller styre Seilbaad, da hun blev større, — det var bare for Gutter. Men det tog ikke Helene sig nær af; ingen skulde faa hende til at opgive Veslebrunen, den havde hun selv lavet Sadel til af Taug og gamle Sækker. Ret som det var kunde Folkene paa Gaarden se hende jage ut over Markerne, og mangen Gang blev Tabus ængstelig, naar han saa hende sætte ivei.

— — —

Helene var netop konfirmeret. Hun var bleven høiere, end Cornelia, og mere udviklet, end sine Jevnaldrende. Det var ikke længere Barnet eller den blottende unge Pige, men Kvinden, hvis Følelsesliv vaagnede, sterkt og dog saa ubevidst. Profilen tegnede sig skarpere, der var kommet et sanseligt Drag ved Munden, naar hun talte med Varme om noget, som var hende kjært. Og hun kunde se paa en med et langt, drømmende Blik, som snart skiftede mod Smil.

Kapellanen, som den Tid vikarierede ved Lyrø Kirke, var ikke bleven klog paa Helene, endskjønt han havde talt med hende, da hun blev forberedt til Konfirmationen — og sidenhen nogle faa Gange. Naar han tænkte paa Helene — og det gjorde han ofte — greb han sig i, at det egentlig var hende selv, det høie velskabte Legeme, Tankerne søgte. Og derfor undgik han at træffe hende, ligesom han strævede med at glemme hende. Han vidste ogsaa, at han havde talt anderledes til Helene, end han gjorde til de øvrige Konfirmander — talt mere. I Læsetimerne hørte han hende oftere, og naar han

havde glædet sig saa til Undervisningen, var det ikke ogsaa da — hende?

Presten Rasck var bare fem og tyve Aar.

En Sommerdag i August laa Helene oppe i Bakken ved Stenhuset. Den Tid var længst forbi, da hun pleiede «Onkel Bastian», men Træmanden stod endnu derinde.

Hun laa paa Ryg med Hænderne under Nakken og saa udover. Nede ved Gaarden kunde hun se Slaattefolkene sprede Høiet. Far og Tabus stod i Laavedøren og talte sammen, og Farmor gik over Tunet, møisommeligt, — hun var over otti Aar.

Hvor hun elskede Farmor! Hun kom til at tænke paa, at den Dag vilde komme, da Farmor ikke var mere. Hvem skulde hun saa sidde og snakke med de lange Vinteraftener, naar Mørketiden gjorde alt saa trist? Hvem skulde fortælle hende om Slegten, om de gamle Duncans, om Coldewins, om Darres og Benkestoks — —. Farmor vidste saa meget, det var ligesom hun havde kjendt alle paa Lyrø lige fra Charles Edwards Dage. Og hvor havde det ikke været herligt, naar hun om Morgenen besøgte Farmorloftet og fik se Skufferne, mens Farmor klædte sig. Der laa mangt rart i Chatolskufferne, — gamle Sølvspænder, som engang havde prydet Oldemors Sko. Uhrkjæder fra Farfar, Signeter og Ringe — og Brystnaalen med fjorten Diamanter. Den skal Helene arve, havde hun sagt, og forære sin Mand, naar hun engang faar en. Hver enkelt liden Gjenstand huskede hun, hver Skuffe kjendte hun. Og hvem skulde fortælle hende Eventyr og Sagn, naar Farmor var død? Eventyr om alt det merkelige og

forfærdelige, som var hændt i hendes elskede Nordland? Hvor havde ikke Rædselen grebet hende, da Farmor fortalte om Dømanden, som engang skulde vise sig oppe i Stenhuset, Dømanden, som var kommen med Skib for at hilse paa Charles Edward. Ingen vidste, naar han kom igjen, men komme vilde han, og da kunde det hænde, at Charles Edward vilde gaa igjen der oppe. Alt dette vidste Farmor, men nu var Helene ikke længere bange. Og hvem skulde fortælle hende om Bergen, naar Farmor var borte, det underbare Sted, som hun bestandig længtede efter. Mor havde aldrig været der, — bare i Trondhjem, men Farmor havde seilet tre Gange med Jægt til Bergen i unge Aar.

Det var første Gang Helene tænkte over, at Menneskenes Liv var en Traad med mange Knuder, selv havde hun endnu ikke seet den første. Hvert Timeslag i Døgnet var et Skridt mod Døden. Nu havde alle hendes Aar afløst hinanden umerkelig, uden at noget var hændt, uden Omskiftelser. Drømmen var forbi. Nu vidste kun, at det maatte komme. Engang maatte ogsaa Farmor dø.

Og Helene kjendte, at der listede sig en Taare frem.

Saa kom hun til at kaste Blikket op mod den dybe blaa Luft. Hun kjendte Duft af nyslaaet Høi, baaret opover af en svag Luftning fra Dalen, og Duften af Markblomster. Længere nede paa Himmelen laa der store Skyer, pakkede sammen, rigtig Sommerskyer. Nedenfor disse var Himmelen lysere, det blaa var mildere, næsten mod det grønne. Og ytterst mod de lave Øer og Skjær i Havet fik Skyerne en Brem af Guld.

Tænk, græde over Farmor før hun var død! Hvor kunde hun det! Saa utaknemmelig! Hvorfor tænke paa alt, som kunde komme, — naar Farmor endnu gik dernede. Og naar Solen smilte, naar Luften var fyldt af Blomsterduft — —, naar hun engang skulde faa komme til Bergen og træffe andre Mennesker.

Tænk græde!

Og hun tørrede Øiet, som om Taaren endnu sad der.

Var det ikke skjønt alt sammen, — var hun ikke ung!

Og ikvæld skulde der være Dans paa Laaven. Mikkel Gaardsgut vilde hun danse med — bare med ham. Han kunde danse. De andre Gutterne var tungbente. Og saa var Mikkel saa ubegribelig sterk.

Skyerne, som drev der oppe, lignede forresten lidt af hvert. Hun kunde tydelig se en Kamel med Pukler, Hode og krum Hals. Nu blev Halsen længere, stadig længere, og den skilte sig fra Hodet. Nei, hvor rart da! Borte i Nord over Løvundaasen laa en Kat, men den var paa langt nær ikke saa livagtig, som Kamelen.

Hun skulde netop til at lede efter flere Dyr, da hun hørte Skridt bag sig. Men hun vendte sig ikke for at se, hvem det var.

Det var Kapellanen, som kom ned Stien, som førte fra Fjeldet til Gaarden og videre frem til Prestehuset. Han havde været en Tur opover og bar Trøien paa Armen.

Da han saa hende trak han den hurtig paa og standsede et Øieblik. Uvis. Skulde han gaa forbi

og gjøre som om han ikke havde opdaget hende? Det gik an. Hun havde ikke seet ham endnu. Vilde hun blive glad, hvis hun saa ham, eller vilde hun blive slet ingenting? Han maatte vide det.

Saa gik han bort, hilste og satte sig i Græsset ved Siden af hende.

Hun reiste sig lidt, nikkede venlig og lagde sig tilbage i samme Stilling uden at se paa ham.

«De maa ikke tro, jeg er uhøflig, naar jeg blir liggende, men jeg maa se paa Himmelen.»

«Det er varmt,» sagde Kapellanen. Han følte, at det var noget helt andet han vilde have sagt, men det forvirrede saa, at hun blev liggende.

«Det er netop en saadan Dag, hvor man kan ligge og dovne sig,» fortsatte han.

«Jeg dovner mig ikke,» svarede Helene, mens hun fremdeles stirrede op i Luften.

«Hvad bestiller da Jomfru Helene paa?»

«Jeg tænker.»

«Saa — aa?»

«Ja. For første Gang.»

«Har De da aldrig tænkt før?»

«Nei.»

«Ikke engang da vi læste sammen til Konfirmation?»

«Nei,» hun vendte sig og saa paa ham, «dengang hørte jeg bare efter, men nu har jeg tænkt selv.»

Unge Kapellan Rasck vidste ikke rigtig hvorledes han skulde fortsætte. Det var da ogsaa merkeligt, at han bestandig skulde føle sig saa ængstelig, naar det var Helene. Om lidt spurgte han, hvad hun vel kunde tænke paa.

«Det kan De ikke gjætte,» svarede Helene alvorlig, stadig med Øinene vendt mod ham.

Kapellanen mente, at hun ikke skulde være saa sikker paa det. Noget vakkert maatte det i hvert Fald være, naar Udsynet var saa henrivende.

«Jeg tænkte paa en — Kamel.»

Kapellanen blev forvirret.

Helene maatte le: «Tror De mig ikke?»

En Følelse af, at hun holdt ham tilbedste, greb ham.

Helene saa det: «Ja, jeg tænkte paa andre Ting ogsaa.» Hun pegte op i Luften: «Se, der til høire, nu er bare den ene Pukkelen tilbage, men før var hele Kamelen der.»

Han saa op og nikkede.

«De maa ikke tro, at jeg er saa slem, som jeg ser ud til, Hr. Rasck.» Helene havde reist sig fra sin liggende Stilling. «Jeg tænkte netop før De kom ogsaa paa et Skriftsted, som De lærte mig. Det var saa vakkert og jeg maa altid tænke paa det, naar jeg sidder her oppe paa Udsigten min. Men det maa være godt Veir.»

Kapellanen følte Blodet banke, og en sterk Glæde betog ham.

«Det var Skriftstedet om det yderste Hav,» fortsatte hun. ««Naar man tager Morgenrødens Vinger paa og reiser til det yderste Hav, saa er han der.» Ofte, naar jeg ser Himlen slig som nu, skjønnere og skjønnere jo nærmere Havet, maa jeg tænke paa Skriftstedet. Jeg synes der maa ligge noget ufatteligt langt derude, men det er saa uendelig langt borte. Jeg faar Lyst tll at tage Vinger paa og flyve

bestandig længere, indtil jeg naar det. Men jeg ved ikke hvad det er. Jeg forstaar det vist ikke.»

«Jeg syntes De sagde, Helene, at det idag var første Gang, De havde tænkt selv. Men naar De ofte har følt det, De nu saa pent sagde, maa De have tænkt selv mange Gange.»

«Ja, men idag er det første Gang jeg har tænkt paa, at ikke alt skal blive saa godt som det nu er, tænkt alvorligt, forstaar De.»

«Godt eller ikke godt, — har vi da ikke Hjælpen, Midlet, som skal give os Kraft til at bære ogsaa de Dage, om hvilke der staar: de behage mig ikke?» Han standsede lidt og spurgte derefter, om hun ikke huskede de Ord, hvormed han sluttede Talen paa Konfirmationsdagen.

Nei, hun huskede det ikke.

«Det bedrøver mig,» sagde han alvorlig.

«Jeg husker, hvad Farmor siger saa ofte: Hold din Sjæl ren, saa vil det altid gaa dig godt. Alt andet kommer af sig selv, siger hun.»

Kapellanen reiste sig og rakte hende Haanden.

«Helene, kan ikke vi to være Venner, rigtig gode Venner, som kan tale ud til hinanden?»

Ogsaa Helene reiste sig.

«Vil De være min Ven? Hvor rart. Jeg har aldrig havt en Ven. Ja, Tabus, og Mikkel, men — —»

«Tak, Helene.»

Kapellanen tog Farvel og gik nedover Stien, fyldt af en Glæde, han aldrig før havde kjendt.

Men Helene blev endnu liggende længe oppe i Bakken, hun syntes det var saa rart at tænke paa det.

Hun havde faaet en Ven.

*

Om Kvelden var der Dans paa Laaven. Der var Jenter og Gutter baade fra Lyrø Gaard og fra Husmandspladsene. De ventede bare paa Helene.

Høi og smilende kom hun i sin hvide Kjole. Empirens Dragt gjorde hende endnu slankere, og med det ædelt skaarne Ansigt og med Baandet om Haaret gav hun et rammende Udtryk for klassisk Skjønhed. Hun bar Guitaren under Armen.

«Hvor er Mikkel?» — det var det første hun spurgte om, da hun saa sig rundt i Kredsen.

Jo, Mikkel var der, han sad borte paa Høivognen. Den var trukket langt ind paa Laaven for at skaffe Plads til Dansen.

«Kom nu, Mikkel, vi danser først,» foreslog Helene, «og saa kan Hemnæsgutten spille paa Haarkammen sin.»

Snart var Dansen i fuld Gang. Helene og Mikkel førte an. Der var Ungdom paa Laaven.

De kunde vel have snakket og danset en Times Tid. Helene sad endnu paa Høivognen og spillede paa Guitaren, mens Gutter og Jenter svingede sig.

«Husbond kommer borte ved Staburet, og Presten er med,» ropte Mikkel. Han stod i Laavedøren.

Dansen stoppede. Ikke et Ben rørte sig. Men Helene fortsatte uforstyrret, som om intet var hændt. Daniel og Kapellanen var nu kommen helt ind paa Laaven.

«Dans væk,» ropte Helene.

Ikke et Ben rørte sig.

«Lad Jer ikke forstyrre av os,» opmuntrede Daniel, «det var ikke Meningen.»

To Par vovede sig frem paa Gulvet.

Hvorfor Kapellanen kom, var der ingen som vidste, og kanske ingen tænkte over det heller. Selv vidste Kapellanen, at han ikke kunde lade være.

Han betragtede Helene. Nu sang hun til Guitaren. Hendes Kinder glødede, hun var varm efter Dansen. Hun sad med hævet Hode og havde det samme fjerne Blik, som han havde iagttaget oppe paa Bakken, da hun stirrede ud mod det yderste Hav. Om en Stund sænkede hun Hodet og saa rundt i Kredsen, ligesom hun søgte nogen. Nu gav hun Verdens Smil, syntes Kapellanen. Saaledes som hun sad der med vuggende Bevægelse og med mange Anelser under den lette Sommerdragt var det et Billede paa selve Fristelsen. Kapellanen sukkede tungt.

Atter maatte Hemnæsgutten frem med Haarkammen sin, og Helene svingede sig igjen med Mikkel, og det var Dans som dugede. Om en Stund var de alene paa Gulvet og midt i Ringen af Gutter og Jenter. Hei, hvor det gik! Og saa tilslut løftede Mikkel hende høit op, sterk som han var, og satte hende forsigtig ned paa Gulvet.

«Det var Dans det,» lo Helene, «du er Gutten, som kan det, du Mikkel,» — og saa vidste ikke Mikkel af det, før han fik en Smeldkys midt paa Munden.

«Hurra,» ropte Jenterne og Gutterne rundt om, og dermed sluttede Dansen.

Helene fulgte sin Far og Kapellanen.

«Kom, Far,» bad hun, da de var ved Svalsdøren, «og Farvel da,» sagde hun til Presten. Hun tog ham i Haanden, neiede og gik ind.

«Jeg ved ikke,» spurgte Kapellanen, da de var alene, «om De saa det.»

Daniel forstod ham ikke.

«Jeg ved ikke, om De lagde Merke til, at Helene kyssede Gaardsgutten.»

«Jo,» sagde Daniel, «nu naar De siger det —»

Unge Rasck var bleg. Han famlede efter Ordene og fik endelig stammet frem, at det kanske var bedst man forbød al Da[illegible] paa Laaven. Det kunde føre til lidt af hve[illegible] [illegible]ene maatte under alle Omstændigheder [illegible] [illegible]rlig Advarsel.

[illegible] are os, Hr. Pastor, skal vi tage dette [illegible] [illegible]gt? De kan ikke kjende Helene. Det hele var [illegible] bare et Udslag af Glæde, af Ungdom, af uskyldig Munterhed. Kan De faa et bedre Bevis paa Hjertets Renhed end dette Kys for Øinene til Far og Prest? At irettesætte hende vilde være at skabe urene Tanker og forgifte Barnets Sind.»

DØMANDEN.

Sorenskriver Kildal havde inviteret Elisa og Daniel paa Besøg, og der havde hele Dagen hersket Travlhed paa Lyrø Gaard. Mangt skulde ordnes til Reisen. Vængebaaden var efterseet af Tabus, som aldrig fandt den god nok, naar Herskabet skulde paa Tur. Snart var der noget, han ikke likte ved Riggen, snart var det Provianten, som ikke var stuvet paa tilfredsstillende Maade. Omsider maatte Daniel sige stop, dersom de skulde komme afsted i ret Tid.

Provianten var Trine Meyers Sag. Hun havde udspekuleret det bedste, Huset i Øieblikket evnede at yde af Mad og Drikke. Der blev baaret ned baade kanarisk Vin og Cadillac, for ikke at tale om den gamle Rhum og Cognacen. Desuden kom en Ekstrakurv med Rødvin og Aquavit som Present til Sorenskriveren. Maden var Landsens gode Kost, som Daniel satte saadan Pris paa. Trine Meyer havde bagt Lefser og Poteteskager og hun havde sørget for Pølser, Skinke og Torsketunger. Det var med et dybt Suk hun sendte Torsketungerne ud af Kjøkkenet:

«Aa, Herregud, om Prokuratoren havde besøgt Lyrø som i gamle Dage.» Hun kunde jo aldrig

glemme deres fælles alt opslugende Interesser og de herlige Timer paa Bænken udenfor Kjøkkenvinduet. Hun mindedes med Vemod de lykkelige Øieblikke, da hun hørte Prokuratoren hviske til Mosjø Daniel, at hendes Dyrestegssauce var Verdens ottende Underverk. Ak, hvor kunde ikke Skjæbnens Veie være krogede! Prokuratoren var efterhaanden bleven Forudsætningen for hendes Velvære og Liv her langt nord. Han var jo Fagmanden og Videnskabsmanden paa Omraadet og desuden den eneste, som kunde forstaa hende helt ud, forstaa hendes Saucer og Kalkuner, hendes Nyrer og Kalvelever. Med Guds Hjælp havde hun alligevel kanske kommet over Sorgen og Tabet, hvis Prokuratoren ikke havde faaet en uværdig Efterfølger som Gjest i Huset. Men nu var Daniel begyndt at invitere Kapellanen. Det var jo i og for sig rimeligt, at Mosjøen maatte have nogen at snakke med, men seet fra et Kjøkkenstandpunkt syntes hun det var nedslaaende. Modsætningen, tænkte Trine Meyer, fordobler Sorgen og forbitrer den allerede tunge Tilværelse. Kapellanen! Kapellanen, som var altædende, — uden Smag, uden Forstaaelse, uden Kritik, uden Stemning og Følelse, uden Dom og uden Dram! «Ak,» sukkede Trine, «hvor er dog Verden kontrær.»

Saaledes sukkede hun, da Provianten blev baaret ned til Baaden.

Endelig var alt iorden, og tidlig paa Formiddagen seilede Herskabet fra Lyrø. Det var Vinters Dag, og en stiv Kuling toppede Bølgerne ud over Fjorden, hvor de smaa hvide Skumskavler stadig blev flere og større. Man kunde kanske vente lidt af hvert, men

saa havde ogsaa Daniel taget med sine bedste Folk, udvalgte Kraftkarle, som fra Barn af var vant med Sjøen i alslags Veir.

— — —

Daniel havde ikke likt, at Huset skulde være uden mandelig Beskyttelse, naar han var borte, og han hadde derfor spurgt Kapellanen, om han vilde gjøre ham den Tjeneste at bo paa Lyrø under Fraværet.

Aldrig nogensinde havde Kapellan Rasck følt en saadan Glæde, selv ikke efter Embedseksamen med præceteris. Han var jo ogsaa ved den Leilighed glad som Lærken i Sky, men det var for intet at regne mod den mægtige Følelse, som greb ham. Han var ikke sen med at pakke Toiletsagerne, og han gjorde ikke Veien lang til Lyrø Gaard.

Ja, han var saa overstrømmende lykkelig, da han traadte ind i Storstuen, at han ikke lagde Merke til Trine Meyers aller sureste Smil.

«Pastoren» — hun lagde Tryk paa «o»en — «maa tage Plads og accomodere sig.» Hun pegte paa en af de store Armstoler ved Kaminen. «Jomfru Helene kommer snart, og Pastoren faar indtil videre divertere sig med Trine Meyer.»

Kapellanen takkede venlig og tog Plads. Han havde taget en Bog med for Helenes Skyld og lagde den paa det lille Bord mellem Kaminstolerne. Det var «Sjælens Kildevand, Opbyggelse paa alle Ugens Dage».

«Det ser ud til at blive et rent forfærdeligt Veir,» begyndte Kapellanen efter en indledende Hoste. «Det er allerede blæst op til Storm. Og saa koldt det er — —»

Trine Meyer svarede ikke, men desto hurtigere løb de lange Strikkepinder.

«Jeg tror saamen, det er koldere idag end igaar,» gjentog han.

«Pastoren maa flytte sig nærmere Kaminen,» svarede Trine Meyer, endskjønt hun var opmerksom paa, at han vilde blive svid, dersom han kom nærmere.

«Tak, her er varmt og godt, men Frosten sidder ligesom indi en.»

«Jøsses, Hr. Pastor, her sidder jeg og forglemmer mig. Ja, er det ikke rart, naar Alderen begynder at avancere, saa minker baade Haarene og Hukommelsen. Men nu skal jeg skjænke Pastoren en Overflods Pægledram, som kan kristne et Menneske baade indvendig og paa Retten.» Et fint og næsten umerkeligt Smil afløste hendes strenge Blik, — hun var vel vidende om, at Kapellanen ikke nød sterke Drikke.

«For Guds Skyld,» han løftede afværgende Haanden, «det var ikke Meningen, jeg nyder aldrig denslags Varer.»

Trine Meyer satte op et Ansigt som om hun havde forløbet sig, og saa skjændte hun paa sig selv og sagde, at hun var et Fæ, som kunde byde Pastoren sterke Sager, naar han saa sygelig ud, mørk under Øinene og bleg.

«Aa, det er nu egentlig ikke saa at forstaa, at jeg skulde være for svag,» kom det skarpt fra Kapellanen, han var bleven irriteret og følte sig ilde berørt over Trine Meyers Hentydning til hans Udseende: «Der kan jo være andre og alvorlige Grunde for at en Mand nægter sig den Slags Nydelser,» føiede han til.

«Gu' naa meg,» skyndte Trine Meyer sig, «Kapellanen maa holde mig undskyldt, men havde jeg bare saa meget som anet, at Kapellanen har været henfalden til det sterke, saa havde jeg ikke saa meget som tænkt paa at by ham en Dram. Man skal ikke sætte Folk paa — —»

Længere kom hun ikke, men saa kunde jo ogsaa Blinket i Øiet fortælle, at hun havde truffet Maalet.

Kapellanen slog i Bordet, men svagt:

«Maa jeg bede mig fritaget, høistærede — —. Selv om Jomfru Meyer nærede en saadan Mistanke burde hun anstændigvis holde inde med den. Saapas Delikatesse — —»

Trine Meyer afbrød, hun var født Diplomat og vidste paa en Prik, naar hun skulde være døv.

«Men Thevand, Hr. Pastor, det gaar ikkje te Hovve, som de sagde i Bergen.» Nu faldt hun i Tanker, sænkede Hodet og foldede Hænderne over Strikketøiet: «Ak, du Bergen, du Bergen! Jeg længes saa ofte til Bergen, Hr. Pastor. Har De været i Bergen?»

«Nei.»

«Ikke det?»

«Jeg kjender Kjøbenhavn derimod.»

«Ja, men da er Pastoren et godt Stykke paa Vei.»

Trine Meyer reiste sig og trippede ud, smilende og frydefuld over at hun havde pirket i Pastoren. Hun var i det Hjørne idag. Og saa sukkede hun i Dørgløtten: «Theen, Hr. Pastor!»

Da Kapellanen var bleven alene saa han sig rundt i Stuen, lettet ved at blive Trine Meyer kvit. Han saa sig rundt med stigende Velbehag. Afstanden føltes saa stor mellem hans tarvelige Kammer i Prestehuset

og denne Stasstue, som med sit pragtfulde Udstyr fra gamle Dage var et Billede paa Kultur og Komfort.

Furreveden spragede i Kaminen, Luften strømmede mod ham, varm — —

Her paa Lyrø Gaard kunde han leve, det følte han, her kunde Livet først blive, hvad det skulde være, — en harmonisk Tilværelse, hvor Omgivelserne virkede lutrende paa de undfangne men endnu ikke fødte Tanker. Her var de Omgivelser, som ogsaa skulde danne den gyldne Ramme om hans Kjærlighed til Helene. Hvor Herren dog styrer alt til det bedste, tænkte Kapellanen. Med Uvilje havde han modtaget Vikariatet saa langt nord, og nu maatte han skamfuld bekjende, at alt blev viselig ordnet fra oven. Det var bare Menneskene, som ikke altid forstod de uransagelige Veie. Ja, selv Vikarstillingen maatte kunne støbes om til en fast Post, naar han først var bleven Svigersøn af Daniel Duncan.

Atter betragtede han Stuen. Denne velgjørende Fred! Husets Søn var fulgt med Vængebaaden, og Cornelia laa syg. Kanske der ogsaa var en Mening med det. Var det ikke som om Styrelsen havde ordnet det slig, at han idag skulde faa være alene med Helene, idag da han havde besluttet at aabne sit Hjerte?

Han reiste sig, da kun kom ind, tog hende i Haanden og satte sig straks ned igjen. Han havde sid, tætknappet Frak. Som han sad der stiv og retlinjet med Hænderne paa Knæerne, med det tilbagestrøgne Haar og med en lang Skjægdusk paa Hagen mindede han om Ægyptens Billeder af de gamle Faraoner.

Helene tog Plads i Stolen overfor Kapellanen. Hun var bleg og saa træt ud.

«Jeg har sovet saa lidet i Nat,» sagde hun, «jeg har ligget og tænkt paa Far og Mor. De burde ikke have reist i denne Stormen. Og min Bror skulde nu slet ikke have været med. Det blev bestemt i sidste Øieblik.»

«Vær ikke frygtsom, kjære Helene,» trøstede han hende, «vi har ikke Ret til at fortvile. Vi forstaar ikke altid den høieste Styrelse, men vi maa tro det bedste. Hvad vi i et Øieblik finder mørkt og gaadefuldt, viser sig i næste Stund som Lys og Sandhed. Troen, Helene, Troen —»

Helene følte, at Præstens Ord var tomt Snak, og svarede med et Spørgsmaal:

«Vilde det have været penere af mig at sove paa mit grønne Øre og ikke ofre mine Kjære en Tanke af Frygt, naar de er ude i dette Veiret?»

«Kjære Helene,» sagde han beroligende og med faderlig Mine, «vi ere skrøbelige Kar, men ved den faste Tro kan vi betvinge Frygten.»

Han lagde sin klamme Haand over hendes Haand paa Stolearmen. Hun trak sin forsigtig tilbage.

«Hvorledes staar det til med Cornelia,» spurgte han deltagende.

«Tak, hun har det godt. Det er bare lidt Forkjølelse, og da bruger vi varm Havresuppe efter Fars Raad.»

«Sig mig, Helene,» spurgte han videre, «føler De ikke ofte Ensomheden her paa Gaarden?»

«Hvorfor skulde jeg vel det,» svarede Helene lidt overrasket.

«Nei,» fortsatte han, «De har jo ogsaa Forældre, Farmor og Søskende.»

«Jeg har mange andre at snakke med ogsaa, Pigerne paa Gaarden og Bønderne, — de er alle saa snilde. Og Mikkel — —»

«Javist, naturligvis — —»

«Men paa den anden Side kan jeg ikke nægte for, at jeg gjerne vilde træffe andre Mennesker. Tænk, om jeg engang faar Lov til at reise til Bergen?»

«De har det godt. Tak Gud, Helene.»

«Har ikke De det godt?» spurgte Helene deltagende, »De ser ofte saa bedrøvet ud.»

»Ja, bedrøvet, kjære Veninde, det er det rette Ord. Jeg ved nok, at jeg ikke har Ret til at være det — —»

«De sagde jo netop, at jeg ikke maatte være ængstelig for Far og Mor — —»

«Jeg siger jo, at jeg ikke har Ret til det. Jeg er heller ikke bedrøvet saadan i sin Almindelighed. Det er Hjertet, Helene —»

«De skulde komme oftere hjem til os,» foreslog Helene uden Tanke paa hvad Slags Hjertesygdom Kapellanen led af. «Her er vi alle saa glade og fornøiet,» fortsatte hun, «Far har bestandig havt godt Humør, og det smitter. I hvert Fald lar han aldrig nogen merke noget.»

«Deres Far er en sterk Mand.»

«Det bør alle Mænd være.»

«Vi er nu engang ikke ens da,» han var faldt ud af den retvinklede Stilling og stirrede bortover Gulvet, «jeg tror at jeg for min Del behøver en Kraft ved min Side.»

«Aa!» Helene klappede i Hænderne og saa frem med straalende Øine som om hun havde et ufeilbarligt Middel: «De skulde — gifte Dem!»

Kapellanen følte sig paa gyngende Grund. Nu, da hun havde knækket Nødden uden selv at vide det, nu var det værre. Han maatte fortsætte, der var ingen Vei tilbage. Han saa paa hende et Øieblik, men sænkede snart Blikket bortover Gulvet, som om han havde tabt noget:

«Helene,» spurgte han med tilkjæmpet Ro, «tror De, at De kunde holde af mig?»

«Hvorfor skulde jeg ikke holde af Dem?» spurgte Helene tilbage, og hun smilte, da deres Øine mødtes.

Kapellanens mørke, blege Aasyn klarnede op og fik Farve, for han havde faaet Mod af Smilet: «Gud velsigne Dem, Helene, jeg tør da haabe paa, at De vil blive min Hustru.»

«Nei, det havde jeg ikke tænkt,» lo Helene, hun havde ikke Spor af Forstaaelse af Stundens Alvor.

Dermed faldt Kapellanen sammen.

Han trak i Skjægdusken, og det bragte Helene til at le mere, for hun fandt ham komisk, og da pleier en Frier at være færdig.

Som Kapellanen sad der var han et Billede paa Fortvilelsen.

Men Helenes medfødte Evne til Sympati, og den kvindelige Trang til Ømhed fik Magten, og saa føiede hun til, at hun aldrig havde tænkt paa ham paa den Maade. De kjendte jo saa lidet hinanden.

Han syntes der var Varme i hendes Stemme, det var som Balsam paa Saaret og han greb Halm-

straaet: «Helene,» sagde han, «det kan komme med Tiden.»

I det samme Øieblik rystede et Vindstød Huset, saa Væggene skalv. En Dør, som havde staaet aaben, slog igjen med et sterkt Smeld. Trærne udenfor Storstuvinduerne bøiede sig og daskede de tørre Grene mod Ruden. Det var Sydosten. Den havde frit Løb ned Fjeldsiden ved Stenhuset, hvor den pressede sig frem og ud Fjorden med slig Kraft, at den løftede Bølgetopperne op og jog Raaken bortover som en Støvsky.

«Jeg er saa bange,» sagde hun.

«Det maa De slet ikke være,» trøstede han mildt, «De har jo mig her.»

«Bange for Vængebaaden — —»

«Nu skal jeg læse lidt høit.» Han aabnede «Sjælens Kildevand» og begyndte paa Dagens Tekst, — — — —

«Var det ikke skjønne Ord?» spurgte han, da han langt om længe lukkede Bogen. «Det er guddommelige Tanker, vederkvægende og styrkende Draaber fra dette dybe, klare Kildevand. Og Sproget er klassisk, Helene! Ypperlige Konstruktioner og vel anbragte Anafora.»

Han havde forsigtig trykket Bogens Spænder igjen og hævede langsomt Blikket mod Helene, og det med Følelse og Stolthed; thi allerede som Student i Kjøbenhavn havde han høstet Ros for sin akademiske Oplæsning.

Helene sov.

Ja, saa sandt sov hun ikke, og det var altsaa Grunden til at hun havde siddet saa stille og — hørt efter!

Kapellanen ærgrede sig og hostede — —

Helene, Stakkar, kunde ikke hjælpe for det. Hun havde ikke faaet saa meget som en Draabe af Kildevandet, træt efter en søvnløs Nat.

Kapellanen hostede sterkere — —

Hun slog Øinene op og saa sig lidt betuttet om.

«De har sovet,» sagde han med en tydelig Bebreidelse, som gik Helene forbi, «sovet mens jeg læste.»

«Nei har jeg virkelig sovet? Hvor rart!» Og Helene lo — —. «Men saa maa De huske, at jeg sov saa lidet inat,» føiede hun til.

Hvilken Naivitet, tænkte Kapellanen, hun har jo ikke den ringeste Følelse af det upassende — —

Helene var gaaet bort til Døren og ropte paa Trine Meyer.

Jo, nu kom hun med Thevandet.

Om lidt stod Theen paa Bordet, og Trine Meyer saa intenst paa Kapellanen og paa Helene efterat hun havde skjænket op. Ugler i Mosen, tænkte Trine Meyer. Thi Trine Meyer var Menneskekjender, hendes lange Næse var et Billede paa hendes fremtrædende Evne til at veire Folks Tanker.

Hun tog Maal af Kapellanen, som han sad der i sin tilknappede sorte Frak, retvinklet og med Thefadet og Koppen hævet saa høit i den venstre Haand, at Skjægdusken var lige ved at komme op i Theen. Med den høire svingede han en af Trine Meyers «Trefoldighedskager» med Mandler i. Han dyppede ivrigt i Theen og forsynede sig uafladelig efter Opfordring. Han ligner Fanden, tænkte Trine Meyer.

Og at han lurer paa Jomfru Helene, det er spikret

fast. «Men det skal vi dyre Død blive to om,» fortsatte hun Tanken halvhøit, for Trine Meyer var ikke fri for at tænke høit, naar hun fandt det beleiligt.

«Sagde De noget, Jomfru Meyer?» spurgte Kapellanen.

«Jeg? Men jeg beundrer Kapellanen, saa fin og nystrøgen som han er idag. Der skulde vel ikke være en Anledning?»

Kapellanen benægtede det, ærg og tør i Stemmen.

«Lad os faa se lidt, lad os faa se, Hr. Pastor,» — hun gav sig ikke, før han havde vendt sig rundt flere Gange.

«Kjolen klær Kapellanen!»

«Ja, lad nu det være godt, Jomfru Meyer,» faldt Helene ind, hun havde Følelsen af, at Kapellanen ikke likte sig, og hun vilde derfor føre Samtalen ind paa noget andet.

«Jo, saa dyre Død klær Kjolen Kapellanen.» Trine Meyer var ikke til at stoppe. «Den sidder som den er støbt.»

«Den er ogsaa gjort i Kjøbenhavn,» svarede Kapellanen med et Sideblik til Trine Meyers hjemmevævede Dragt.

«Men det maa være længe siden,» indvendte Trine Meyer, som havde opfattet Blikket. «Ærmerne er for korte. Men kanske Pastoren vokser fremdeles?»

Hentydningen til hans Ungdom bragte Kapellanens Sinne paa Kogepunktet, men han slap ikke til, for Trine Meyer fortsatte uafbrudt og nu henvendt til Helene:

«Men Barnet mit! Hvorledes ser hun ud! Saa

bleg og rent forgræmmet! Men nu skal hun sandelig faa en topfuld Cognac'er til Styrkelse, og det med Bitter i.»

Da Trine reiste sig for at tage Flasken borte i det hollandske Skab, rynkede Kapellanen Brynene:

«Kunde det ikke være det samme med Brændevinet? Jomfru Helene er vant med Havresuppe — —»

Mere fik han ikke sagt. Trine fik endelig Luft:

«Aa, neigu' kan det ikke det! Jeg skal repetere for Pastoren, at Kristus gjorde Vand til Vin i Kanaan, og havde det været her nord i Helgeland, saa var det kanske blevet til Brændevin. Og er I en slig Knæhøne, at I ikke taaler denne Siden af Guds Gaver, saa faar I sige fra, men hvad andre taaler og nyder til Maadehold, det rager ikke Jer. Merk Jer det, Hr. Pastor!»

Helene forsøgte at hysse paa Trine, men det havde den modsatte Virkning.

«Er ikke Pastoren Gjest i Huset? Nei, Hr. Pastor, vel er jeg bare Jomfru og neppe nok det, Husjomfru altsaa, men jeg har seet lidt af hvert og været med baade paa det ene og paa det ene, og atten Aar gammel seilede jeg til Ostindien med Skipper Meyer, — det var min Far. Jeg tror ikke, at jeg behøver nogen Retledning hverken af Prest eller Klokker.»

Helene tog imod Glasset og drak ud.

«Se saa,» kommanderede Trine Meyer, «nu skal hun ind og lægge sig og det paa Timen!»

Helene sagde godnat.

Men Trine drak to Glas, og saa sagde ogsaa hun godnat.

— — —

Længe havde Kapellanen siddet alene i den store Stue paa Lyrø Gaard. Havde han sovet? Veden var omtrent udbrændt i Kaminen. Det var koldt. Lysene var om at slukne i Kandelaberne. Han gik bort og saa paa det store Slaguhr. Klokken manglede et Kvarter til tolv.

«Herren være os naadige i dette Veir,» sukkede Kapellanen.

Stuen syntes nu saa uhyggelig.' Duncans Ahner stirrede paa ham fra alle Kanter. Flere af dem fulgte ham med Blikket, naar han gik bortover Gulvet.

Hvad skulde han gjøre? Jomfru Meyer burde have anvist et Værelse. Havde hun glemt det? Neppe. At gaa hjem til Prestehuset i en slig begsort Nat, mens Stormen rasede, kunde der ikke være Tale om.

Han satte sig i Armstolen og saa ind i de ulmende Gløder mellem Asken. Hver Gang et Vindstød rystede Huset, kunde han kjende Trækken ned Kaminen, og da fik Gløderne et Pust av Liv. Men snart vilde alt være Aske. Kanske det var et Billede paa hans stolte Forhaabninger? Hvor var ikke denne Aften bleven en Skuffelse! Trine Meyer, dette udannede Menneske, havde ødelagt det hele og sendt Helene bort i det afgjørende Øieblik.

Han skalv av Kulde.

Borte paa Bordet stod Cognacflasken, hvor Trine Meyer havde forladt den. Tre Glasser havde hun sat frem. For at spotte ham?

Kapellanen saa sig om. Han vidste, at en Dram vilde varme — —

Og saa tog han en, to, tre.

Aa, Herregud, hvor det varmede. Blodet bankede. En velgjørende Ild flød gjennem Aarene. Trætheden var som blæst bort.

Netop som han havde sat Glasset ned, hørte han Støi ude i Gangen, slæbende Skridt, som kom nærmere.

Kapellanen trak sig uvilkaarlig længere tilbage i Stuen. Uhyggen steg, da det gamle Uhr forkyndte Midnatstimen. Der var lange Mellemrum mellem hvert Slag, han syntes det aldrig fik Ende.

Nu var Skridtene udenfor Døren, og Klinken blev løftet.

Herren være lovet, det var — Tabus!

Den gamle Tjener ravede gjennem Stuen med Rædselen præget i hvert Træk, han lagde ikke Merke til Kapellanen, som fremdeles stod afsides.

Tabus gik ud den anden Dør, som førte til Baggangen, hvorfra man kom til Helenes Værelse og til Trine Meyers smaa Stuer. Kapellanen hørte ham banke paa og sige noget, men kunde ikke opfatte Meningen. Han hørte Helenes Stemme ogsaa, og derefter et Skrig fra Trine Meyer.

Hvad kunde dette være?

Raadvild stod han der, endnu varm efter Cognacens oplivende Kraft. Det vilde kanske styrke ham mere, hvis han — —. Og Kapellanen drak nok et Glas og merkede straks en velgjørende Ro — —

Da Tabus kom ind med Damerne havde han gjenvundet saa meget Fatning, at han med rolig Stemme kunde spørge, hvad der stod paa.

«Dømanden er kommen,» rallede Tabus, idet han

fortsatte ud den anden Dør. Kapellanen og Damerne fulgte efter.

Ude paa Tunet fik de alle se det. Tabus pegte op mod Stenhuset. Et svagt rødligt Lys blaffede bag Ruderne der oppe. Om lidt blev det sterkere, og stundom kom der ligesom en Skygge for Vinduet, og da var Lyset helt borte. Nu var det der igjen —

«Hvem kan være oppe i det øde Hus,» stammede Kapellanen, «og i en slig Nat?»

«Dømanden,» svarede Tabus afgjort og sikker.

«Det er den Døde, som skal komme igjen i Stenhuset,» peb Trine Meyer.

Nu blev Lyset helt borte.

Helene spurgte Kapellanen om han ikke havde hørt det gamle Sagn, som Farmor havde nævnet saa ofte, Sagnet om Skotlænderen og Charles Edward Duncan. De skulde begge komme igjen.

Nei, Kapellanen kunde ikke huske, at han havde hørt noget sligt.

Lyset blaffede paany, blinkede, blev borte og kom igjen.

«Hørte Dere Skriget,» spurgte Helene.

Det var Stormen, mente Kapellanen.

De gik tilbage til Stuen og satte sig rundt Kaminen, hvor Tabus gjorde op Ild. Ingen havde Lyst til at lægge sig.

«Hvem kan ogsaa sove,» kom det fra Trine Meyer, «naar Fanden er ude med sine Spilopper og Rævestreger.»

Saa skjænkede hun i Glasserne og skjældte Fanden ut, fordi han uleiligede pyntelige Folk ved Nattens Tider. «Herren holde sin Haand over os,»

sukkede hun til en Afveksling, mens hun bød rundt.

«Tak, jeg skal ikke have noget,» sagde Kapellanen spagt.

«Ikke det,» sagde Trine Meyer, idet hun løftede de tre Glas og holdt dem op foran Lyset paa Kaminen. Hun havde seet, at ogsaa det tredie Glas var benyttet.

Kapellanen likte sig ikke.

«Saa kan Tabus faa det tredie Glas,» foreslog Trine. «Det er en Guds Lykke,» fortsatte hun, «at vi har Prest i Huset, — der maa Fanden trække det korteste Straa.»

Helene var gaaet hen til Tabus, som sad sammensunket i en Stol. Al den Rædsel, som han fra Ungdom af var belastet med gjennem nordlandske Eventyr, stod præget i hans furede Ansigt. De lange hvide Haartjavser hang frem over Panden.

«Tabus,» spurgte hun, «hvem tror du er der oppe?»

Han rystede paa Hodet.

«Kan det være nogen af Gaardsfolkene?»

«Nei,» mente Tabus, «de var alle paa Drengestuen, og da jeg bad Folkene gaa op for at se, bandte de paa, at Dømanden var der oppe.»

Havde bare Mikkel været her, tænkte hun, han vilde ikke have været bange for at gaa op. Men Mikkel var paa Vængebaaden.

«En Ting er nu sikkert,» sagde Helene til Trine Meyer, «og det er, at der er Folk i Stenhuset, og vi maa vide, hvad der gaar for sig. Jeg tror bestemt, det var et Skrig, jeg hørte, og vi kan ikke forsvare at sidde her.»

Trine Meyers Ansigt syntes pludselig at forandre sig, da hun hørte Helene tale rolig med Sindsligevægt, det var ligesom alle Spor af Frygt forsvandt.

«Jomfru Helene har Ret. Javist er det Folk og ikke Fanden! Hvad vil Mosjø Daniel sige, hvis noget skulde hænde der oppe, mens vi sidder her med Hænderne i Skjødet og med Dram paa Bordet!»

Ogsaa paa Tabus øvede Helenes Ro Indflydelse, og den tro Tjener tilbød sig at gaa til Stenhuset. Helene beundrede i sit stille Sind den forskræmte Olding og sagde bestemt nei.

«Aldrig, Tabus! Det skulde bare mangle, at du forsøgte at klatre derop i dette Uveiret og mørkt som det er.»

Kapellanen havde siddet taus og stille, bleg var han i Foreveien. Selv om han havde tømt Cognacflasken havde han ikke havt Mod til at gaa op, det følte han.

«Jomfru Helene,» sagde Trine, «Pastoren sidder her og vil saa gjerne tilbyde sig. Selv om det skulde være den skindbarlige Satan, som sidder paa sin Hale der oppe, vil Pastoren nok vide at holde ham i Hornene.»

«Nei, nei,» bad Kapellanen overrumplet og nervøs, «lad mig dog være fri for Jeres Uartigheder! Hvorfor ikke vente med den Undersøgelse til det blir Dag. Veien er jo desuden umulig at finde midt paa Natten.»

«Men om man nu myrder et Menneske,» indskjød Helene.

Tabus var imidlertid ruslet hen til Døren. Helene blev opmerksom paa det og stoppede ham. Selv forlod hun Stuen og gik ind paa sit Værelse.

I en Fart fik hun Tøi paa. Den store Finnekniven sin stak hun i Bæltet. Stille og ubemerket af de andre listede hun sig ud paa Tunet gjennem Kjøkkendøren.

En liden Stund blev hun staaende for at tage et Overblik, for det gjaldt at finde Stien, som bugtede sig opover mellem de store Stenblokker, som gjennem Tidernes Løb var rullet ned fra Fjeldet.

— — —

Men inde i Stuen var Trine Meyers Vrede i stadig Vækst. Gang paa Gang opfordrede hun Kapellanen til at gaa tilfjelds, men han vilde ikke. Saa slog hun i Bordet og sagde ham op i Ansigtet, at den Dag han første Gang fik Bukser paa, havde Fanden gjort sit Mesterstykke. Vel kunde Trine Meyer være skarp, men den Nat var hun rent fra sig, — Kapellanen havde aldrig været ude for et saadant Angreb. Trine glemte aldeles den gode Tone, som hun paastod var medfødt, og som hun yderligere havde udviklet i Prokuratorens Selskab. Det oprørte hende, at Presten i sine bedste Aar var for feig til at gaa, naar gamle Tabus havde meldt sig. Meget havde hun imod Kapellanen, han havde fra første Stund virket usympatisk, og hans Vægring satte ham ikke i bedre Lys. Da hun merkede, at Helene var borte, og forstod, at hun var gaaet til Stenhuset, gik Jomfru Trine med hurtige Skridt helt bort til Kapellanen:

«Nu bare et sidste Ord, Hr. Pastor! Inat har I svigtet Jeres Kristentro i alle Kapitler og Bøger fra Ende til anden, fra Genesis til Finis, som skrevet staar!»

— — —

Stormen var saa sterk, at Helene havde Møie med at holde sig opreist, da hun fulgte Veien bortover til Uren ved Bjergfoden. Stien, som begyndte her, blev vanskeligere at finde efterhvert, hun steg mellem Stenblokkerne, men saa var der til Gjengjæld mere Ly jo længere hun kom op under Bakken.

Hun havde brugt lang Tid før hun naadde op til Kammen ved Stenhuset.

Lyset blaffede fremdeles. En Stund blev hun liggende stille med fast Greb i en Birkerod, for Vinden havde godt Løb over Bakketoppen. Hjertet hamrede som om det vilde sprænge Brystet. Hun kunde tydelig høre, at der var Folk i Hytten. Hun hørte, at nogen stønnede og bar sig derinde, og stundimellem faldt der tunge Slag, ligesom Dunk i Væggen.

Et Øieblik kom Rædselen over hende og hun vilde springe nedover — —

Men saa kom ogsaa Trodset frem, og hun greb fast om Kniven. Aldrig skulde hun vende om, naar hun først var kommen saa langt. Der nede havde hun havt Medlidenhed med Kapellanen, saa bleg og bange han var. Vilde det ikke være fælt, om hun skulde faa Medlidenhed med sig selv?

Saa tænkte hun paa, hvad Farmor vilde have gjort i hendes Sted. Hvad havde Farmor sagt til hende saa ofte, naar hun om Vinterkveldene havde været paa Farmorloftet og skulde gjennem den mørke Gangen for at komme ned paa Tunet og over til Hovedhuset?

Frygten hører dumme Folk til, havde Farmor sagt, og slige Folk, som har daarlig Samvittighed.

Men hun vilde ikke være dum, og ond Samvittighed havde hun heller ikke. Og var der nogen i Stenhuset, som forsøgte at gjøre hende Fortræd, kunde hun slaa fra sig. Havde hun ikke ofte prøvet Kræfterne med sterke Mikkel og en Gang lagt ham i Gulvet?

Hun reiste sig og gik forsigtig bort til Stenhuset.

Døren stod paa Klem.

Da hun keg ind kjendte hun Benene svigte under sig.

Det Syn, hun saa, var forfærdeligt — —

Atter kom Tanken paa Flugt. Men hun følte, at hun ikke havde Kræfter til at springe, selv om hun vilde.

Inde paa Bænken sad Onkel Bastian med stirrende Øine. Klærne hang i Laser. Han havde gravet et dybt Hul i Gulvet. Om lidt reiste han sig og vaklede hen til Træmanden.

— — —

I længere Tid havde Folk i Bygden merket, at Prokuratoren var bleven faamælt og indesluttet. Han begyndte i stigende Grad at frygte for Overfald, for han trodde bestandig, at der laa nogen paa Lur for at stjæle hans Penger. Han havde ikke længere Raad til at spise sig mæt, syntes han. Og mange Nødvendighedsartikler, som er bleven uundværlige for et dannet Menneske, gav han Slip paa. Det var som om han gradvis gik tilbage til Urtypen, til Dyret. Det var længe siden han havde kastet Slips, Serviet og Lommedug, og det blev sagt, at han heller ikke brugte Ske, Kniv og Gaffel. Han gik sjelden ud, vilde ikke se Folk, — aller mindst Duncans. Den

eneste, han havde taget venlig og frygtløs imot, var Helene. Den gamle Jenten, som stelte for ham, vidste ofte ikke hvad hun skulde gjøre, for han nægtede at tage Næring til sig i dagevis. Men naar han først tog fat, aad han som et Dyr, satte en liden Steg tillivs og tømte Saucenebbet. Det var derfor ikke saa rart, at Folk paa Lyrø og ellers rundt i Bygden talte om, at det engang vilde tage en sørgelig Ende med Prokuratoren.

Nu saa Helene, at han var bleven vanvittig.

Efterat han havde stirret en Stund paa Træmanden gav han den et Slag med Knytnæven. Saa lo han vildt og saa sig hastig om, som om han frygtede en Fiende bagfra. Men neppe var den Vanvittiges Latter forbi, før Raseriet blussede op. Med en Spade, som havde ligget i Stenhuset, knuste han Træmanden. Anstrængelsen lod til at have tømt hans Kræfter, han sank om paa Gulvet med et Skrig som gik gjennem Marv og Ben.

Da Helenes Rædsel havde lagt sig lidt, var hendes første Tanke at faa Onkel Bastian bort fra Stenhuset. Det var bidende koldt, han kunde fryse ihjæl i Fillerne.

Skulde hun gaa ned til Gaarden for at hente Hjælp? Aa nei, det nyttede ikke stort, Gaardsgutterne var rædde, Kapellanen dugede ikke stort, og Tabus var for gammel.

I sin Hjælpeløshed kom hun atter til at tænke paa Farmor. Og da var hun ikke i Tvil. Hun foldede Hænderne og bad: Jesus, du vil hjælpe Onkel, og naar du er med mig, behøver jeg ikke at være ræd for noget.

Hun aabnede Døren og gik ind.

«Onkel, det er mig, Helene — —»

Han laa endnu i samme Stilling som da han faldt om, og Helene trodde først, at han var død, men da hun merkede, at han pustede, lagde hun sig paa Knæ ved Siden af ham, løftede hans Hode op i Armen og strøg ham varsomt over Haaret.

«Stakkars Onkel — —»

Han slog Øinene op og havde ikke længere det stirrende, vilde Blik, som nylig forskrækkede hende saa.

«Det er mig, Onkel, kjender du mig ikke? Det er Helene.»

Han nikkede svagt.

«Stakkars Onkel, du har været syg, men nu er jeg hos dig, og da skal du ikke være bange.» Atter strøg hun ham over Haaret.

Saa tog hun en Pude fra Bænken og lagde under Hodet hans. Reiste sig derefter og dækkede ham med Kaaben.

Der laa Kvister paa Gulvet. De samlede hun sammen med Resterne af Træmanden og kastede det i Peisen. Med Lyset, som han havde sat fra sig paa Peishylden, tændte hun op, og det varede ikke længe, før der kjendtes en Lunk i Stuen.

Naar hun lyttede efter kunde hun høre, at han sov.

En Stund blev hun siddende paa Bænken, men snart indtraadte Slappelsen og Tilbageslaget, Tankerne tumlede, lidt efter lidt sank Hodet ned paa Armen.

Hun vaagnede af en Støi ved Døren. Tabus stod i Stuen og holdt en Lygte frem. Lyset var nedbrændt borte paa Peishylden.

«Kommer du her op, Tabus?»

«Det blev saa længe før Jomfruen kom ned igjen — —»

I det samme fik han Øie paa den Syge: «Kors i Jøsse Navn, er det ikke han Bastian — —»

Tabus skrabede sammen alt, hvad han fandt af Fliser og Træstumper. En Del af den faldefærdige Bænk knækkede han over, og med dette tændte han op i Peisen. Han trak nogle Puder ned fra Bænken og lagde dem bort til Peisen forat Helene kunde faa hvile. Det var ikke raadeligt, tænkte han, at tage ned til Gaarden før det blev Dag.

Da han havde lagt Trøien sin over Helene tog han en Skraa.

Saa vaagede Tabus over Helene og Onkel Bastian.

«BLIV LYS!»

Naar Prokuratoren havde sine lyse Øieblikke, gjorde Daniel Forsøg paa at faa ham bort fra Stenhuset, han tiggede og bad og forsøgte alle Overtalelsens Midler, men lige lidet nyttede det. Alt var forgjæves. Og saa var der ikke andet at gjøre end at lade ham faa sin Vilje. Huset blev sat i god Stand, der blev muret, lappet og fjelget, — og sat Ovn ind. Men man maatte lade ham faa Lov til at grave i Gulvet, for da holdt han sig forholdsvis rolig. Det var vel Duncans Skat han grov efter, eller han trodde kanske, han grov ned sit eget Guld.

Helene pleiede den Syge og bragte Mad op hver Dag. Hun ordnede Stuen, passede Ilden og sad ved Sengen hos ham. Og da tænkte hun ofte paa, at hun i Barneaarene havde pleiet Træmanden «Onkel Bastian» og ogsaa bragt Mad op til ham. Hvor forunderligt var det ikke, at det blev til Virkelighed paa en saa uhyggelig Maade? Det maatte vel være et Tilfælde. Men Far syntes ikke det var saa rart, for der var hændt saa mange pudsige Ting i Slegten.

I Onkel Bastians lyse Øieblikke talte hun til ham, som om han var et Barn, for hun kunde jo ikke ane

at hans Tanker nu og da var klare. Men paa den gamle syge Herre virkede hendes barnlige Poesi velgjørende. Hun talte med ham om Markblomsterne, som vokste udenfor Stuedøren, om Fuglene ude paa Værene. Stundom læste hun Vers for ham af «Nordlandstrompeten», eller af Davids Salmer. Der var en af Salmerne, hun ofte maatte gjentage: Han skal gjemme mig i sin Hytte paa den onde Dag, han skal skjule mig i sin Pauluns Skjul, han skal ophøie mig paa en Klippe.

Og da kunde det hænde, at han smilte med et langt, fjernt Blik, som en Stund efter blev dækket af Vemodets Slør. Men Helene forsøgte at lokke Smilet frem igjen, hun sagde saa vakkert, at vi alle var som Markblomsterne, vi vokste op, nogen i karrig Jord, andre paa Markerne, vi stod alle under den Eviges Sol og Naade, vi havde vor Sommer, og vi maatte alle engang blomstre af. Nogle Blomster kom hjem i Blomsterglasserne, andre blev skaaret ned af Ljaaen, men alle spirede de op ved den nye Vaar.

Og hun strøg ham, som hun pleiede, over Haaret, og hun var glad, naar hun saa ham sovne som et Barn.

Ogsaa naar de mørke Skygger gled over ham, veg hun ikke fra hans Side. Det kunde hænde, at han skreg af Rædsel, naar han trodde sig forfulgt. Eller han nærmede sig hende med brændende Øine og forsikrede at han vilde dræbe den, som kom for at røve Skatten.

I slige Stunder tænkte Helene altid paa en af Salmerne, Farmor havde lært hende: Jeg forlader mig paa Gud, jeg vil ikke frygte; hvad skulde et

Menneske gjøre mig? Men samtidig holdt hun fast om Finnekniven. Hun stod altid rolig og saa ham i Øinene, indtil han vendte sig for at undgaa hendes Blik.

*

Der var næsten gaaet et Aar siden hin Nat, da Helene fandt ham oppe i Stenhuset. Den Syge var stadig bleven sløvere. Anfaldene var sjeldnere, men sterkere. Han sov mest.

En Kveld, da Helene sad ved Sengen, aabnede han pludselig Øinene og saa paa hende. Hun lagde Merke til, at han vilde tale, men det var som om han var lammet: «Helene,» aandede han svagt, sidder du endnu her?»

Hun nikkede.

«Hvor det er snildt af dig! Hvorfor kommer ikke Mor og Far?

«De tror vel, at du helst vil have mig.»

«Hils Mor og Far — og de andre. Vi havde en vidunderlig Tid — dengang, han og jeg.»

Det var længe siden hun havde hørt ham tale roligt, bevidst og sammenhængende.

«Er du bedre nu?» spurgte hun.

«Jeg er — saa — — træt.»

«Vil du sove?»

«Ja, jeg vil sove. Tag mig i Haanden, Barn.»

«Er du tørstig, Onkel?» Hun gav ham lidt Vin og Vand. Saa satte hun sig og tog ham i Haanden.

«Tak, lille Helene,» hviskede han svagt, mens Øinene lukkede sig, «det var Entre deux Mers. Tak, Helene. Læs nu for mig den skjønneste Salme du kan.»

Hun holdt ham fast i Haanden og strøg ham varsomt over Haaret:

«Dig skal intet ondt vederfares, og der skal ingen Plage komme nær til din Paulun! Thi han skal befale sine Engle om dig, at bevare dig paa alle dine Veie.»

Endnu en Gang aabnede han Øinene, og Helene saa et svagt Smil.

Saaledes døde Prokurator Widemann, og Helene havde faaet sin Tak i Smilet.

Hun havde seet, hvorledes Vanviddets Mørke blev spredt i hans sidste Stund. Og hun tænkte paa Skaberens Ord i Tidernes Morgen, da Herren sagde: «Bliv Lys!»

KAPELLANENS FRIERI.

Kort efterat Prokurator Widemann var begravet, døde Farmor.

Der blev stille paa Lyrø Gaard.

Hverken Sorenskriver Kildal eller Naboerne, som bodde nærmere, besøgte Duncans, det var vel for ikke at forstyrre de Sørgende den første Tid, da Savnet var sterkest.

Paa Helene virkede Farmors Død i Begyndelsen lammende. Hun forsøgte at udføre det huslige Arbeide, som før, men neppe var hun begyndt, saa maatte hun lade det ligge. Hun satte sig bort i en Stol, lukkede Øinene og lod Tanken dvæle ved den kjære bortgangne.

Engang hændte det, at hun listede sig op paa Farmorloftet. Hun gik ind i Stuen, hvor Farmor havde siddet, — alt stod endnu urørt derinde. Helene saa sig om og følte et uendeligt Vemod ved de mange Erindringer.

Hendes Blik faldt paa Farmors Briller, som laa paa det lille Sybord ved Vinduet. De laa der paa Salmebogen med begge Stængerne op, ligesom færdige til at benyttes. Synet af dette gjorde det af

med hendes tilkjæmpede Ro, — hun havde med en Gang faaet den Gamle saa nær, — hun syntes Farmor hvert Øieblik kunde tage Brillerne. Og Helene sank ned i Farmors Stol og graad længe.

Hvorfor græde?

Mennesket fødes, lever og dør og gaar ind til noget bedre, dersom de er modne til Saligheden. Det havde jo Farmor sagt saa ofte. Og hun, den gamle Kjære, hørte til de modne — —

Helene saa sig atter rundt i Stuen. Det gjorde alligevel godt at faa græde ud. Hun tog Brillerne op fra Bordet og lagde dem ned i Sybordsskuffen.

Efter den Dag var Helene roligere, naar hun tænkte paa Farmor.

*

En Dag kom Kapellanen paa Visit, og han traf Helene i Storstuen. Han havde ikke været paa Lyrø Gaard siden Farmors Begravelse.

«Jeg maatte bort her idag,» begyndte han, da han havde taget Plads i Skabsofaen ved Helenes Side. «Jeg maatte se til Dem, Helene, og vise min Deltagelse i Deres store Sorg.»

Hun rakte ham Haanden. «Tak, det var venligt af Dem. De forstaar, at Tabet af Farmor var tungt for os alle og kanske ikke mindst for os Børn. Mor er jo et vidunderligt Menneske, men Husholdningen paa Gaarden kræver meget af hende. Farmor havde jo altid god Tid til at snakke med os Børn, og saa blev det til at vi var meget sammen.»

«Ja, det andet Dødsfald var nu nærmest en Glædesdød,» ytrede Kapellanen, «men for Dem, Helene,

som pleiede ham, maa det have været uhyggeligt, ja rystende.»

«De tager Feil. Det var stort.»

Kapellanen spurgte lidt usikker, om det var stort: «Hvad mener De med det?»

«Jeg mener, at jeg aldrig har været saa nær Gud som i det Øieblik, da Onkel døde. Og det er stort. Jeg saa, at Gud tog Vanviddet bort i hans sidste Stund, — det var som om jeg hørte ham sige: Bliv Lys! Han lod Onkel dø i Smil og med Tanken paa, at Gud var med ham.»

«Døde han saaledes?» spurgte Kapellanen, idet han tænkte paa, at man igrunden ogsaa burde besøge Vanvittige, naar de var syge, for det kunde jo hænde — —

«Forstaar De, hvad det vil sige,» fortsatte Helene, «at et Menneske, som har mistet sin Forstand og som har levet i aandeligt Mørke, pludselig blir klar og priser Gud! Er det ikke stort, er det ikke merkeligt!»

«De maa efter dette at dømme have en sterk Tro, Helene.»

«Det har jeg aldrig tænkt paa.»

«Og jeg kan tilføie — uden at rose mig selv, at ogsaa jeg har den sterke, faste Tro. Er det ikke skjønt at vide, at vi mødes, at vi har noget fælles, noget meget væsentligt, hvorpaa der kan bygges? Og ikke det alene, kjære Helene! Ogsaa Kjærligheds-gjerningen er vi begge kaldede til. Synes De ikke, det maatte være en herlig Opgave at leve her blandt Almuen, leve for at pleie Syge og lindre deres Elendighed?»

«Jo, det maatte være herligt, hvis man kunde.»

«Jeg spørger Dem, Helene, for jeg hørte igaar, at De tænker paa at forlade Lyrø? Allerede førstkommende Søndag. Idag er det Fredag. Er det saa? Skal De til Bergen?»

«Hvem har sagt det?» spurgte Helene forbauset.

«Jomfru Meyer,» svarede Kapellanen.

Helene, som kjendte den spøgefulde Dame og hendes pudsige Indfald, tænkte straks, at der maatte stikke noget under, og hun gik derfor ikke videre i sine Spørgsmaal.

Begge sagde ikke noget paa en Stund. Der kom et aabent Rum i Samtalen, en af disse Pauser, som begge Parter føler trykkende.

Endelig tog Kapellanen Mod til sig, og det lod til, han havde samlet paa det, for han lod det staa til og gik lige løs paa det store Spørgsmaal, som i lang Tid havde pint hans Sjæl om Dagen og været hans Mare i søvnløse Nætter.

— — —

Nat efter Nat havde han ligget længe vaagen, og naar Søvnen endelig kom var det med onde Drømme. Alle hans Tanker dreiede sig om Helene.

Hver Samtale, de havde havt, lod han passere Revue, og han kunde dvæle ved et Smil, hun havde givet ham, han syntes at føle Trykket af hendes Haand, han kunde føle hendes varme Aande, — ligesom den Gang de sad og bladede i en Bog.

Og naar Kapellanen syslede med disse Tanker i søvnløse Nætter merkede han saa pinefuldt Naturens Krav, det han ikke kunde faa tilfredsstillet. Og han vendte sig i Sengen og lagde Hodepuden om paa den anden Side, hvor den var koldere.

Men han kunde ikke forhindre, at der ogsaa dukkede andre Billeder op, — han saa hende kysse Gaardsgutten efter Dansen paa Laaven. Da vendte han ikke Hodepuden, da knyttede han Haanden i hellig Vrede.

Blandt Tankebillederne var der særlig et, han kjælede for. Han saa sig som Embedets Indehaver, han saa Indtægterne stige, og han befandt sig paa Lyrø Gaard som Svigersøn i Huset. Han drømte sig sammen med Helene paa deres fælles Kjærlighedsvei til Sognets Fattige. Eller han tænkte sig ved Duncans Bord, hvor Maden var Stormandskost, og hvor — —? Ja, var det egentlig nødvendig at give Afkald paa Vinen, naar han var bleven Sogneprest?

— Men den sidste Nat havde været den mest kvalfulde af alle. Trine Meyers Budskab om Helenes pludselige Reise havde gjort ham halvveis afsindig.

Nu maatte han tale ud, nu maatte det blive til en Afgjørelse. Men hvorledes skulde han begynde? Gang paa Gang havde han bygget op sin Tale, den han vilde holde for hende, som det sømmede sig en Akademikus. Han havde altid havt let for at bygge op sine Prækener, behøvede ikke at skrive stort, naar han bare fik memorere i Stilhed. Men denne Gang vilde det ikke klaffe. Han blev aldrig fornøiet og kasserede i det ene Øieblik, hvad han netop havde godkjendt som den bedste og mest klassiske Form.

— — —

Det var intet Under, at Kapellanen var bleg, da han begyndte.

«Dyrebare Helene,» sagde han, «jeg har ved en tidligere Leilighed sagt Dem, at jeg ikke har det

godt, at jeg føler mig ensom, at jeg bare er tilfreds, naar jeg befinder mig i Deres elskelige Nærhed. Og De svarede mig dengang, at vi kjendte hinanden saa lidt, men der var dog et Haab skjult i Deres Ord.»

Langsomt reiste Kapellanen sig og gik henimod Helenes Plads i Skabsofaen. Bordet stod imellem, saa det blev en hel Runde. Han havde foldet Hænderne og saa ned paa hende med sænket Hode.

«Nu maa jeg da tilspørge Dem, kjære Helene — —»

Paa dette Tidspunkt knælede Kapellanen og blev staaende retvinklet foran hende.

«— — jeg maa tilspørge Dem, om De vil blive min Hustru?»

Ikke før havde Kapellanen udtalt det sidste Ord, før Døren aabnedes, og Trine Meyer viste sig for øieblikkelig at retirere med et skingrende «Ah!» Men før hun lukkede efter sig fik hun tilføiet et ligesaa kraftigt «Gu' naa meg!»

Kapellanen, som paa utrolig kort Tid var kommen paa Benene, holdt sig fast i en Stoleryg og var helt ude af Stand til at fortsætte.

Atter aabnedes Døren, men nu bankede Trine Meyer paa:

«Raabte De paa mig, Helene?»

«Nei, men kom De.»

«Jeg syntes saa tydelig, De raabte. Men saa er det. Naar Alderen avancerer, saa mister vi baade Haarene og Hørselen.» Og henvendt til Kapellanen fortsatte hun: «Jeg tør ikke spørge, om Kapellanen bliver til Middag? Svinekotteletter og Surkaal samt Æblepudding.» Trine Meyers Ansigt lyste af Velvilje.

Men Kapellanen kunde ikke, han var optaget med en Præken og maatte snart gaa hjem.

Trine Meyer neiede og forsvandt.

Helene havde ondt af Kapellanen, han stod der fortvilet og sønderknust og pillede paa Skjægdusken. Fortsætte kunde han ikke, for han var vel ængstelig for nye Afbrydelser.

«Vil De, at jeg skal svare Dem oprigtig?» spurgte Helene.

«Ja, Tak, hvis De vilde det, saa — —»

«Vi skulde lære hinanden at kjende, sagde De. Men nu synes jeg, jeg kjender mindre end før de Egenskaber hos Dem, som skulde gjøre det muligt for mig at blive Deres Hustru. Det er sandt, der var et Øieblik, da jeg tænkte, at det kanske — —, for jeg havde saa ondt af Dem. De var saa bedrøvet. Men da De lod mig gaa op i Stenhuset den Natten, husker De, da følte jeg, at vi ikke passede for hinanden.»

Kapellanen spurgte, om hun foragtede ham.

«Hvorfor skulde jeg foragte Dem? De manglede Mod,» svarede Helene blidt, «og det er vel ikke Deres Skyld. Mod er vel ogsaa en Guds Gave, som ikke alle faar. Men jeg maa have en Mand, som er sterk, som ikke er bange. Jeg er selv ikke bange. Hvorledes skulde det saa gaa os to?»

Kapellanen vidste, at alt var tabt, og han følte Helenes Ord som Piskeslag, endskjønt de ikke var ment slig. Og der kom en Lyst op i ham til at slaa igjen.

«Naa ja,» sagde han skarpt, «Gaardsgutten Mikkel er sterk, kanske De heller tager ham, Helene?»

Hun følte, at hun blev blussende rød.

«Hvorfor siger De dette til mig?»

«Aa jo,» kom det langsomt fra Kapellanen, «De har jo i mit Paasyn engang givet mig et Bevis paa, at han ikke er Dem saa helt ligegyldig.»

«Har jeg?»

Helene blev mere og mere forvirret. Hun var for ung til at vise ham Døren. Hun havde jo ikke lagt det ringeste i Kysset den Gang paa Laaven, det var strøget ud av hendes Hukommelse — som de mange Smil hun gav i sin unge Vaar. Og Helene blev siddende med spørgende Øine.

«De husker ikke Kysset paa Laaven?»

Da slog hun Øinene ned. Der stormede saa mange Tanker ind paa hende. Hun havde ikke tænkt paa det engang og langt mindre lagt noget i det. Ogsaa hendes Far var jo tilstede, og han havde ikke bebreidet hende. Dette var ikke pent af Kapellanen.

«Hvis jeg havde været glad i Mikkel, saa havde jeg taget ham!»

«Gaardsgutten?»

«Ja. Det skulde ikke hindret mig. Jeg er glad i Bønderne, de har aldrig gjort mig andet end godt. Det stygge, jeg har seet, er af Byfolk, som seiler med Kramvarer.»

Atter bankede Trine Meyer paa og kom ind.

«Svinekotteletter, Hr. Pastor, og Surkaal. Kan det virkelig ikke friste?»

Han svarede ikke, saa bare bort paa Helene. I hans gule Ansigt funklede to Øine, som aldrig kunde tilgive.

Det saa Helene.

Saa bukkede han stivt for Damerne og forlod Stuen.

«Gu' naa' meg en Gang til,» begyndte Trine Meyer, da de var alene, «det skulde bare have manglet at det blev til Giftermaal, da havde Fanden faaet meget at bestille! Maa jeg spørge, om jeg ikke aabenbarede mig i det kritiske Øieblik, som salig Prokuratoren altid kaldte det, naar han smagte paa Saucen?»

«Ja men, Jomfru Meyer,» spurgte Helene forundret, «vidste De — —»

«Om jeg gjorde?» kom det stolt fra Trine Meyer.

«Hvor kunde De vide — —»

«Lyttet,» triumferede Trine, «lyttet og keget i Nøglehullet!»

«Trine Meyer!»

«Tror De kanske, at der forefindes et eneste sundtfornuftigt Fruentimmer paa Guds grønne Jord, som ikke vilde gjort præcis det selvsamme i mit Sted? Ka tar I meg for, som vi siger i Bergen. Vel er Trine Meyer kontant, men hun er hverken en Hakkenynne eller Kamfer-Hoff! Tak I Jeres Skaber, at Trine Meyer ordnede lidt paa det Frieriet. For naar Mandfolkene begynder med Knæfald og denslags, bider Smaatøsene som oftest paa Krogen.»

Helene maatte le, Trine var jo saa pudsig, og hun mente det godt.

«Men svar mig oprigtig, Trine Meyer, «har De sagt til Kapellanen, at jeg skulde reise paa Søndag?»

«Nødløgn,» sagde Trine, «og den er tilladt. Tror De ellers vi havde faaet ham paa Knærne?»

Og saa lo de begge — — —

Helene af sin Ungdoms fulde Hjerte.

Trine Meyer — stolt af sine diplomatiske Kombinationer, der støttedes af hendes medfødte dramatiske Talent.

*

Da Daniel Duncan Dagen efter fik høre af Trine Meyer, hvorledes Sagerne stod, lo ogsaa han.

«Men,» føiede han til, «den Tanken om en Reise til Bergen var ikke saa gal. Den skal vi gjemme og tage frem til Vaaren.»

DANIEL DUNCAN TIL GEORG VOSS.

Og da det var bleven Vaar, og Daniel havde raadført sig med sin Hustru, skrev han til sin Ven.

*

Lyrø Gaard, den 1 Mai 1840.

Høistærede Herr Ven!

Efter dit meget ærede Løfte, som Du hjerteligst afgav ved min Datter Helenes Daab, og som Du ved seneste Leilighed ifjor igjenkaldte i Erindringen, da du besøgte os paa Lyrø, er det jeg vover at forespørge, om det nu vilde passe dig at modtage hende i dit Hus og under din faderlige Veiledelse og Opsigt for et Aars Tid. Paa det at hun ved at se sig om i Verden kunde dannes i det selskabelige Liv. For at opnaa denne min Hensigts Maal var ei mit Ønske at lede hende hen i Verdens Tummel; men ved at leve i et saadant Hus og imellem en saa ædel og retskaffen Familie er jeg forsikret om, at hun vil lære at kjende Bylivet uden at lade sig blænde af dets ofte i Ungdommens Øien forførende Glands.

At det ei er mit Ønske, at hun skal gaa ledig og intet bestille er naturligt, og desværre jeg maa tilstaa det, hendes Kundskaber ere mindre, end de burde være. Men her paa Landet er det saa, at der gives ingen Leilighed til at udvide de i nogle Læsetimer erhvervede theoretiske Regler, og naar disse blive blandede med saadanne Sysler, der kunne være mere tiltrækkende, saa blive hine tilsidesatte for disse. Saaledes har det frie Liv og Husstellet i sin hele Fylde indtaget hende, og ved hun intet kjærere end at ride eller selv i Baaden drage Fisken, som kogt fremsættes paa Faders Bord. Mine Studeringer og mit Gaardsbrug samt Handel gjør mig derhos mindre skikket til at være mine Børns Informator. Deres Hjertedannelse har været mig det vigtigste, og deres Religions Begreber har jeg stræbet at gjøre klare, saa at jeg med Glæde tør vidne, hun forlader mig med et ømt Hjerte og med en Gud hengiven Sjæl.

Jeg ønskede, da hun er for stor at deltage i den almindelige Skole og hendes høie Vækst ved Siden af hendes mindre Oplysning vilde udsætte hende for Spot af de mindre men fra Barnsben underviste i Skolen, at hun maatte kunne faa en privat Undervisning enkelte Timer ugentlig, i hvilke saadanne Pensa kunne blive gjennemgaaede, der maatte give hende Smag for høiere Interesser og de skjønne Konster.

Hvad denne Sag angaar, vover jeg at haabe, at Du, høistærede Hr. Ven, vil anordne det nødvendige.

Min og min Kones inderligste Begjæring og vort faste Haab er, at Du med ædle Hustrue og Familie vil med faderlig og moderlig Omhu antage sig den saaledes fader- og moderløse unge Piges Pleie og

Opsyn, da hun nu, ukjendt med Verdens Forførelse, vil løslades fra de Baand, hvormed hendes hidtil vandrede Bane har været knyttet.

Jeg har truffet Foranstaltninger til at hun skal strax ved hendes Ankomst faa Klæde passende til Dragt, som Tidens Tarv og Mode maatte være, men derimod maa jeg venskabeligst bede dig, Høistærede, at lade hende gjøre en saadan Kaabe, som brugelig kunde være, naar hun skal i slemt Veir gaa ud. Her er ikke Klæde dertil at erholde uden af den sletteste Sort.

Med Hensyn til min Datters Forsyning med det nødvendigste, dog intet til Pragt eller Overdaad, vover jeg at anbefale hende til din høitærede Omhu paa min Regning. Paa det at hun ei skal, om hun vil nyde en uskyldig Fornøielse, være uden Penge, ønskede jeg, at hun maatte af dig, Høistærede, blive betalt otte Daler maanedlig, dels til Fornøielser, dels til smaa nødvendige Udgifter.

Min Husholderske, Jomfru Trine Meyer, der, som min fortreffelige Ven vil erindre, i flere Aar har været i mit Hus og som sammen med min Datter vender tilbage om et Aar, hun følger med for at gjøre, saasnart Leilighed gives, en Reise til Skuddesnæs, hvor hendes Søster, Toldassistent Brockmanns Kone, bor. Hun har bedet mig, at jeg vil spørge dig, Høistærede Hr. Ven, om Du vilde tillade hende at maatte faa opholde sig et Par Dage i dit ærede Hus. Da hun har været her i flere Aar i Selskab med Børnene saa vil hun meget bede, at hun ogsaa maatte blive anvist Værelse der, hvor min Datter skal logere. Baade hun og min Datter føre Seng-

klæder med, saa de skal bruge uden Uleilighed for Eder.

Af vore ringe nordlandske Producter giver min Kone sig den Frihed at sende dig et Quarter «Tungerødder», jeg ved ei, om Du erindrer disse Torsketunger, hvis ikke vil nok min Datter og min Husholderske lære dig at kjende denne nordlandske Delicatesse, som i sin Tid var en af min Svoger, salig Procurator Widemanns, Yndlings Spiser. Desuden sender hun et Par Gammeloste, som jeg ønsker maa smage og ei forsmaaes.

Det smærter mig meget, ædle og fortreffelige Ven, at erfare af den seneste min Vens Skrivelse, at det præparerede Decoct af Hæggebark, som jeg proponerede, som virksomt Middel mod din Podagra, ei har havt den forønskede Virkning, da det dog har befriet mange for den smertefulde Pine. Saaledes hjalp det Biskop Schønweder, da han var her paa Visitas, ligesom ogsaa Pastor Werner i Nabosognet og Sorenskriver Kildal cureredes dermed.

Mit Hus er nu, mere end tilforn, bleven et Samlingssted for lidende Medmennesker i den Grad at hidindtil har kun den lavere Klasse af Almuen søgt det, men nu begynder ogsaa de høiere Stænder i vore Egne. Skulde min Ven høre nogen i Bergen, som lider af Øiensvaghed, da har jeg fundet Saft af en Plante, der er herlig.

Paa mit Fartøi, hvormed min Datter og Jomfru Meyer følger, sendes, hvorom nærmere Besked bekommes af Føringsmanden, 50 Tønder blank Tran, 200 Vaager Rotscher, 100 Vaager Samfæng Sei, 50 Vaager Høstfisk, 70 Tønder Rogn og 30 Tønder

Storsild. De Partier, som Du raadede mig at sende Kjøbmand Sudmann i Bredsgaarden samt Krøepelien og Fredrik Meltzer følge som bestemt. Med min anden Jægt i 2den Stævne medio Juli vil Rundfisken komme samt brunblank og brun Tran, hvorom nærmere. Jeg sender videre Skrivelse med Zahls Jægt, naar den segler. Vær da saa god, ædle Ven, at besørge mig tilbagesendt: 18 Vaager Raffinade, 20 Vaager Melis, 50 Vaager engelsk Hvedemel, samt Risengryn, Sagogryn, Rosiner, Svedsker, Mandler, Cardemomme, Peber, Corinder, alt efter de vanlige Kvanta. Fremdeles 5 Vaager Tobak, 1 1/2 Tønde Kornbrændevin, 1 Anker fransk Brændevin (Træ følger) samt gjennem dine bedste Comissionærer 200 Buteljer Entre deux Mers, 1/4 Tønde Aqua Vitæ samt 150 Buteljer af den bedste Cognac.

Idet jeg slutter vil jeg ikke undlade at fortælle min Ven, at Boet efter min salig Svoger endeligen nu er sluttet efter adskillige Funderinger fra Rettens Side, da der forefandtes tvende Testamenter af samme Dato. Store Dele af Formuen er efter min Kones og min Bestemmelse anvendt til Byggearbeider paa Lyrø Gaard, hvoriblandt en Skole for Ungdommen samt nye og bedre Boliger for mine Folk og Husmændene. Ligeledes skal nu bygges et Sygehus med Laboratorium, mit Livs Længsels Maal. Hvorvidt ogsaa Apothek dertil kan knyttes vil afhænge af Myndighedernes Forgodtbefindende. Store Eiendomme i Lofoten er det ogsaa min Mening at kjøbe, men venter jeg hermed indtil jeg derom har confereret med min Ven. Give nu Gud, det maatte blive til Almuens Bedste og til de manges, som ere i vort

Brød, thi saadan Rigdom som skjænkes os uden vor Fortjeneste eller Ansigts Sved er betroede Midler til Hjælp og Lindring for vor Næste.

Vær, Hr. Ven, med kjære Kone og Hr. Søn tilønsket alt godt med Sundhed og fortsat Succes for din vel renommerede Handel. Hils mine gamle Venner Christie og Brun.

Iøvrigt har jeg den Ære at henleve, erindrende vort Venskab og de mange Tjenester, som du har ydet mig i mange Aar,

Din altid forbundne og trofaste
Daniel Duncan.

SOMMER

HELENE REISER.

«Charles» hed Jægten efter den første Duncan. Den havde seilet støt for god Vind indtil tredje Dagen efterat den havde forladt Lyrø. Da øgede Vinden og sat op til Storm. Men der var ingen Fare. Føringsmanden, Benjamin, var en forsigtig Kar, som passede nøie paa Seil og Styring.

Agterud havde Jægten to Rum, et for Føringsmanden, og et for Passagerer, og dette sidste gik under Navn af Kahytten. Fulgte ingen Passager med, pleiede Føringsmanden ogsaa at disponere over Kahytten.

Daniel havde forsøgt at gjøre den saa hyggelig som mulig. Der var Stoler fra Farmorloftet, Bord og en stor Egetræs Kiste til Provianten, — den havde Trine Meyer sørget for, og det saa godt, sagde hun, at salig Prokuratoren vilde fryde sig i sin Himmel — for en Gangs Skyld bare ved Tanken. Der var Overflod paa Tæpper og Køiklær, og tilslut kom Trine Meyers Sælskindskuffer og Helenes lange, runde Kuffer, som hun havde arvet efter Farmor. Men Fiskelugten havde ikke Daniel havt Middel til at forebygge. Han trøstede imidlertid Damerne med, at den var et

Onde, som alle maatte døie ombord paa Jægterne. Men med gode Nordlandsnæser, sagde han, stod de det nok over. «Gu' naa meg,» havde Trine Meyer bemerket, «min Næse er fra Korskirke Almenning.»

Men Helene havde ikke ofret Fiskelugten en Tanke. Hvad gjorde vel den? Nu skulde hun for første Gang i sit Liv ud i den vide Verden, til Kjøbstaden, til det Ukjendte. Og hendes Hjerte bankede sterkere ved Tanken paa det store Eventyr.

Du har levet din Vaar hjemme paa Lyrø, havde hendes Far sagt ved Afreisen, — nu følger din Sommer. Nyd den, Helene, for den er kanske kort som Nordlands Sommer. Men selv naar det blir Høst og Vinter i dit Liv, saa fortvil aldrig, thi Aarstidernes Skifte er Livets Lov. Gud styrer alt til det bedste.

Hvert Ord havde brændt sig ind i Helenes Hukommelse.

— — —

Den Kveld, Vinden sat op til Storm, var Trine Meyer svært ængstelig. Hun var krøbet sammen i et Hjørne nede i Kahytten, og der sad hun forskræmt og holdt sig fast i Køibrettet, hver Gang Jægten duvede eller lagde sig over. Helene maatte sidde hos hende lange Stunder og holde hende i Haanden, naar det kneb.

«Søde Vennen min,» bad Trine, da en svær Sjø løftede Skuden, «giv mig lidt Cognac.»

«Er det bedre nu,» spurgte Helene, da den Sjøsyge havde svælget Drammen.

«Det lettede lidt,» sagde Jomfru Trine. Hun var gulbleg i Ansigtet.

«Men De maa spise til,» foreslog Helene, «ellers nytter det ikke. Kavringer om ikke andet.»

«Tænk, tale om Mad i et sligt Øieblik,» gispede Trine Meyer, «det vender sig i mig bare ved Tanken. Og Kavringer! Aa!»

«Men lidt røget Aal da,» mente Helene, «eller Flæsk,» føiede hun til med et Skøiersmil.

«Gu' naa Munden din — —,» mere fik ikke Trine sagt, for saa kom det — — —

Og Helene maatte holde hende for Panden. Men hun lovede sig selv, da hun tørrede op, at hun aldrig mere vilde tale om Flæsk i Sjøgang. I alle Fald ikke til Trine Meyer.

Forøvrig forløb Reisen uden større Viderværdigheder, naar undtages, at Mikkel forslog sig stygt en Kveld paa Dækket. De havde da passeret Stadt. Føringsmanden ligte det ikke, for der var ikke flere Folk ombord end høist nødvendig.

Just som han havde været nedenunder og seet til Mikkel braastandsede han paa Dækket og glodde bort mod Rormanden med store Øine og aaben Mund.

Der stod jo ogsaa Mikkel — lys levende!

Men Benjamin Føringsmand havde aldrig været kveppen af sig, han snudde Skraaen og labbede bortover mod Spøgelset.

«Jøsses!» Han keg Mikkels Dobbeltgjænger ind under Sydvesten, «ja saa better Dø' er det ikke Jomfru Helene!»

Hun stod der med Mikkels Hyre, med Sjøstøvler, Sydvest og Sjal.

Da ligte Skipperen sig, for han seilede ikke for første Gang med Helene, de havde været sammen

før paa Nordlandsbaadene, og han vidste, at hun var stø som Fjeld og dertil inde paa alle Knebene med Styringen.

Senere ud paa Kvelden løiede Vinden af, og Helene gik ned for at se baade til Mikkel og til Trine Meyer. Mikkel saa flau ud, han syntes det var Skam at ligge i Køien og have Jomfru Helene tilrors. Men Trine Meyer holdt paa at faa en Bedaanelse, da hun trodde, det var Mikkel som kom ind og keg i Køien. Trine bad sig fri for Mandfolk, — indtil det omsider gik op for hende, at det var Helene.

«Gu' naa dig, Baren! Er vi paa Daarlighuset, eller ka er tis?»

«Synes De ikke Mikkels Hyre klær mig?» spurgte Helene, mens hun forsøgte at speile sig i Glasstumpen paa Væggen.

— — —

Det var Søndag Morgen og Solveir, da Jægten gled ind paa Bergens Vaag. Der var otte Jægter ifølge.

Helene og Trine Meyer stod forud. Trine snakkede ustanselig, det flømmede ud. Hun pegte i Øst og i Vest, — dér var Fløifjeldet, dér var Lyderhorn, dér var Tyskekirken og dér over paa den anden Side laa Toldboden og Fredriksberg.

Helene hørte ikke et Muk, hun stod som beruset af al den betagende Skjønhed, der aabenbarede sig rundt om hende. Inderst inde i Vaagen laa Skuder og Jægter saa tæt, at der blev en Skov av ranke Master, Spir og Rær. Byen selv var hvid, baade de smaa Huser, som laa oppe under Fjeldsiden, og de

store spidsgavlede Gaarde langs Havnen. Hustagene var gyldenrøde i Solen. Og over det alt sammen det dybe sommerblaa. Det yrede af Mennesker paa Gader og Almenninger.

Alt imens ringede Kirkeklokkerne, for det var ved Høimesse Tid.

Kunde dette være Virkelighed, eller var det en Drøm?

Trine Meyer lagde ikke Skjul paa, at det var Bergen.

«Forstaar I og begriber I,» sagde hun med stolt Mine, «at dette er Bergen, og at det har noget at betyde?»

Men Helene vendte sig og bad Trine Meyer se agterover. Hun pegte paa Nordlandsflaaden, som gled indover med brede Seil.

«Forstaar og begriber I,» spurgte Helene, «at dette er Nordland, og det har vel ogsaa noget at betyde, for hvad var vel Bergen uden — Fisk?»

Men Trine Meyer lod som hun ikke hørte det og fortsatte med at pege rundt i alle Retninger:

«Der længst inde paa Bryggen er Mosjø Voss sin Stue. Og der bag Bryggegaardene, — den lange Husrækken vi ser der, det er Øvregaden. Der bor Mosjø Voss. Nu kan vi saavidt se Toppen af Taget Det ja! Med to Skorstener.»

Jægten havde vel ligget en halv Time i Lag udenfor Bryggen, da der kom Fløtmand ombord. Der var en ung Herre med.

Benjamin, Skipperen, fik Fart paa sig, svingede Hatten og bukkede dypt for den Fremmede. Det var Claus Voss, Georgs Søn.

Paa Bryggen havde man snart faaet Greie paa, at Jægten var kommen, og Georg Voss var ikke sen før han sendte Junior ud for at tage imod Gjesterne.

«Ja, saa skulde vi komme os iland,» sagde unge Mosjø Voss, efterat han havde hilset paa Damerne og paa Benjamin og dertil forhørt sig om Lasten.

Han var paa Helenes Alder. Merkelig alvorlig, syntes hun. Og lidt for liden af Vækst, for Helene sværmede, ligesom sin Mor, for høie Mænd. Men bevares saa fin i Klærne! Silkehat, hvid Vest, lys Vaarfrak — og Stok med Elfenbensskaft. Det var den første unge Herre, hun havde seet.

Claus hjalp Damerne i Baaden, og snart var de ved Leppe-Bryggen. I Stedet for at gaa op en af Almenningerne tog Claus Snarveien til Øvregaden gjennem Leppens smale Passage.

«Jeg maa faa se Gaden,» bad Helene, «jeg har jo aldrig seet en Gade før.»

Hun betragtede den lange maleriske Øvregade, hvor Bryggens Egenhandlere — høifornemme Patricier — havde boet gjennem Hundreder af Aar. Husene laa paa den øvre Side — stilfulde, med høie Trapper paa hvis Gelænder Messingkugler skinnede. Foran de fleste Huser laa Brandtønder paa Stativ. Men over paa Gadens anden Side strakte Kontorets Haver sig saa langt hun kunde se, og de høie Lindetrær langs Havemuren dannede Løvbuer over Fortouget. Der var folksomt under Lindene. De fleste gik nedover til Mariakirken, men der sad mange paa de grønne Havebænker langs Muren. Langt ude i Perspektivet lyste «Santemariens» Søstertaarne, og den milde Nordenvind bar de sidste kimende Slag

bort til den undrende Helene. Hun stod betaget og fortryllet — —

Inde i Dagligstuen havde Madame Voss dækket Thebord, for idag paa Søndag var det først Middag Klokken to, og Gjesterne maatte jo ogsaa faa en Forfriskning til Velkomst. Trine Meyer var snart i fuld Passiar med Madame Voss. Hun havde jo forsømt saa meget alle disse Aar der nord, og dette maatte tages ind igjen. Først og fremst var det nu Thekagerne og en liden Diskussion om Deigens Sammensætning, saa var det de sidste Forlovelser, Bryllupper og Begravelser. Trine gik tilbunds i Sagerne, hun maatte have nøie Besked om hvad den og den bar og havde paa, eller hvad den og den sagde i Talen.

Den unge Mosjø Claus konverserede Helene trægt og stille. Gad vide, tænkte hun, om det er byfint at være saa ubegribelig alvorlig, at snakke langsomt og høitideligt. Hun var jo bare vant med Mikkel og de andre Gaardsgutterne. Selv havde hun en brændende Lyst til at synge, juble, danse og le, saa lykkelig følte hun sig. Der var tusen Ting, hun vilde sagt, tusen Spørgsmaal, hun vilde gjort. Men hun lagde Baand paa sig og talte langsomt. Unge Mosjø Voss skulde sandelig ikke faa det at sige, at hun kom fra Nordland uden Folkeskik.

Men — hvor var Husherren?

«Har du seet Far?» spurgte Madame Catharina.

Nei, Claus havde ikke seet ham, men han var hjemme for en Stund siden. Han sad vel oppe i Haven, som han pleiede.

«Det ligner ikke Far at være saa upræcis. Gaa op i Haven, Claus, og se om han er der.»

*

De gamle gode Huser paa Øvregaden havde lange og dybt indadgaaende Tomter. Bag Gadehuset laa Gaardspladsen med den brandfrie Kjelder og med Udrummene. Og bag der igjen fulgte Haven. Da nu de fleste Tomter var nogenlunde lige lange, fulgte heraf, at Haverne kom i Flugt, Side ved Side og kun adskilt ved de kalkede Stengjærder, som kronedes af røde Teglsten. Det blev tilsammen en Park med Udsyn langt bortover.

Georg Voss pleiede at tage sig en Tur op i Haven før Middagen. Der var Skygge og saa velsignet svalt bag den store Tuja. Han havde lagt Hatten fra sig paa Havebænken, og mens han sad der og funderede, var Søvnen kommen — —

Om Mosjø Claus havde noget imod, at hun fulgte ham op i Haven?

Claus nikkede alvorlig: «Vær's god, hvis Jomfruen behager.»

Hvis Jomfruen behager! Aa, saa fint det hørtes ud, tænkte Helene.

Helene fulgte ham over Gaardspladsen forbi den brandfrie Kjelder og op den smale Gang til Haven.

De blev begge samtidig opmerksom paa den Sovende.

«Faar jeg Lov,» spurgte Helene.

Claus nikkede.

Helene listede sig bort til Bænken, og der glemte hun baade Claus og alt hvad hun netop havde lært

sig af høifornem Ro og byfin Dannelse. Atter var hun den livsglade Helene fra Lyrø.

Hun blev staaende stille et Øieblik. Bøiede sig over Bænkeryggen, slog Armene om Gudfarens Hals og gav ham et eftertrykkeligt Kys paa Kindet.

Op af Bænken kom han i en Fart, tog Helene om Livet, dansede med hende bortover til den alvorlige Claus, som stod der stiv som en Pind og uden at forandre en Mine.

«Er det virkelig min Lenching? Velkommen! Jeg drømte just, at jeg var Gut hjemme i Bentwisch og fik Kage og Kys af Tante Lauen, — og saa vaagner jeg og finder min leewe Lenching!»

De gik Arm i Arm ned fra Haven, han lo og spøgte, bød hende atter Velkommen og forsikrede, at nu var det først bleven en rigtig Søndag, og den skulde vare længe.

Det er kanske ikke saa fint alligevel at være alvorlig, tænkte Helene, da hun satte sig til Thebordet. Gudfar var ligetil og morsom. Og nu skulde hun kalde ham Onkel, det havde han sagt, da de gik ned fra Haven. Hun maatte se paa ham, og glemte næsten Theen og Kagerne. Han var ikke det ringeste forandret, siden hun sidst saa ham paa Lyrø for nogle Aar siden. Han virkede næsten høiere nu end dengang, og da syntes hun, at han var den høieste og rankeste Mand hun havde seet. Haaret var endnu sort. Bare lidt graat ved Tindingerne. Det var det kanske sidst ogsaa, men hun huskede det bare ikke. Og det var igrunden pent — det graa.

«Sig mig, Claus,» spurgte Faren, «hvad Vei førte du Damerne op til Øvregaden? Jeg haaber, du valgte

Vetterlevens Almenning med de skjønne Lindetrær. For Smedsmuget er saamen ikke noget at byde paa.»

Claus maatte tilstaa, at han hverken havde valgt Almenningen eller Smuget. De var gaaet den korteste Vei gjennem Leppen.

Da fik Helene for første Gang se, at Onkel Voss kunde være streng.

«Jonge,» sagde han til Claus, «wat ick doh, dat weit ick, un wat du deihst, möszt du weiten! Wer sine Näse afsnitt, dei schamfert sin Angesicht!»

Og henvendt til Helene fortsatte han: «Her snakker vi rostocker plat os imellem somme Tider, men du kan gjerne vide det Lenching: Jeg ved, hvad jeg gjør, og han maa ogsaa vide, hvad han gjør. Den som skjærer Næsen af sig skamferer sit Ansigt, og dèn som viser Damerne op gjennem den stinkende Gaard, han skamferer sin Opdragelse.»

Claus følte sig ilde berørt, det kunde Helene merke. Hun syntes næsten Synd i ham.

Men saa kom Trine Meyer befriende, som altid, i det rette Moment og bemerkede noget om Nordlandsnæser, som var døve for al Lugt, og efter Trines døve Næser blev Stemningen atter den bedste.

Og Stemningen holdt sig. Det blev en eneste Fest. Onkel Voss' lyse Humør fængede dem alle — undtagen Claus. Efter Aftensbordet oplyste Trine Meyer, at Helene havde Guitar med.

«Den gjemmer vi til næste Gang,» sagde Onkel Voss. «Iaften er Damerne trætte. Men en anden Aften skal ikke min Lenching slippe fri. Du med din Guitar, Lenching, Madame Voss ved Fortepianoet. Og saa synger jeg.»

«Og Mosjø Claus da,» spurgte Helene.

«Der maa ogsaa være Tilhørere paa Koncerten,» lo Onkel Voss.

«Vi to,» sagde Trine Meyer til Claus, «vi faar det gratis.»

— — — — — — — — — — — — — —

Efter Trine Meyers Ønske fik hun dele Værelse med Helene. Det gode Thevandsbord, den udmerkede Middag og den ikke mindre udsøgte Aftens havde sat Trine i straalende Humør. Hun havde ikke Ord nok til Ros for det fortræffelige Kjøkken. «Skade,» sukkede hun, «at salig Prokuratoren ikke fik Anledning til at være med idag. Særlig vilde han frydet sig over den fede Laks og Æggerøret, det piskede Smør og Skonrokkerne.»

Dermed befriede Trine Meyer sig for sin vældige Belastning med Løskrøller og sagde godnat. Efter at have ordnet Natkappen og læst Aftenbønnen høit vendte hun sig til Væggen.

— — —

Helene fik ikke sove.

Først nu, da hun laa stille der og tænkte sig om, gik det op for hende, at hun havde forløbt sig en Gang til, rigtignok bare paa Kindet. Var det ikke omtrent som dengang med Mikkel? Hun syntes hun kunde se Kapellanens gulblege Ansigt, hvori der ikke var Tilgivelse.

Forresten — var det igrunden noget at tænke paa? Havde hun ikke kysset baade Gaardshunden og Veslebrunen?

Og alligevel — dette med Onkel Voss — — —

Nu efterpaa, naar hun skulde være helt oprigtig med sig selv — — følte hun det anderledes.

Dengang hun sagde nei til Kapellanen, sagdè til ham, at den Mand hun vilde have, han maatte være sterk, — havde hun ikke allerede dengang tænkt paa Onkel Voss? Jo, det havde hun. Havde hun ikke ofte tænkt paa ham?

Og nu, naar hun saa ham igjen havde hun taget ham om Halsen, kysset ham paa Kindet — af Glæde over Gjensynet.

Men — —

Hvis det hændte en Gang til — —

Da vilde det vist ikke være saadan som med Gaardshunden og Veslebrunen.

Nu først forstod hun det.

Naar hun vilde være oprigtig, saa var hun vist — forelsket.

Hun havde aldrig været forelsket. Det var igrunden en vidunderlig Tanke.

Og da Helene havde beruset sig i Tanken, i dette nye, som for første Gang besøgte hendes Sjæl, kom hun pludselig til at tænke paa Tante Catharina, Madame Voss.

Helene kjendte Taarerne pible frem.

Hvor dette var forfærdeligt!

Hun holdt Lommetørklædet for Munden, — tænk om Trine Meyer ogsaa laa vaagen.

Tænk, hun var — forelsket. Ja, det vil sige, hun maatte like ham enten hun vilde eller ikke vilde. Det var vist hans vakre Smil, tænkte Helene — —

Af alt det nye, hun havde oplevet, var dette det merkeligste.

Saa læste ogsaa Helene sin Aftenbøn, den hun havde lært af Farmor.

HELENE TIL SIN FAR.

S. T.

Daniel Duncan, Lyrø.

Bergen den 5 August 1840.

Elskede Fader!

Du havde sikkerlig Ret, at jeg nu har faaet min Sommer; thi ikke alene føles Solen mere her, men ogsaa mange Mennesker har jeg truffet, hvis Hjertevarme har gjort mig lykkelig. Om selve Reisen har jeg tidligere skrevet til Moder, og desuden har du vel faaet nærmere Underretning af Føringsmanden, da han kom hjem. Jeg bad ham ialfald at hilse og fortælle.

Hvor god Onkel Georg, som han har bedt mig kalde sig, og Tante Catharina har været mod mig, derom kan jeg intet skrive; thi jeg mangler Ord for at tilkjendegive disse Menneskers uendelige Ømhed og Kjærlighed. Jeg har kun været her hos dem nogle Maaneder, men disse ere som Aar, ikke af Kjedsomhed men af alt det skjønne jeg oplever.

Ved du, elskede min Fader, at af alle Indtryk var der et, som i Begyndelsen næsten gjorde mig bange; thi jeg gik rundt nogle Dage og troede mig

bestemt at være forelsket i Onkel. Endskjønt han efter Aarenes Antal kunde have været min Fader, havde han et saa bedaarende Væsen og ser saa godt ud, at jeg ei vilde betænket mig paa at give ham min Haand og mit Hjerte, dersom han som Ungkarl havde bedet mig derom, og dersom mine Følelser havde været mere end en flygtig Forelskelse. Nu maa jeg smile, men de første Dage, da jeg var her, græd jeg ofte. Som du ser, har jeg, nu som tilforn, den fulde Fortrolighed til dig og Moder. Ogsaa Madame Voss er mig som en kjær Tante, og hun holder paa med at skjæmme mig bort med alt det Tøi, som jeg maa have paa, naar jeg gaar ud. Men sig til Moder, at min nye Dragt er henrivende.

Hvor alt og alle Forhold ere anderledes end i mit kjære Hjem paa Lyrø. Jeg vil ei tale om Byen; thi det er som i et Eventyr at gaa der omkring, og da især om Søndagene, naar der spadseres udover de beplantede Veie, hvilket du vel alt kjender. Jeg har ogsaa været i Komediehuset med Tante Catharina og ønskede bare, at det var mig som spillede, men Tante sagde, Gud bevare mig derfor. Hvorfor sagde hun det, kjære Fader? Jeg kunde ikke spørge, men skriv du, naar du næste Gang sender Brev med Benjamin.

En Ting har ogsaa forundret mig, naar jeg lytter til, hvad der tales om i de Selskaber, hvor vi kommer. Her tales idelig om Stokfisk, medens vi hjemme paa Lyrø, hvor vi vel havde Fisk nok, talede om alt andet. Dette sagde jeg en Dag til min Lærer, Hr. Sagen, som nikkede venligt og svarede, at denne min Iagttagelse var en Guldklump, som han vilde hjælpe mig

med at mynte ud. Jeg informeres nu hos Hr. Sagen i Literaturen, Modersmaal samt i Historien om de skjønne Konster, alt efter dit Ønske og til min Glæde. Lyder Sagen er en merkelig Lærer; thi ikke alene formaar han at vise sine Kundskaber, men han siger alt paa en saadan fornøielig Maade, at det huskes til alle Tider. Jeg har kun en eneste Lærebog, hvilken er Rahbeck om den danske Stil. Lidt Tegning har han ogsaa ladet mig sysle med, og forleden Dag fik jeg Ros for tvende Hoveder, et af Melphomene og det andet af Polyhymnia.

Næste Søndag ere vi ud inviterede til Kjøbmand Philip Sudmann, som siger at han kjender dig og handler med dig. Han bor lige Hus i Hus med os og er en Landsmand af Onkel, men fra Bremen. Der kommer flere af de samme Gjæster, som nys vare her, saaledes Bulls, Sagens, Meltzers, Kroepeliens, Korens og Geelmuydens. Ligeledes ikke at forglemme Klokker Kissing, som holder de fornøieligste Taler ved Bordet, og da især naar han er bleven opkvikket af Vinen, hvilket ofte sker, dog ingen tll Skade eller sig selv til Skam. Tilslut kommer dog den bedste, som er Johan Wilhelm Farnau, Handelsforvalter paa Onkel Georgs anden Stue. Han er den mest belevne unge Herre, som jeg har truffet, den klogeste og den mest kundskabsrige, høilig anderledes end de andre. Onkel og Tante holder meget af ham, og betragter ham som den anden Søn i Huset.

Ja, elskede Fader, jeg kan ikke nu beskrive alt hvad jeg frydes over; thi hver Dag bringer nye Tanker og Glæder, og alt dette har visselig forandret mig. Onkel siger, at jeg var en liden Knop for ikke

at sige Pige, da jeg kom, mens jeg nu er en Blomst for ikke at sige en Dame. Er det ikke rart, kjære Fader, at jeg skulde være allerede en Dame, men jeg tror dog, at de nye Klæder efter Moden gjør meget.

Om Aftenen, naar jeg har lagt mig, længes jeg ofte efter Lyrø, men om Morgenen og om Dagen er jeg glad for at være her; thi jeg vilde vist føle mig ensom hjemme, hvor I alle har saa meget at bestille, og hvor jeg ikke længere kan tale med Farmor. Tro dog ei, at dette er en Mangel paa Kjærlighed til mine elskede Forældre.

Saa maa jeg ikke glemme at hilse Eder begge fra Onkel og Tante. Onkel er saa glad i Torsketungerne, som jeg havde med. Lyder Sagen var ogsaa saa begeistret for dem og sagde til Tante Catharina, at det var saare vanskeligt at holde Tand for slige Tunger. Trine Meyer beder ogsaa hilse, hun er endnu ikke kommen afsted til Skudesnæs; thi Onkel inviterer hende stadig til at blive længere og frister hende, og Trine siger, at hun maa sige Ja Tak for sin Sundheds Skyld.

Bed Moder hilse alle, Søskende, Mikkel, Anna i Kjøkkenet, Hemnæsgutten og alle de andre, ogsaa Veslebrunen, og saa faar du, elskede Fader og Moder, tusen Kys fra

Helene.

SELSKABET HOS SUDMANNS.

Philip Sudmann hørte til de af Bryggens Kjøbmænd, som ikke vilde give Slip paa de høiskaftede Støvler og de korte Benklær. Jeg giver Fanden i de nye Moder og Faconer, sagde han til sin elskelige Hustru, den engang saa skjønne Jomfru Meltzer.

Men nu var det endelig lykkes Madame Sudmann at faa ham til at prøve et Par af de moderne stramtsiddende lange.

Klokken manglede et Kvarter paa 8. Og Klokken 8 skulde Gjesterne komme. Men jeg greier det nok, tænkte Sudmann, jeg har jo bare Benklærne, Vesten og Kjolen igjen.

«Træk ikke saa haardt i Buksen, Philip, du river den itu!» Madame Sudmann var allerede klædt og keg ind i Soveværelset, for hun syntes det varede saa længe.

Sudmann sendte hende et Blik, hvori baade Fortvilelse og Harme stod tydelig at læse.

«Dit geiht nich,» sagde han, mens han paany halede i Benklærne — forgjæves. Skaftestøvlen paa den høire Fod stod fast midt i Buksebenet.

«Gaar det ikke?» spurgte Madame Sudmann, «nei

det skal du faa mig til at tro, naar du er saa pæredum at tage Skaftestøvlerne paa før du tager Buksen.»

«Den forbandede Mode — —,» atter halede Sudmann i Buksen og det med saadan Kraft, at den sprak fra Knæet og helt ned til Stroppen.

«O, min leewe Gott, wat hew ick dahn?»

«Ja, spørg nu hvad du har gjort!»

«Ak,» sukkede han, «kløvet som en Rotscher eller en røget Sild? Min Gott, wat hew ick dahn!»

Men da Madame Sudmann ilede ned for at tage imod, — det ringede paa Dørklokken — tog Sudmann de gamle korte Stasbukserne paa, og da følte han sig først rigtig i sit Es.

— — —

Trine Meyer — for hun var det, som kom, bad om Undskyldning. Men hun kjendte jo Madame Sudmann fra Barneaarene, saa der blev vel Tilgivelse.

«Eg vet det nok, Madame Sudmann, han mangler 8 paa 8. Men eg kunde ikkje holde meg, som vi siger i Bergen. Ja, tag det ikke fortrydelig, at eg snakkede bergensk, for oppe i Nordland, ser De, har jeg været conditioneret i mange Aar med salig Prokurator Widemann, og han var ligesaa nøie paa Talegaverne som paa Maden.»

«Hvad var det De havde været med Widemann?» spurgte Madame Sudmann.

«Dannet,» svarede Trine Meyer.

«Gud trøste os,» sukkede Madame Sudmann lettet, «det kunde jo have været lidt af hvert for min Del, som ikke tager Observans paa Fremmedordene.»

«Men, sig mig, Madame Sudmann, De tager det

vel ikke bekymmerlig, at jeg kommer før 8, plaserer mig og accomoderer mig, for det var Borddækningen. Borddækningen, Madame Sudmann, den inspicerer man lettere paa Tomandshaand.»

Madame Sudmann nikkede forstaaelsesfuldt. «De maa undskylde, at Sudmann ikke tager imod, Jomfru Meyer. Men der hændte en Ulykke — —»

«Gu' naa' os,» Trine greb hende i Armen, «er Sudmann daarlig?» Trine havde nu hængt Tøiet fra sig, ordnet Krøllerne og trippede ind i Stuen, fulgt af Vertinden.

«Nei ikke netop daarlig,» svarede Madame Sudmann, «men der sprak noget paa ham.»

«Sprak der noget — —?» Trine Meyer løftede Hodet og lagde det lidt paa Skakke som for at høre bedre, og saa gjentog hun ganske sagte og diskret: «Sprak der virkelig noget paa Sudmann?»

«Ja. Buksen.»

«Gud ske Lov,» aandede Trine Meyer befriet fra sin Angst, «jeg blev ganske varm i Fysiognomiet, for det kunde jo have været lidt af hvert — for min Del, som bare er Jomfru, — Husjomfru altsaa.»

I det samme kom Sudmann.

«Velkommen, Jomfru Meyer!»

Trine neiede.

Og saa gik de fra Dagligstuen ind i Salen, Trine Meyer ved Sudmanns Arm. De var begge elegant klædt, men ikke efter Moden. Sudmann vilde ikke, og desuden var jo hans moderne ganske kaput. Trine Meyer havde været for længe nordpaa og fulgte ikke med Tiden, — naar det ikke gjaldt Kogekunsten.

Nu foretrak hun ogsaa Kjøkkenet for Salen. Madame Sudmann maatte følge hende ud, hvor Grydemaden og Koldmaden blev nøie inspiceret. Derefter kom Turen til Spisestuen, for Trine Meyer maatte betragte Madame Sudmanns berømte Serviet-Dekorationer. Nogle Servietter forestillede Høns. Der var Vifter og Baade, og enkelte stod høit i Veiret som en udtrukket Langkikkert.

— — —

Efterat alle Gjester var kommet og de havde taget den traditionelle Appetitvækker, Dram med hollandsk Bitter, aabnede Madame Sudmann Dørene til Spisesalen.

Helene fik Johan Wilhelm Farnau til Bordkavaller og var henrykt. Claus sad vis à vis med den yngste Jomfru Sudmann.

Trine Meyer fik Klokker Kissing. Det var en ældre godmodig Herre, som tog Livet lunt og som altid var tilfreds. Hans eneste Svaghed var de smaa Perialer i et godt Lag; thi de skaffede ham altid Sorger Dagen derpaa, naar hans Hjerte Hustru hakkede løs. Men Perialerne var ogsaa hans Styrke, thi de bar ham frelst over Livets mange Viderværdigheder. I moralsk Henseende havde de ingen Betydning. Klokker Kissing bad altid Herren hundrede Gange om Forladelse, og dermed var Ballancen opgjort med de moralske Tømmermænd. Smaa graa Whiskers omrammede hans forøvrig glatragede Ansigt, hvis lange Næse stak frem over en altid smilende Mund. Næsen var Kissings Stolthed, thi den var, sagde han, romersk — katholsk. Den gik den anden Vei. Kissing var den rette Bordkavaller for Trine Meyer.

Vertinden fik Lyder Sagen, som skred mod Bordet med sit bedaarende Smil, som tillige omfattede Menuen.

Der skulde være mange Retter.

Det fik nu saa være, tænkte Helene, naar Herrerne bare vilde fatte sig i Korthed og ikke drage Tiden ud med Taler og Sange.

Men hun slap ikke — —

Først indledede Sudmann med et langt og omstændeligt Velkommen.

Der kom fire Taler til Suppen, to af Lyder Sagen, en af Vedeler og en af Jan Jochum Meyer.

Mellem Suppen og Fisken fulgte Sangen for Handelens Flor.

Ikke mindre end fem Taler til Fisken, hvoriblandt Sudmann holdt en rørende for Øvregaden. Her oppe havde de boet alle sammen omtrent — gjennem Hundreder af Aar, baade de fra Bremen Stift og de fra Mecklenburg. For bare at tale om Nutiden kunde han jo begynde med sig selv som god Bremer — —

«Hvorfor med sig selv,» indvendte Klokker Kissing høit, mens han drak en privat Skaal med Trine Meyer.

Men Sudmann lod sig ikke anfægte:

«Jo, jeg bor længst mod Syd paa Hjørnet og maa desaarsag fange an med mig selv. Nærmeste Nabo mod Nord er min fortræffelige Ven, Georg Voss, født i Bentwisch, god Mecklenburger. Saa kommer Jan Jochum — —»

«Tyve Meyer — eller Kjue Meyer, alt efter Behag,» hviskede Kissing, «thi han kaldes saaledes formedelst tyve Børn.»

«Jan Jochum,» fortsatte Sudmann, «hvis Faders Faders Vugge stod i Brunshaupten, bi de Waterkant, god Mecklenburger af Ekstraktion. Og i det næste Hus, mine Venner, har vi Alrich Schumann, ligervis solid Mecklenburger fra Schwaan.»

«Død og begraven for Aar tilbage,» bemerkede Kissing høit til Trine Meyer, «sang selv ved Graven.»

«Ja, død,» fortsatte Sudmann, «det var just hvad jeg vilde sagt, — leider aber. Saa har vi fremdeles Wesenbergs, Vedelers, Bollmanns og Pütters, — hvo kan vel nævne alle, før vi kommer til Tyskekirken!»

«Ja, laders os drikke, alle eingeschlossen,» afbrød Klokkeren, og saa blev der drukket en Skaal for Øvregaden, Byens ældste og fornemste, Solskinsgaden, og der blev drukket for dens Bremere og Mecklenburgere fra Ende til anden, fra Philip Sudmann i Syd til Tyskekirken i Nord.

Mellem Fisken og Stegen kom Talen for Bergen.

Derefter blev Vinflaskerne fornyet, og Klokker Kissing stak de af ham ekspederede Korkepropper i Lommen, — «for Ordens Skyld,» hviskede han til Trine Meyer, «thi det er altid godt at have sine Synder for Øiet til Bod og Bedring Dagen derpaa.»

Fem Taler maatte man døie til Stegen. Drikkevisen kom mellem Stegen og den bløde Kage. Og endelig fire Taler til Desserten samt en «Tak for Maden», fremført af Klokker Kissing, som pleiede at gjentage Ordene to eller flere Gange, naar han var mindre eller mere animeret. Idag havde Kissing syslet længe og samvittighedsfuldt med Sudmanns Vine, hvorfor hans Tak lød som saa: «Tak, tak, tak, ædle Vertskab for al god god god god Mad og Drikke,

Drikke, Drikke, kjære Madame Sudmann, Sudmann, Tuttam, Tuttam!»

Helene aandede lettere, da den lange og trættende Bordscene var over. Det havde forresten været saa rart, syntes hun, at sidde saa længe overfor Claus. Hun havde aldrig seet saa nøie paa ham som iaften. Han var igrunden vakker. Og saa tog han sig meget bedre ud, naar han sad. Det maatte være Benene, som var lidt for korte. Hun havde ogsaa lagt Merke til, at han havde ganske ualmindelig pene Øine. De mindede om Farens, men manglede Skøiersmilet, som kunde blinke hos Onkel Georg og som laa paa Lur i Øienkrogen, færdig til at bryde ud ved første Leilighed. Det tunge Blik hos Claus var helt det modsatte. Først havde Helene troet, at det var hende, som var Aarsagen, — en ung Herre, som Claus, maatte vel kjede sig med en Landsens Pige fra Nordland. Men det viste sig, at han var ens overfor alle, lige trist. Selv med den vakre Jomfru Sudmann tilbords sad han alvorligere end nogensinde. Hvad kunde vel Grunden være?

Helene og Farnau havde efter Bordet taget Plads borte ved et af Vinduerne i Salen, lidt afsides. Kaffen blev serveret med Cognac og Pomerans.

«Vil De svare mig paa et Spørgsmaal, Farnau?»

«Saa gjerne. Men skal vi ikke først tage Pomeransen?» — —

«Altsaa, Farnau, hvorfor er Claus bestandig saa alvorlig?»

«Ja —, De spørger om mere — —»

«— End ti Vise kan svare paa. Og jeg er Daaren. Jeg ved det. Men De, som er daglig sammen

med Claus paa Kontoret, maa jo have lagt Merke til hans melankolske Væsen, og De skulde ogsaa kunne forklare mig lidt, — ikke sandt?»

«Selvfølgelig har jeg lagt Merke til det,» tilstod Farnau, «man maatte være blind — —»

«Og hvad er Grunden?»

«Damerne har Rangen. Kom nu først med Deres Opfatning.»

«De er ligetil utaalelig,» smilede Helene, «vær nu snild da!»

«Svar mig først paa et Spørgsmaal. Ved De Grunden til at de Hansestædiske paa Bryggen ikke havde Lov til at gifte sig?»

«Det var et pudsigt Spørgsmaal. Grunden var vel den, at de derved forhindrede, at Handelen gik over til de Norske.»

«Meget rigtig. Det har formodentlig Lyder Sagen allerede lært Dem. Men der er ogsaa en anden Forklaring. De valgte Cølibatet, fordi de vidste, at Kvinderne aldrig kan holde paa en Hemmelighed.»

«Fy, Farnau, idag er De slem — —»

«Hvis nu jeg betror Dem Hemmeligheden, saa er det slet ikke sagt, at De — —»

«De stoler altsaa ikke paa mig,» afbrød hun.

«Nei.»

«Og hvorfor ikke?»

«Fordi De er Kvinde, Kvinde i Ordets bedste Betydning. Vakker, — — lad mig faa tale ud — vakker og i Besiddelse af Kvindens pikante Feil, den medfødte Upaalidelighed.»

«Men sæt, at jeg var en Undtagelse.»

«Lad mig svare med et Spørgsmaal. Er De for-

elsket i Claus? Jeg spørger ikke af Nysgjerrighed, men det vilde forenkle Sagen.»

«Dertil svarer jeg Nei.»

«Og jeg drager alligevel mine Slutninger. Jeg lagde Merke til, at De ved Bordet skjænkede ham en paafaldende Opmerksomhed, og Deres Øine har endnu ikke lært at skjule noget. Jeg drager altsaa mine Slutninger.»

«De tager Feil,» kom det hurtigt og bestemt fra Helene, «han interesserer mig, men ikke paa den Maade, De mener.»

«Maaske.» Farnau sad taus en Stund. Helene sagde heller ikke noget. Begge nippede til Pomeransen.

Om lidt fortsatte Farnau: «Jeg vil forsøge at se Dem lidt anderledes end jeg ser de andre.»

«Ved De, Farnau, at sommetider tror jeg næsten, at jeg er skabt til at være Mand. Nei, De skal ikke le af mig. Jeg mener, at jeg kanske har nogen af de Egenskaber, som udmerker Mænd. Jeg kaa tie for Eksempel.»

«Og som Bevis paa at jeg tror paa Dem skal jeg fortælle Dem noget. Men husk, at Claus ikke bare er min Principals Søn, han er ogsaa min bedste Ven. Det er forresten ikke bare en stor Fortrolighed og Tiltro til Dem, — jeg har Hensigter — —. Claus var forlovet, hemmelig. En Vaardag kjørte et Selskab unge Damer og Herrer fra Byen til Fane. De to sad ikke i samme Kariol, for ikke at sætte de andre paa Sporet, forstaar De. Oppe ved Stenbroen kjørte hans Forlovede udfor, — begge dræpt paa Stedet. Naar De nu tænker Dem, at Claus sad i den

næste Vogn og saa det, — Faldet, det lemlæstede Lig, — nuvel, dermed er alting sagt. Siden hendes Død blev Claus den Raring han er, men Aarsagen var ikke, som Forældrene trodde, en Hjernebetændelse. Naar jeg nu har svigtet den Taushedspligt, som jeg selv har paalagt mig, saa er det igrunden for Claus' Skyld. For De, høistærede Jomfru Helene, er den eneste, som jeg kan tænke mig har Betingelser for at vække ham af Dvalen. Tro mig, det er bare en Dvale.»

Han betragtede hende. Hun sad en Stund eftertænksom. Saa kom der et svagt Smil, men Farnau kunde ikke tyde det.

«Farnau, vær sød og bed Claus komme her bort til os, — men ikke fra mig.»

Farnau nikkede forstaaelsesfuldt og gjorde en Runde i Salen og vendte — tilfældigvis — tilbage med Claus.

«Aa,» sagde Helene overrasket, «er det Dem Farnau, og Claus?»

«Ja,» bemerkede Claus tørt, «det er bare mig.»

«Hvorfor siger De — bare?»

«Sagde jeg — bare, Jomfru Helene,» svarede Claus med et fraværende Blik, «det maa have været ganske uforvarende, for jeg tænkte paa Forretninger. Hør, Farnau, glem ikke at lade Gesellen gaa over den Tranen, du ved.»

«Er det ikke bedre, vi lader Skudendrengen tage over Tranpartiet? Gesellen faar ikke Tid imorgen,» foreslog Farnau.

Helene rakte Haanden bort mod Claus og spurgte, om han kunde se noget.

«Se?»

«Naa, Claus?»

«Jeg ser en Haand og en Ring; men jeg aner ikke, hvad De vil med Haanden.»

«Nei,» sagde Helene kvikt, «men jeg begriber lige saa lidt, hvad De vil med Tranen.»

«Aller ædleste Jomfru,» forsikrede Claus med Antydning til et Smil, «det kunde da aldrig falde mig ind, at De som Nordlænding ikke taalte at høre Ordet Tran.»

«Nei, det har De Ret i, og jeg kan sige Dem, at vi hjemme paa Lyrø baade kan tale om Tran og Fisk, og vi taaler til og med Lugten, — men bare ikke i Stuen.»

Claus vilde ikke lade sig skræmme. Han saa bort paa Helene, han saa hende for første Gang, saa hende staa der stolt, høi og vakker. Han vilde have pareret, men nu faldt Kaarden ham ud av Haanden, og han sagde bare ganske tamt, at Forretninger maatte gaa foran alt:

«Jeg kan forsikre Dem, Jomfru Helene, jeg savner ikke Respekten for det smukke Kjøn, men De har et altfor strengt Blik nu. Naar De er bleven mildere, kommer jeg tilbage.»

Dermed gik han bort til Spillebordet, hvor der stod Cognac.

Farnau iagttog Helene, han syntes der var Kamplyst i Blikket.

Men Helene tænkte i sit stille Sind, at den Dag vilde komme, da den stolte Claus maatte bøie sine Knæ for hende.

«Sig mig, Farnau,» spurgte hun, da hun tog hans

Arm, «spiller De ogsaa gjerne Kort — til og med paa denne Tid af Aaret?»

De gik ind i Dagligstuen og satte sig afsides fra Damernes Kreds.

«Oprigtig talt, Jomfru Helene, jeg synes Kortspil er en tredierangs Fornøielse. Jeg vil hellere prate med Folk.»

«Ogsaa jeg, Farnau.»

«Jomfru Helene,» spurgte Farnau, «skulde det interessere Dem engang at komme i et andet Selskab, — ikke i et bedre mener jeg. Alt kan jo være godt paa sin Vis. Men i et Selskab, hvor Tonen er en anden, hvor der er uskyldig Munterhed, Musik og Sang. Og aldrig Kortspil. Hvad siger De til det?»

Hans Ord fængede som Ild i tørt Græs.

«Og dette vil de love mig, Farnau?»

«Ja. Hvis det lader sig gjøre for Anstændighedens Skyld; for den Cirkel, jeg vil indføre Dem i, er et Selskab uden Kvinder.»

«Bare Herrer?»

«Ja.»

«Herligt!»

«Men det er en Hemmelighed, Jomfru Helene, «dyb Hemmelighed.»

«Har De da alt glemt, at jeg igrunden skulde være en Mand? Men forklar mere, Farnau, jeg revner af Nysgjerrighed.»

«Der har vi Kvinden,» lo Farnau. «Ser De,» fortsatte han, «engang i forrige Aarhundrede fandtes der her i Byen blandt de høifornemme Borgere en Cirkel eller Klub: Det rette Compagni. Det var i den Tid, da de sidste hansestædiske Sekretærer var

ved Bryggen, Anthon Ulrich Winckelmann og Jan Georg Stamann samt deres Achtein Rosentræder. I mange Aar efter deres Død var Compagniet helt forglemt. Men saa kom de gamle Protokoller for en Dag, og Selskabet fik Liv igjen. Der er vel nu tyve Aar siden.»

«Og der er Musik?»

«Bestandig.»

«Og jeg kan tage Guitaren med?»

«Det maa De saa gjerne. Der er forresten noget andet, De ogsaa bør tage med.»

«Hvad er det?»

«Trine Meyer, Anstandsdamen. Da faar De Lov af Onkel Voss. Vi mødes næste Lørdag i mit Ungkarshjem ved Tyskekirken. Ingen til Skade, alle til Fest.»

DET RETTE COMPAGNI.

Onkel Georg gav Damerne sin uforbeholdne Kompliment, da de Lørdag Eftermiddag stod færdige til Festen i Det rette Compagni.

Helene havde Haaret skilt midt over Panden, og det glatstrøgne Haar afsluttedes med nedhængende Krøller. Hun bar en grøn nedringet Silkekjole, stram om Livet og med trange Ærmer. Om Halsen en Kjæde med Medaljon, hvori Farmors Billede fra unge Aar. Trine Meyer var derimod klædt efter en ældre Aargang i en blaastribet Silkekjole, som salig Widemann altid havde beundret. Den havde Pufærmer, store som Balloner, og sort Livbælte med forgyldt Spænde. Haaret var skilt paa Siden, hvorved det fik en snurrig Svai, og de falske Sidekrøller laa stablede over hinanden. En svær Agatnaal prydede den brede, hvide Kniplingskrave, og et let, lyserødt Sjal over Skulderne fuldstændiggjorde Damen fra den svundne Tid.

— —

Farnaus Leilighed i Dreggen bestod af tre Værelser og et lidet Kabinet, som for Anledningen var omdannet til Entre og Garderobe. Huset laa ikke

langt fra Tyskekirken, afsides i en velstelt Have. Det var det ideelle Ungkarshjem, hvor kjærlige Naboer ikke kunde gløtte ind for at se, hvad der blev spist eller drukket og lytte til, hvad der blev sagt.

Han tog imod Damerne i Kabinettet. De kom efter Løfte en Time før de øvrige Gjester, — Helene for at se over Borddækningen, Trine Meyer for at inspicere Kjøkkenet. Og Farnau var sjæleglad; thi der skulde jo foruden Compagniets Herrer ogsaa være Æresgjester og blandt disse en bekjendt Skuespiller fra Kjøbenhavn. Det gjaldt om at have alt paa Stel.

Ikke før var Trine Meyer kvit Overtøiet før hun trippede ud i Kjøkkenet, hvor «Farnaus Sine» — saa hed hun blandt Compagniets Herrer — strammede Munden ved Synet af en Inspektrice. Sine havde for langt tilbage tjent hos Farnaus Forældre, hun havde derefter ægtet Oldermanden for Kipperlauget og beriget Verden med 7 Sønner, som alle var vel fremme. Nu tjente hun i sin Enkestand hos Farnau og stelte godt for ham i Ungkarshjemmet. Thi hun var, som Klokker Kissing engang sagde, føielig og bøielig i alle Ender, pyntelig ved Grydemaden og et Ordens Menneske i Sind og Skind.

Hvad Under da, at Sine salig Kippers rynkede Brynene og satte den spidse Hage frem ved Synet af en fremmed Stormagt i Kjøkkenet? Havde hun ikke greiet alt alene til denne Dag? Var hun ikke bleven hædret med Compagniets Orden til den gyldne Pølse at bære paa Panden? Hang ikke Pølsen der? Og havde ikke Farnau sagt, at naar hun nu tog efter og lærte lidt fransk vilde hun blive fuldbefaren som

de keiserlige Kokke? Ak, tænkte Sine saa ofte, havde de bare præket fransk i Tyskekirken! Ja da! Men hun skulde nok greie det med Tiden. Blandt Compagniets Herrer hed hun allerede de Saint, — ikke længere Sine.

Og nu skulde hun — de Saint — lade sig byde noget af Jomfru Meyer fra — Nordland? Aldrig!

Men Trine Meyer var Menneskekjender. Hun havde ikke talt stort med Sine før hun havde faaet Historien om salig Kipperen og de syv. Og saa fandt de begge ud, at de igrunden var fra Korskirke Almenning, der laa bare et Smug imellem for Sines Vedkommende. Tænk om vi har spillet Pikkelæisten rundt Korskirken, da vi var Smaatøser, sagde Trine. Ja tænk, sagde Sine. Og saa lo de og drak en Cognac og to, som Trine hentede fra Skabet i Stuen. Drammen gjorde Udslaget, den kunde ikke Sine staa for.

— Til fastsat Tid mødte Compagniets Medlemmer. Farnau tog imod i Kabinettet, hjalp Vennerne med Tøiet og meddelte, at de i Aften vilde faa tildelt Uniform. Han havde faaet Byens dygtigste Possementmager til at lave pragtfulde Epauletter med lysende Guldsnorer og Fryndser og med Compagniets Merke, den gyldne Sol i Cirkelen. En for en af Herrerne fik Epauletter heftet paa Skuldrene. Æresgjesterne fik en gylden Snor. Men Klokker Kissing, som hørte til Cirkelens mest afholdte og fremtrædende Medlemmer, havde nær maattet undvære de gyldne Dekorationer, for Possementmageren havde glemt at sætte Heftenaaler paa et Par af Epauletterne. Farnau vidste Raad alligevel, han fik Naal og Traad hos de

Saint og syede Distinktionerne fast paa Klokkerens Skuldre, saa fast som kun en Ungkarl kan sy. Alle Herrer var i Kjole og hvid Vest, og de bar høiere og lavere Ordener, der var baade Riddere, Kommandører og Storkors.

Det var en straalende Forsamling som den Aften aabenbarede sig i Compagnimødet hos Johan Wilhelm Farnau i hans koselige Hjem ved Santemarien. De Saint blev saa betuttet ved Synet, at hun nær havde sluppet ned Brikken med samtlige Appetitvækkere. Mangt havde hun været Vidne til i Compagniet, men aldrig havde hun seet saa mange høitstaaende Folk.

«Jøsses,» sagde hun, «eg hadde nær ikkje droggen Kjendsel paa Companistene, eg trodde te anfange med, at det var Generaler, Ammeraler, Hofagenter og alle Borgerkapteinene!»

Først gjenkjendte hun Klokkeren:

«No ser eg Klokker Kissing! Og der er Mosjø Meltzer og Kroepelien og Bollmann og Mowinckel og alle de andre Mosjøerne.»

Farnau ønskede Velkommen ved Appetitvækkeren og henvendte nogle velvalgte Ord til Damerne. Det var første Gang — i alfald i dette Aarhundrede — at Damer beærede Compagniet med sin elskelige Nærværelse. Efter Velkomsten og Præsentationen af Æresgjesterne udførte Klokker Kissing et vakkert Præludium paa Klaveret, og saa gik man tilbords.

Helene blev placeret mellem Verten og Oldermanden for Compagniet, Lorentz Nicolay Duckwitz. Trine Meyer fik anvist Plads mellem Klokker Kissing og Cirkelens Ordensmester, Clamer Meltzer, en Plads hun var særdeles fornøiet med; thi hun forsikrede

Klokkeren om, at deres Naboskab skulde blive som rene Akkorder og Harmonier, efterat de var bleven saa godt afstemt i Laget hos Sudmanns.

Helene sad med store Øine og saa sig rundt. Af alt, hun havde oplevet siden hun kom til Bergen blev der stadig noget, som var det merkeligste, det utroligste. For hende var de guldbroderede ordensbeslaaede Herrer — om ikke Generaler og Admiraler — saa dog noget høitstaaende, fjernt og fremmed. De var Repræsentanter for et Samfund, hun ikke før havde kjendt. Men var det første Gang hun saa sig omgivet af Ordenstegn og gyldne Kjæder, saa var det ogsaa første Gang hun havde lyttet til en Konversation av denne Art. Luften var en anden. Ikke en eneste Gang blev der talt om Stokfisk, Sild og Børs. Hun var jo saa vant med Stokfisk fra andre Selskaber.

Skade, tænkte hun, at ikke Claus er med i Aften.

Hun lagde Merke til, at alle disse Mennesker, unge og gamle, saa ud til at være fødte med et uudslukkeligt Humør og en uvisnelig Glæde over Tilværelsen. Der var ingen mere eller mindre feststemte, ingen som havde taget med sig Sorger eller Bekymringer hjemmefra eller fra Kontoret, saaledes som Tilfældet var i andre Lag. Her var alle med, alle paa Høiden. Og hun skjønte da, at der maatte være usynlige men sterke Baand, som bandt Vennerne sammen, Baand som var lødigere end de gyldne Kjæder.

Om lidt reiste Cirkelens Ordensmester sig, bankede i Glasset og talte:

«Høist ærede Damer, Æresgjester og Medlemmer

af Cirkelen. Ordensmesteren hilser til en Begyndelse alle efter gammel Skik og udtaler sin Glæde over at samtlige Tangenter er tilstede —»

«Forleden havde vi bare en Halvcirkel,» hviskede Klokker Kissing til Trine Meyer, «thi da var de unge Talenter eller Tangenter paa Bal i «Den gode Hensigt».»

«Vor Oldermand, Duckwitz,» fortsatte Ordensmesteren, «er Cirkelens Centrum, og han vil vaage over, at det gode Humør blir vedligeholdt, ligesom han vaager over, at ingen Glasser staar tomme. Cirkelens Diameter, Johan Wilhelm Farnau, er Compagniets Sekretær, og han anmodes herved om at holde Hovedet koldt, forat han kan være istand til at optegne alt, hvad der besluttes eller tænkes af godt og ædelt. Vi andre kan ikke garantere for at vi erindrer noget imorgen. Cirkelens Korde er vor kjære Klokker Kissing, ogsaa kaldet Akkorden paa Grund af hans vidunderlige og harmoniske Væsen og sine Talenter paa Klaveret — —»

«Ogsaa kaldet Or'ienta'listen,» bemerkede Kissing, «for hans Evne til at tage Ordene igjen, — men helst senere paa Natten Naten Natten.»

«Og Cirkelens «π»,» sluttede Ordensmesteren, «har jeg den Ære at være, og min Pligt er blandt andet at vaage over Tangenternes Skridt, naar de ved Hanegal gaar hjem. Men Cirkelens Kvadratur er det straalende Humør og Sansen for de aandelige Kapitaler, som fra Evighed til Evighed er Livets Klenodie, Tryllemidlet til al jordisk Lykke og til Skabelsen af alle store Ideer. Cirkelens Kvadratur, som har forskaffet de Vise Hovedbrud og søvnløse

Nætter, er fundet af os. Idag, mine Damer og Herrer, samlede hos Farnau i Dreggen paa Det rette Compagnis 750de Selskabsdag efter dets Stiftelse i 1740 drikker vi Compagniets Skaal.»

Alle reiste sig og drak Skaalen tilbunds. Helene lagde Merke til, at Compagniets Herrer løftede Glasset med venstre Haand og lagde høire Haand paa Hjertet, mens de drak.

Hun fulgte med Opmerksomhed Konversationen, som spændte over mange Felter, og som gav hende Udsyn over ukjendte Vidder. Der blev talt om Laugenes Forædling og om den afdøde Overlærer Bohrs uegennyttige Virke til Haandværkets Fremme. Hun fik høre nyt om den store Mester I. C. Dahl. Der blev talt om Det dramatiske Selskab og om de nye betydningsfulde Kræfter inden Byens musikalske Klub. Tyve Daler tegnedes til en Præmie for det bedste Svendestykke inden Guldsmedlauget. Femti Daler tegnedes til en ung Musiker som Hjælp til en Kjøbenhavnerreise. Og atter andre femti besluttedes oversendt Fondet til Mandssangens Fremme. Alt noteredes af Sekretæren, som havde sin Notatbog foran sig mellem Glasserne. Et Forslag om at sende et Hyldningsdigt til Maleren Dahl modtoges med tre sterke Hurraer, og det ærefulde Hverv overdroges Kissing.

Efter Maden blev der serveret Kaffe med Cognac og Pomerans, og Ordensmesteren kundgjorde Programmet. Klokker Kissing vilde give flere Nummere paa Klaveret, alt klassisk Musik. Derefter Kammermusik af Compagniets Klaverkvintet. Foruden Kissing ved Klaveret spillede Johan Henrik Bollmann første

Violin, Fredrik Habermann anden Violin, Farnau Viola og Clamer Meltzer Cello.

Gjesterne lagde sine Piber bort og tog Plads i Storstuen, hvis Fløidøre var aabne ind til Dagligstuen, hvor Klaveret stod. Men før Klokker Kissing gik til Instrumentet lukkede han paa Døren til Kjøkkenet:

«Madame de Saint! Nu begynder vi.» Thi det var altid Skik hos Farnau, at Sine blev kaldt ind, naar Konserten begyndte. Hun listede sig stille ind og satte sig ved Døren.

— — —

Kissing havde været særlig oplagt, og Spillet var fortræffeligt. Den Aften begyndte han med Præludium af Bach, hvorpaa fulgte en Menuet af Boccherini. Den maatte han efter en vældig Applaus give da capo. Efter en liden Pause kom Melodi af Gluck, hvorpaa han sluttede med Variationer af Händel.

Han dreiede sig rundt paa Krakken og nikkede med sit godmodige Smil — ogsaa til Sine.

Den efterfølgende Koncert og den danske Skuespillers Sang gjorde ligeledes vældig Lykke.

Helene havde under Spillet og Sangen siddet for sig selv. Var det virkelig hende — Helene fra Lyrø — som sad her i denne Vidunderverden, ombrust af Toner, som løftede hendes Tanker og førte dem langt bort mod noget ufatteligt skjønt, hvorom hendes Sjæl aldrig havde drømt? Hun syntes, at Musiken var som Solveiret der hjemme, naar det kom befriende efter Nordlands lange Nat, og hun tænkte paa hin Sommerdag, da hun laa i Græsbakken oppe ved Stenhuset. Dengang var det Guds store Natur, Solskyerne udover til det blaanende Hav, som havde ført Tan-

kerne mod noget ubestemt, fjernt og skjønt, hvis Væsen hun ikke kunde forklare. Iaften følte hun noget lignende, men nu talte Gud gjennem Mennesker. Hvor maatte ikke disse Mennesker være rige og lykkelige, naar de blev Midlet, hvorved Almagten skjænkede rundt al denne Skjønhed fra Tonernes Verden! Hvor ophøiet var ikke det Embede, der var betroet disse Kunstnere, hvor havde de ikke vækket hende til Andagt, — dette som aldrig havde lykkedes Kapellanen der hjemme. Af alt paa Jord maatte dog Kunsten være det største, dette at skabe Glæde i andres Sind. Hun havde altid været glad i Menneskene, men først idag følte hun, at hun havde fundet sine egne, de hun maatte elske fra første Stund. Hvor havde de ikke alle været bedaarende mod hende, — og saa var der ingen Forskjel paa de Gamle og de Unge, — igrunden var de alle unge. Tænk om Claus havde været tilstede! Gudskelov at hun ikke tog Guitaren med! Saa havde hun da ogsaa lært dette. Den skulde for Fremtiden faa Lov at hænge rolig paa Væggen. Det vilde være Synd at klimpre paa de Strenge, naar hun havde hørt Musik.

Og den danske Skuespiller! Hvor havde han ikke sunget — —

Helene gik bort og takkede ham, og de sad længe og talte sammen. Men en Stund derefter, da Helene hjalp Sine med at sætte ind mere Cognac og varmt Vand, spurgte den danske Herre Farnau, hvor i al Verden denne charmante unge Dame kom fra. Da han hørte, at hun kom fra en Ø langt nord i Landet, lo han. Det kunde ikke være sandt. Hun maatte ialfald have opholdt sig ude i store Forhold.

Med ny Forsyning af Cognac og med friskt Toddyvand gik man løs paa den sidste Del af det officielle Program: Ordenskapitlet.

Kissing indledede ved Klaveret, det var en rent fandenivoldsk munter Melodi.

Ordensmesteren tog Skrinet frem, og Cirkelens Centrum talte. Diameteren leverede Insignierne ud efterhvert. Først overleverede han Damerne et nyt Ordenstegn, Santemariens Stjerne, stiftet for Anledningen og uddelt en Gang for alle. Det var en Sølvstjerne med en liden Diamant i den indre Cirkel og med en Perle paa hver Spids. Den danske Skuespiller tildeltes Kommandørkorset af den høie Orden til Cirkelens Kvadratur. Under vældig Jubel dekoreredes derefter Klokker Kissing med den orientalske Kaliforden, som Sultanen havde sendt til Festen med egenhændig Skrivelse. Sultanen takkede Nordens største Or'ienta'list for hans epokegjørende Studier i østerlandske Dialekter, idet han beklagede, at han ikke — paa Grund af formelle Vanskeligheder — samtidig kunde medsende en Haremskvinde, som kunde træde støttende til ved de lingvistiske Studier og samtidig gaa til Haande i Huset. Paa Ordensmesterens Forslag enedes man om at lade Kissing selv besvare Brevet og takke paa Originalsproget. Ordensmesteren blev derefter af Cirkelens Centrum overleveret Kommandørkorset med Stjerne af Cirkelens høieste og ældste Orden til Fløifjeldets Top.

«Og nu, mine ærede Radier,» sluttede Centrum, «har vi den sidste Udnævnelse. Vor trofaste Veninde Madame de Saint, som i mange Aar har baaret

over med vore Daarskaber og skjænket os saa mange Glas, hun skal idag erholde Kommandørpølsen.»

Til en rask March, som Kissing spillede, gik man til Kjøkkenet, hvor Madame de Saint høitidelig dekoreredes med den gyldne Pølse at bære om Halsen i høirødt Baand med gule Kanter.

— — — —

Det led paa Morgenstunden.

De første Lysstraaler trængte ind til Compagniet, og Ordensmesteren mindede om at Hanen gol, og at Klokker Kissing vilde tale.

Saa stod han da der med sit smilende Aasyn, nikkende rundt i Vennekredsen. Han rørte flittig i Toddyglasset, kremtede lidt for at rense Halsen:

«Kjære Farnau,» begyndte han, «naar jeg tænker, tænker, tænker paa din Søster Marie, Marie, Marie! Hun var, ja hun var for at fatte fatte mig i Kort — Korthed en vid, vidunderlig Kvinde.»

Kissing blev meget rørt ved Tanken og gjorde en vældig Kunstpause, stadig rørende i Glasset. Nu vendte han sit Ansigt op, som om han vilde hente Ordet ned fra oven, kremtede sterkt og fortsatte, idet han tabte Traaden:

«Naar jeg tænker, som sagt, tænker tænker, kjære Farnau paa dig, saa har jo du altid været med Mynten. Du har aldrig spart spart spart paa noget, naar vi sad i Ci, Cirkelen. Det har vi ogsaa følt iaften iaften iaften. Ja, jeg tør uden at ville ud, ud, udtale noget bestemt paastaa, mine Da Damer og Herrer, at vi ogsaa faar føle det imorgen. Jeg for min Del er ikke ganske klar klar klar — —»

Her blev Kissing afbrudt af Madame de Saints

klukkende Latter, — hun var indom med Øl og Smørrebrød.

«Jeg er ikke ganske klar,» fortsatte Kissing, «paa hvorledes min Hanne vil opfatte Si Si tu tu ationen. Hanne er min Hustru. Som bekjendt.»

Her sukkede de Saint forstaaelsesfuldt, thi hun vidste, at Madame Kissing førte Scepteret med uindskrænket Magt.

Kissing var nu inde i en ny Kunstpause.

«Venner,» fortsatte han, «naar jeg, som før antydet imorgen skal tale til Aftensangen om de to paa Vei til Ema, Ema, Ema —»

«Maa jeg saa ikke spørge,» afbrød den danske Skuespiller, «hvor det var Herr Kissing skulde hen?»

Kissing smilede under de store Øienlaag og fortsatte: «Ema, hus, hus, hus. Hvordan skal det gaa?»

Ordensmesteren afbrød nu med den Bemerkning, at det først gjaldt at tænke paa, hvorledes det vel skulde gaa med de to paa Veien til Sandvigen. Han sigtede til at Kirketjeneren altid pleiede at hente Kissing for at ledsage ham hjem, naar han kom fra et godt Lag. Dog aldrig helt hjem, bare til Nabohuset, for Kissing vilde ikke for alt i Verden, at hans Hanne skulde ane Assistancen.

Efterat Kissing atter havde tabt Traaden og talt om hvor skjønt og godt de alle havde det hos Farnau, formanede han hver især at bede Herren hundrede Gange om Forladelse, naar de havde sovet ud.

En af Radierne protesterede, han havde ikke noget at bede om Forladelse for.

Men Kissing mente, at det var det ikke saa let at afgjøre Dagen derpaa. Heri var Ordensmesteren enig.

Nu kom de Saint ind og meldte, at Kirketjeneren var kommen. Og da var det ligesom Kissing klarnede af. Han takkede for sig og tog Farvel. Snart efter forlod ogsaa de øvrige Gjester Farnaus Hus. Det var en vakker Søndagsmorgen. Solen keg allerede mellem Santemariens Søstertaarne. Stæren fløitede fra den store Lind ved Kirken. Og en anden Morgenfugl sad udenfor Husdøren i Slobrok og nød sin Pibe.

— — —

Men hjemme hos Kissing trak det kort efter op til Uveir.

Forgjæves forsøgte han paa at faa Epauletterne fra Skuldrene, da han havde befriet sig fra Overfrakken ude i Gangen. Men Farnau havde syet dem saa fast, at Klokkeren maatte give sig. Med bankende Hjerte og med Epauletter betraadte han da sit Sovekammer, — Ordenstegnene havde han rent glemt for Epauletternes Skyld.

Kissing blev staaende et Øieblik for at høre, om Hanne sov.

«Hvorfor klæ'r I ikke af Jer, Kissing,» hvæsede hun borte fra Sengen uden at snu sig.

«Ak, Hanne, Hanne, Hanne, Hanne, det er lettere sagt sagt end gjort, gjort.»

«Saa—aa? Du kan ikke greie at faa Klærne af dig? Nei, det er ikke første Gang.» Hun laa fremdeles med Ryggen til Kissing.

«Ak, Hanne, Hanne, E, E, — pau —»

«Ka va' det?»

«— letten!»

«Er du paa letten? Ja, det er ikke første Gangen.»

«Epauletten!» kom det endelig med Kraft fra Klokkeren.

Nu vendte Hanne sig i Sengen: «Gud hjælpe os, jeg tror han har mistet den smaa Fornuften han har igjen! Kissing! I Herrens Navn, hvor har I været og hvorledes ser I ud. Som et levende Fastelavensris! Nei nu gaar det over alle Grænser!»

Kissing jamrede sig. Selv ikke Kjolen kunde han faa af, for Stingene var gaaet ind i Skjorten.

Hanne maatte op af Sengen og finde Saks, — hun skjændte ustanselig.

Det regnede over Kissing — —

Men det lettede at blive kvit Monduren.

Da han omsider steg i Seng nynnede han en liden Stump om Fred og Bod og forsikrede, at han maatte bede hundrede Gange om Forladelse.

— — —

Der var ogsaa en anden, som kom sent i Seng hin Sommermorgen.

Helene kunde ikke faa sove. Det var saa lyst. Og saa maatte hun tænke paa snart det ene snart det andet af alt dette hun havde oplevet.

Farnau havde Ret, da han lovede hende, at hun skulde komme i en Kreds, hvor Tonen var en anden. Dette Selskab var virkelig det rette Compagni. Far hørte hjemme der, tænkte hun. Far var jo altid glad, altid lys af Sind. Far talte heller aldrig om Fisk, naar de sad sammen.

— — —

Aftenen hos Farnau i Det rette Compagni blev afgjørende for Helenes senere Udvikling, for hendes Syn paa Menneskene, paa hendes Tankeliv og Følelser.

Nu havde hun fundet Traaden, som bandt hende til Lyrø, til Far, til Mor. Nu havde hun fundet sig selv.

Hos Ætlingen af de gamle Duncans var der fra Hjemmet af nedlagt et Frø, som havde faaet den rette Jord at spire i.

HELENE DEN STERKESTE.

Den lille Scene, som forefaldt i Selskabet hos Sudmanns, kunde Claus ikke glemme. Atter og atter kom han tilbage til den i Tankerne, og hver Gang tilstod han for sig selv, at han overfor Helene havde trukket det korteste Straa. Hun havde været ham overlegen og paa en skarp men behersket Maade sagt ham Sandheden.

Far, tænkte Claus, vilde aldrig have blandet Tran i Samtalen ved en saadan Anledning. Naar han tænkte sig om havde han i Hjemmet aldrig hørt sin Far tale om Forretninger, — uden ved Nordfar-middagene naturligvis, i Stevnens Tid. Helene havde bemerket noget om, at man i Nordland ogsaa taalte Fiskelugten, men bare ikke i Stuen. Det var kanske ogsaa et lidet Hip, fordi han, i Modsætning til sin Far, ofte undlod at bytte Dres, naar han kom hjem fra Kontoret paa Bryggen.

Den lille Fægtning i Sudmanns Selskab var det som bragte Helene ind i hans Tankeliv. Han blev opmerksom, naar hun talte, lagde Merke til hvad hun sagde, og lidt efter lidt ledede Opmerksomheden over til hendes Person. Claus maatte ofte beundre

hendes Slagfærdighed og rappe, kloge Svar. Han begyndte at sætte Pris paa hendes ædle og paa samme Tid frie Livssyn, og han lagde Merke til, at hun altid fremhævede de gode Sider ved Menneskene, selv om der var mange slette at pege paa. Han saa, at hun var vakker.

Og Claus førtes ubønhørlig videre — — —

Han søgte hendes Selskab og rakte hende Ting ved Bordet, naar det strengt taget ikke var paakrævet. En Dag gik de tilfældigvis ud paa samme Tid, hun skulde til The hos Meltzers, han skulde paa Kontoret. Men hvorledes det nu end havde sig, blev det en lang Omvei for Claus, for han fulgte hende lige til Meltzers Hus i Slotsgaden.

En anden Dag bemerkede Claus ved Middagsbordet, at han havde Lyst at spadsere lidt paa Fæstningen, naar han var færdig paa Kontoret. Veiret var saa godt, og hvis Helene vilde slaa Følge — —

Jo, Helene vilde.

De kunde jo mødes paa Pynten ved Bænken under det store Træ — — —

Der blev Claus siddende — alene. Der gik et Kvarter, og der gik en halv Time. Skuffet gik han hjem for at blive endnu mere skuffet. I Dagligstuen sad Helene med Meltzer og Farnau, hans bedste Venner, og de lod til at have det rigtig hyggeligt. Der stod Kager og Portvin paa Bordet.

«Jeg fik Gjester,» forklarede Helene, «og to saa overmaade elskværdige Herrer kunde jeg ikke gaa fra.»

Han var altsaa den mindre betydelige, han maatte vige for Vennerne, han kom tilkort.

Var det igrunden saa rart? Meltzer var, som alle

af den Familie, ualmindelig vakker. Farnau saa fortræffelig ud, og begge var de intelligente, belevne og muntre Herrer. Claus tænkte paa alt dette og satte sig ved Bordet, mørk og faamælt som før.

— Udover Vinteren var han ofte sammen med Helene, men ligesaa ofte svor han i sit stille Sind, at det skulde være sidste Gang han gjorde sig Umage for at træffe hende eller være sammen med hende. Hvad Høfligheden krævede, vilde han selvfølgelig ikke glemme, naar hun var Gjest.

Men det blev med de gode Forsætter, og Fortvilelsen vokste jevnt med Kjærligheden.

Ud paa Vaaren maatte Helene tænke paa at komme hjemover til Lyrø. Hendes Far havde skrevet efter hende gjentagne Gange, og ved flere Leiligheder havde hun ogsaa taget en fast Bestemmelse, men stadig blev Reisen udsat efter sterke Opfordringer fra Onkel Voss. Claus var spendt til det yderste og ængstelig — som om det gjaldt Livet — hver Gang en Udsættelse var paa Tale. Han havde opgivet enhver Modstand mod sig selv, kunde ikke undvære hendes Selskab, og han forsømte Kontoret ret som det var. Alt dreiede sig om Helene.

En Dag de sad sammen i Stuen, merkede Claus, hvor Glæden lyste i hendes Øine, naar hun talte om Hjemreisen. Hvad vilde Tabus sige, naar han saa hende igjen? Gad vide, om han vilde kjende hende i den nye Dragten? Og Mikkel da! Sterke Mikkel, som dansede bedre end nogen Dansemester. Før pleiede Mikkel at være tilbageholden og næsten undselig, nu vilde han vel gjemme sig helt bort, naar hun kom tilbage som Dame fra Byen. Men hun

skulde nok faa Sving paa ham, naar det blev Dans paa Laaven. Bare Trine Meyer vilde skynde sig lidt og komme tilbage fra Skudesnæs. Nu laa «Charles» inde, og Føringsmanden havde sagt, at Damerne maatte være seilklare om en Uge. De var begge enige om at reise hjem igjen med Benjamin.

Claus havde hørt paa hende som om det var Dødsdommen hans, hun læste op. Han var tør i Halsen og fandt ikke Plads for et eneste Ord. Hvad skulde han vel sige? Ved mange Leiligheder havde han vist hende en saa paafaldende Opmerksomhed, at hun maatte forstaa det — — —

Men der var ikke Spor af Tegn til Forstaaelse. Hvad Nytte var der da for ham i at tale ud?

Mens de sidder der hører de Trine Meyers Stemme ude i Gangen. Hun kom lige fra Skibet.

Det gav et Sæt i Claus.

Onkel Voss aabnede Døren og førte Trine ind, hun kom belæsset med Pakkenelliker og var indhyllet i tykt Reisetøi, endskjønt det var stegende hedt. En ny stor Hat, besat med røde Roser, dannede en udmerket Ramme om hendes Guttaperka-Ansigt med den altid skiftende Mimik.

«Goddag alle sammen,» smilede Trine Meyer, og saa tog hun Veien ret bort til Helene, omfavnede hende og var rørt: «Barnet mit! Hvorledes er det gaaet uden Forsynet Jeres? Forsynet, —» nu vendte hun sig til Voss, «— Forsynet det er mig.» Og vendt til Helene fortsatte hun: «Faa se nærmere! Jo—o!» Og atter vendt til Voss: «Jo—o. Hun er trivelig, aldeles. Hun har gaaet i god Hage!» Derefter hilsede hun paa Claus, men nu var Stemmen

saa medfølende, som om Trine vilde sagt: Staar det lige daarlig til med Mosjøen, Stakkar?

Onkel Voss, som havde befriet hende for Pakkenellikerne, forsøkte at løse paa Hattebaandet.

«Tak,« sagde Trine, «Beklædningen greier vi uden Mandspersoner.»

Om hun havde havt en god Tur og kanske lidt Morro ogsaa i Skudesnæs, spurgte Voss.

«Morro?» Dermed gjorde hun en Bevægelse med Haanden, som om hun vilde antyde, at Morroen havde været langt borte. «Og Behandlingsmaaden af Guds Gaver,» fortsatte hun, «var pinefuld at se paa, og Maden var ofte smertefuld at smage. Jeg snakker ikke om Pikanterierne, men bare om den jevne Maden. Der skal Indsigt bare til en Oksesteg. Og hvad Hjælp er der i, at Folk behandler Svinekotteletter, Æggeblommer og stødt Skonrok, naar de mangler Indsigt? Ja, det var det!»

«Jeg tænker, Jomfru Meyer baade er sulten og tørst. Hvad siger hun til en prægtig Lakserem, Spegekjød, Kringler og Æggerøre? Og en — Cognac?»

«Sa' De — Cognac, Voss?»

«Eller kanske en Aqua Vitæ?»

«Gu' naa' os,» sukkede Trine, hvorefter hun tog Voss' Arm og gik ind i Spisestuen.

— —

Claus følte, at det sidste Glimt af Haab var slukket.

Nu blev han ligeglad.

Det fik bære eller briste.

«Helene, min Far har saa ofte bedt Dem blive lidt længere hos os, tror De ikke, at De ogsaa, hvis jeg bad Dem — —»

«Men, Claus!» Hun saa ham i Øinene og derefter fulgte det Smilet, som han ikke kunde glemme hverken Dag eller Nat.

«Nei, vend Dem bort, Helene. Jeg klarer ikke dette, naar De ser paa mig med de Øinene der — —»

I dette Nu foregik der en Forandring med Claus. Det var som han atter traadte ud i Solens klare Lys, efter at have siddet længe i Skyggen. Det var som en ond Drøm, der fik Slut. Hans Sjæleliv blev ført tilbage til det oprindelige Spor, han fandt sin Latter igjen, sit Humør, sin Ungdom.

«Hører De, Helene,» gjentog han, mens hun sad maalløs af Forbauselse, for hun havde aldrig seet ham saaledes, — han var bleven saa slaaende lig sin Far. «Hører De, at jeg ikke klarer det, hvis De ser paa mig med det vakre Smilet der.»

«Skal De klare noget da, Claus — —?»

«Vend Dem, Helene!»

Hun vendte sig halvt.

«Helt rundt, tak!»

Men Helene kunde ikke, hun trodde ikke sine egne Øine.

«Jeg har aldrig i mit Liv, Helene, truffet et Menneske, som saa pludselig taber sin temmelig store Forstand. Begriber De da ikke, Helene, at jeg skal til at frie? Vil De nu vende Dem — —»

Nu lo de begge omkap.

Helene lo kanske mindst, for hun havde Følelsen af, at hun talte med en ganske anden — Claus.

«Jeg vil ikke sige mere, jeg for min Part,» fortsatte Claus, «og stort mere er det ikke at sige heller. Jeg er gal jeg, rent bort i Væggene glad i Dem Helene.»

Han reiste sig og gik bort til hende, og hun greb begge hans Hænder — straalende og lykkelig.

«Skal jeg være oprigtig, Claus? Jeg har længe været glad i dig. Men du maatte bare ikke forstaa det. Du maatte have det slig.»

«Men, Helene, jeg var saa sikker paa, at det var Meltzer eller Farnau — —»

«Ja, men det var jo det du skulde være. Det forstod baade Meltzer og Farnau. Fordi de er kloge — — og fordi du —»

«— ikke er det.»

«Netop. I dette Tilfælde.»

«Helene —!»

De satte sig i Sofaen —

Om en Stund fortsatte Claus og sagde mange Ting, som Folk pleier i den Situation.

Men Helene sad alvorlig. Hun kom uvilkaarlig til at tænke paa Onkel Bastian, da han gik der oppe i Stenhuset. Ofte havde hun været bange, naar hun saa Claus gaa mørk og ensom. Selv kunde hun ikke gribe ind, det vilde kanske ødelægge alt for ham. Men nu var han blevet sig selv igjen. Var det ikke som om Gud atter en Gang havde staaet ved hendes Side og sagt: Bliv Lys!

«Du hører jo ikke hvad jeg siger, Helene —»

«Aa, jo vist!» Hun satte sig paa hans Fang og lagde Armen om hans Hals.

«Ved du, Claus, at du kan smile og du kan være — morsom? Dette skal vi to bygge paa.«

— —

Der hørtes et Hvin, da Døren til Spisestuen gik

op. Trine Meyer blev saa forskrækket over det Syn hun saa, at hun glemte at være — conditioneret. Hun løftede først begge Armene i Veiret, og derefter klaskede hun dem paa Laaret, og hun vendte sig i Døren:

«Gu' naa os Voss! Verden bestaar ikke til Paaske! De maa lade Lakseremmen gaa, Hr. Voss, og inspicere Sofahjørnet, for nu er der Ugler i Mosen!»

— —

Baade Onkel Georg og Tante Catharina var rørt, — de vilde intet hellere. Han gav Helene to Kys paa hvert Kind, og Tante omfavnede baade Helene og Claus.

Men Trine Meyer sad stolt ved Helenes Side, hun tænkte paa, at det til syvende og sidst var hendes Verk, for det kunde jo blevet Kapellanen.

ET UVEIR TRÆKKER FORBI.

Der var Dame-The hos Fru Dickskolt.

— — — — — — — — — — — — — —

Dickskolt selv, Julius Dickskolt, hørte til den Klik, som ansaa sig for at være den toneangivende. Han havde paa sine fem Fuldriggere tjent umaadelige Summer, og som Følge heraf følte han sig ovenpaa i enhver Henseende. Han forstod sig paa Levemaade, paa Hester og Hunder og paa Kunst. Han holdt Kusk fra Kjøbenhavn og nød Bevidstheden om at være en grand Seigneur.

Talenterne var vokset frem hos ham proportionalt med den stigende Formue. Da han var en Mand paa 20,000 Daler, kom der bedre Levemaade saadan ganske af sig selv. Paa de 50,000 kom Hestene og Hundene, og ved de 80,000 fik han Pers i Klærne. Den dag, han naadde 100,000, kom Kusken fra Kjøbenhavn, medbringende en ny Firehjulet samt flere Sæt gode Avlsdyr til Fjærkræhuset, og nu sidst, da Kapitalerne var steget til det dobbelte, blev Dickskolt indvalgt i Bestyrelsen for en af Byens kunstneriske og literære Institutioner.

Dickskolt besad en sterkt udviklet Evne til at fortælle Bynyt og da oftest, naar der var et Snev af Skandale.

Snakkede han sig varm ved denslags Anledninger virkede han som et Fyrværkeri, fra hvis glødende Kjerne Gnisterne sprudede ud over Byen, — fra Fløen til Nordnæs, fra Nygaard til Sandvigen. Overalt, hvor Gnisterne faldt ned, tændte de an, — i Hus og Hjem, paa Gader og paa Børsen. Sladderen aad sig tærende udover. Det lugtede svid overalt. Svid Menneskekjød.

— — —

Det var nogle Dage efter Helenes Forlovelse at der var Dame-The hos Fru Dickskolt. Fruen sad mægtig i sin silkebetrukne Lænestol mellem en Skare Damer af Societeten. Alle straalede af ædle Stene, mere eller mindre, eftersom Skibene gav Udbytte. Selv tog Fru Dickskolt sig ud som en venetiansk Lysekrone, hvor det blinkede overalt i Prismernes Facetter. Diamanter paa Fingrene — til og med paa Pegefingrene — Diamanter i Haaret, Diamanter i Ørene — store som Hasselnødder — og Diamanter paa Brystet. Folk paastod, at der ogsaa skulde være ædle Stene i Underklæerne, men dette var sikkert en Overdrivelse, for hvorledes kunde vel Folk have Greie paa Knapperne i Fru Dickskolts Undertøi? Hun straalede alligevel betydelig mere, end de andre Damer, og ligesom disse hvilede hun sine Fødder paa en liden sølvbeslaaet Skammel, som kunde lukkes op og fyldes med glødende Kul i en dertil indredet Beholder.

Konsulinde Lassen sluttede netop et længere Foredrag om den sidste Aften i Komediehuset. De andre Damer var enige med Konsulinden i, at den italienske Opera, som gjestede, stod høit over de hjemlige Kræfter. Og saa ligetil det igrunden var at

forstaa Sproget, — det vil sige, naar man kunde fransk. Fru Rentenistinde Gromann sluttede sig til Fru Lassen, hun havde for Anledningen kjøbt en Parlør hos Boghandler Røed og kunde oplyse om, at de italienske Verber var lige bøielige, som de franske. Der var bare flere o'er i Enden. Damerne syntes at lytte til Foredraget, eller kanske de slet ikke hørte efter.

I det samme Fru Gromann sluttede, blev der en Pause. Dickskolt traadte ind. Han var den eneste Mand i Byen, som kaldte sig Grosserer, for han havde været i Kristiania i sin Tid og vidste, at der var Forskjel. Han nikkede gemytlig til Damerne og tog ikke Næverne op af Bukselommen.

«No mine Damer! Det var Fanden saa stille Dere er alle sammen. Maven er kanske ikke i Orden?

Fru Grossererinden keg først undersøgende paa sine Veninder, og da hun saa, at de smilte, smilte ogsaa hun. Damerne tog næsten aldrig ilde op, hvad Dickskolt kunde finde paa at sige. For det var jo — Dickskolt.

«No? Hørt det sidste nye?»

«Har du en Nyhed, Dick?» spurgte Cæcilia Dickskolt, hans Kusine, mens de andre i Dame-Theen strakte Hoderne frem med krum Hals.

«Sa du nokke, Cillemor?» sang Dickskolt ud, «du tror, det er en ny Skibspart, eg forærer deg? Da tar du Fanden pine meg Feil!»

«Gud,» sukkede en af Theen høit, «har De virkelig foræret Deres Kusine en Skibspart?»

«En?» lo Dickskolt, «seks har hon faat.»

Dame-Theen kastede beundrende Blikke paa Grossereren. Hvor var ikke den Dickskolt flot, hjertensgod og bedaarende. Og saa ligetil.

«Du,» henvendte han til sin Kone, «har du prøvet den Bordeaux'en, Cargadør Wesselhorst sendte op igaar?»

«Den var herlig,» forsikrede Fruen.

«Bestil Tusen Flasker! Vil du have tusen af den hvide, saa tar vi det!»

Atter var der Beundring inden Dame-Theen.

I dette Øieblik blev Samtalen afbrudt, da Førstekontoristen bankede paa og meldte, at der var Folk, som vilde tale med Grossereren paa Kontoret.

«Er det Mæglere?» spurgte Dickskolt barsk.

«Nei.»

«Saa bed dem reise og ryke!»

«De maa nødvendigvis tale med Grossereren, siger de.» Førstekontoristen var ydmyg i Stemmen.

«Hør her, Souschef,» brølede Dickskolt, «her faar De en fyrstelig Gage, og endda kan De ikke lære Dem at melde. Hvem Fanden er det, som vil tale med mig?»

«Den ene er gamle Forgylder Davidsen, de to andre kjender jeg ikke.»

— —

Inde paa Dickskolts Kontor sad Forgyldermester Davidsen forskræmt borte ved Døren, for han var vant med en Overhaling, naar han kom med Regning til Grossereren. Den anden, som ventede, var Kunstner og hørte til den Institution, hvor Dickskolt sad i Bestyrelsen. Den tredie var Theaterskrædderen.

Davidsen blev først ekspederet.

«Er det Jer, Davidsen,» buldrede Dickskolt, «er det no Tid te komme med Regninger?»

Davidsen leverede Papiret og bukkede. Grossereren løb nøie gjennem hver Post. Saa sagde han om lidt

«Hør her, Davidsen, rigtignok er I Forgylder, men eg liker ikkje, at I ogsaa forgylder Regningen Jeres. Tolv Daler for de Fillerammerne? Tror I, at jeg skider Penge, Davidsen? Eller plager Fanden Jer?»

Davidsen bemerkede spagt, at han ikke kunde levere Arbeidet billigere, der var til og med et Fradrag af to Daler, — Grossereren var jo fast Kunde — —

«Slaa af tre Daler paa Regningen, Davidsen,» bad Dickskolt i en pyntelig og bedende Tone.

Men Davidsen holdt paa sit. Han vilde heller forære Grossereren Rammerne.

Da kastede Dickskolt Regningen bort paa Pulten til Førstekontoristen.

«Betal, Souschef, og lad Manden gaa — Pokker ivold!» De sidste Ord kom ganske svagt.

Davidsen bukkede dybt og forsvandt stille.

Nu kom Turen til Kunstneren. Han bad om en Privatsamtale, men Dickskolt mente, at der var ingen at genere sig for. Med synligt Ubehag fremførte den unge Mand sit Erinde.

«Ser De, Hr. Grosserer, jeg har hundrede Dalers Gjæld, som trykker mig, og nu vilde jeg gjerne spørge, om ikke Grossereren, som sidder i Bestyrelsen, vilde tale min Sag og hjælpe mig til et Laan af Selskabets Kasse.»

Dickskolt, som havde sat sig ved Pulten, hvor han aabnede nogle Breve, saa op:

«De bruger mange Penge.»

Den unge Kunstner følte, at han blev rød. Hvad kom hans Privatliv denne Mand ved?

«Jeg bruger ikke mere, end jeg kan forsvare. Hr.

Grosserer. Jeg er gift, har tre skolepligtige Børn. Og saa maa man jo i min Stilling gaa nogenlunde pent klædt da. Tør jeg spørge, hvor meget Hr. Grossereren bruger til sin Husholdning?»

Nu var det Dickskolts Tur til at blive rød — men av Sinne. Bustene reiste sig, og han gispede efter Veiret:

«Det, det — det kommer ikke denne Sag ved.»

«Nei, men naar Grossereren finder det passende at komme ind paa mit Privatliv — —»

«Jeg gjentager, at dette ikke kommer Sagen ved,» brølede Dickskolt som en tirret Okse, «imidlertid kan jeg intet love. Jeg skal tænke over Spørgsmaalet og konferere med mine Kolleger i Bestyrelsen. Hvorledes gaar det forøvrig dernede? Hvad driver man paa med?»

Kunstneren nævnte et Verk, som var under Indstudering.

«Saa—aa!» kom det lidt haanligt fra Grossereren, «saa det gjør man. Hils nu Instruktøren fra mig og sig, at min Hustru, Grossererinden, og Fru Konsulinde Deves ønsker, — hm, hvad Fanden hed det Stykke, som netop gjorde Lykke i Kjøbenhavn?»

Kunstneren nævnte et Navn.

«Ja vist ja! Sig, at man maa stoppe og tage op det nye, det fra Kjøbenhavn. Og saa Farvel, min Herre. Ja, det er sandt, — kunde De ikke søge Akkord? Byd 25 procent!»

«Omforladelse, Hr. Grosserer, jeg skylder Smaahandlere for Mad og denslags. Det vilde være Skam af mig — —»

«De er en daarlig Forretningsmand. God Morgen!»

Kunstneren bukkede og gik.

Nu var det Theaterskrædderens Tur. Med stigende Ængstelse havde han fulgt Samtalen og ønskede sig allerede samme Vei som Davidsen og den anden. Det var saa vidt han kunde stamme frem sin Bøn. Et Barn var netop død, og Konen laa syg. Det var Begravelsen det gjaldt. Hvis nu Grossereren vilde tale med de andre Herrer i Bestyrelsen, saa kunde han kanske faa laane 20 Daler.

Dickskolt plirede med Øinene og rystede paa Hodet: «Gaar ikke, min gode Mand, gaar ikke. Men jeg skal personlig hjælpe Dem paa Vei — —»

Dickskolt tog Penge op af Portmonnæen.

«Her er tolv Skilling, — fra mig, forstaar De, — privat. De kan betale tilbage som det passer og naar det passer.»

Først da Skrædderen stod ude paa Gaden kom han til at tænke paa, at han burde have smidt Pengene i Ansigtet paa Grossereren. Men Grossereren sad jo i Bestyrelsen. Det var kanske bedst det gik som det gik.

— —

Dame-Theen var paa Kogepunktet, da Dickskolt traadte ind. De sad sprækkefærdige efter Nyheden, og omsider maatte han ud med den:

«Ny Forlovelse i Byen!»

«Gud,» raabte Damerne i Kor.

Dickskolt smilte saa underlig — —

«Claus Voss,» sagde han, «og Jomfru Duncan.»

«Duncan?» gjentog Konsulinde Deves.

Damerne saa paa hinanden. Claus Voss kjendte de alle, ialfald af Navn, men denne Jomfru Duncan — —

«Jeg synes jeg har hørt Navnet,» bemerkede Rentenistinde Gromann, «det er nok en ung Pige som bor i Huset der.»

«Hun maa være fra Landet,» foreslog fru Konsulinde Lassen, «eller fra en af Smaabyerne.»

«Fra Nordland,» oplyste Dickskolt, fremdeles med det samme tvetydige Smil, som gjorde Damerne lidt usikre. «Hun er Datter af en Gaardbruger og Fiskehandler nordpaa etsteds,» føiede han til.

«Men hun er en pen ung Pige,» erklærede Fru Dickskolt, «hvis det er hende, jeg har seet i Komediehuset med Fru Voss.»

Nu lo Dickskolt saa talende, at Dame-Theen forstod, at der maatte stikke noget under.

«Pen, sagde du,» henvendte han til sin Kone, «jagu er hun pen. Ligesaa fint Agterspeil som paa den nye Fuldriggeren min.»

Dame-Theen lo — —

«Ja, det var nokke te klappe paa om Vinterkveldene,» fortsatte Dickskolt.

Atter lo Dame-Theen, men svagere, — de var ængstelig for at han skulde gaa videre i samme Retning. Dickskolt var saa uberegnelig.

«Men, mine Damer,» han blinkede med det ene Øie, «Rygtet er ikke fuldt saa pent poleret, som Agterspeilet.»

Damerne kunde ikke styre sig længere, de bad og tiggede, at han maatte fortælle Resten.

Efter en Pause overgav Dickskolt sig:

«Jeg gaar selvfølgelig ud fra, at dette blir mellem os. Altsaa — let paa Traaden, som man siger. Har forresten ondt af Voss og Madame Voss. De

er jo jevne og bra Folk. Hørte netop idag, at denne Jomfru Duncan skal have staaet i — ja, hvad skal vi kalde det?»

«Gud, Dickskolt,» aandede Dame-Theen, anende det aller værste, «De vil ikke dermed sige — —»

«Netop, mine Damer! Hun har staaet i et eller andet Slags Forhold til en af Tjenestegutterne paa Farens Gaard.»

«Rædsomt,» hviskede Fru Rentenistinde Gromann.

«Uhørt,» sagde en anden.

«Nu har jeg aldrig hørt paa Mage,» fik Konsulinde Deves sagt, hun havde længe staaet i Forhold til en Officer i Borgervæbningen.

«Havde den Tøite virkelig noget at gjøre med Gaardsgutten? Tænke sig til, — staa i Forhold til en af Tjenerne,» gispede Fru Dickskolt, som neppe kunde faa Ordene frem, saa overmæt var hun af de bløde Kager med Flødecrem og Jordbærsyltetøi. Hun satte sig dybere ned i Lænestolen og ringte paa Pigen for at faa friske Gløder i Fodskammelen, endskjønt det var varmt i Veiret.

«Men Død og Plage,» — Dickskolt forstod at det var bedst at reservere sig, da han merkede, hvor overvældende det virkede paa Madame — «jeg sagde ikke, at hun havde staaet i Forhold til Gaardsgutten! Jeg sagde — et eller andet Slags Forhold.»

Fru Rentenistinde Bock, som reiste sig for at styrke sig paa en Snit bløds Kage, klappede Dickskolt forstaaelsesfuldt paa Skulderen: «Aa, De er nu saa hjertensgod De, Dickskolt, De vil gjerne bre over.»

«Men hvor har De Nyheden fra?» spurgte en af Theen, da Bølgerne havde lagt sig lidt.

«Fra den nye Sogneprest i Nykirken. Kanske Kilden ikke er god nok? Presten Rasck, som var Kapellan i Nordland, har selv seet hende kysse Gaardsgutten. Han sagde ikke noget ufordelagtigt om Pigebarnet. Han kjendte hende godt, og saa kom Bemerkningen saadan af sig selv. Men den er jo betegnende — —»

«Ja, det er ikke frit,» faldt Fru Gromann ind.

Fru Grossererinden, som havde faaet friske Gløder under Fødderne og som derefter havde styrket sig paa et Glas Marsala, spurgte, hvor Dickskolt havde truffet Presten.

«Paa mit Kontor, kjære Ven! Han kom for at bede om 20 Daler til Nykirkens Fattigskole. Han fik forresten 200. Ganske behagelig Mand. Vi drak en halv Sherry sammen. Og Enden blev, at jeg inviterede ham til Festen imorgen. Min sjette Fuldrigger gaar af Stabelen. Mine Damer er ogsaa velkommen. Præcis 12 paa Værftet. Middag Klokken halv tre. Enkel, — 6 Retter, en for hver Fuldrigger. Jeg spurgte Presten, om han vilde døbe Nummer seks. Han lo.»

«Hvad skal Skibet hede?» spurgte Konsulinde Deves, — hun havde større Lyst til at spørge, om ikke Kapteinen i Borgervæbningen skulde inviteres.

«Dickskolt,» svarede Dickskolt.

*

To Dage efter Dame-Theen kom Helene gaaende nedover Torvet.

Hun lagde Merke til, at Folk stirrede saa paa hende.

Et Stykke længere nede i Gaden mødte hun en elegant Dame, som vendte sig helt rundt. Helene kjendte hende ikke, men var flere Gange bleven opmerksom paa hende, eller rettere paa hendes Diamanter. Hos Bageren, hvor hun stak indom for at kjøbe Timper til Kaffen, blev hun ekspederet af Mesterbageren selv, som altid pleiede at være forekommende. Men idag sagde han ikke engang Farvel, han bare stirrede — —

Flere Herrer vendte sig efter hende, det var hun nu vant med, for det var en Skik, havde hun hørt, at Folk snudde sig efter hverandre paa Gaden. Lyder Sagen havde engang forberedt hende paa det, da han skulde nævne et Eksempel, som rammedes af Ordene Malkonduite og malproper. Men idag gloede de paa en anden Maade, syntes hun.

Paa Hjemveien tog hun det med Ro opover Veterlevens Almenning. Der mødte hun Farnau. Ogsaa han var anderledes, ligesom bekymret.

«Sig mig, Farnau, har jeg en sort Flæk paa Næsen? Alle ser saa rart paa mig.»

«Kjære Helene, der er vist mange sorte Flækker, som Folk synes at se. Læg Merke til, at jeg siger — synes at se. Er De aldeles uvidende om, hvad der er hændt?»

Helene vendte sig braat og saa paa ham, hun merkede, at den ellers saa livlige unge Herre var helt forandret.

«Jeg tænkte, De allerede havde hørt om den gemene Sladder, der er spredt ud. Nu er jeg glad for at jeg er den første, som faar tale med Dem. Jeg havde tænkt mig opom til Vos's til Middag. Hør,

Helene, hele Byen taler om Dem idag. Der er ikke Grænser for — —»

«Om mig?» afbrød Helene forundret.

«Ja, kjære Veninde. Der er ikke den Gemenhed man ikke tiltror Dem. De skal — lad mig tale ret ud — have staaet i Forhold til en Gaardsgut paa Lyrø. En Mægler fortalte, at han havde hørt tale om flere. Paa Børsen blev det sagt, — ja — —»

«Hvad sagde de paa Børsen?» spurgte Helene interesseret, som om det var en Nyhed, der slet ikke angik hende.

«De skulde have et Barn ogsaa. Forstaar De, kjære Helene, at jeg har været ganske kvalm, kvalm paa Sjælen. Jeg behøver vel ikke at sige, at jeg ikke tror et Ord af det hele.»

Helene havde hørt rolig paa ham, hørt om al Ondskaben, som ikke levnede hende Ære, og da Farnau omsider havde talt ud, var de allerede ved Gadedøren. Da lo Helene.

«Ler De?»

«Hvorfor skulde jeg ikke le, Farnau?»

«Men, kjæreste Veninde, forstaar De da ikke hvad al denne Vederstyggelighed kan ødelægge for Dem — og for Claus?»

«Misforstaa mig ikke, Farnau, naar jeg spørger — det er ikke af Nysgjerrighed — men sig mig, er der en Kapellan Rasck her i Byen?»

«Der er netop kommen en Sogneprest Rasck til Nykirken, saa vidt jeg ved.»

«Da forstaar jeg det hele. Han var Kapellan paa Lyrø og har engang seet mig kysse Gaardsgutten i barnslig Uskyldighed og Glæde. Vi dansede paa Laa-

ven. Far var tilstede. Maa jeg saa ikke le, naar en slig Ubetydelighed kan sætte en hel By i Bevægelse. Kan De ikke se det latterlige i det, Farnau?»

«De kjender ikke Verden, Helene. De gaar ud fra at Sandheden altid seirer.»

«Ja, men gjør den ikke det?»

«Afbryd mig ikke, er De snild. De gaar ud fra, at Menneskene er bedre, end de er. Jeg tror bestemt, at Voss' stoler helt paa Dem, men der kan støde Ting til, som vi ikke beregner. Le skal man ialfald ikke. Men lad os gaa ind. Jeg ser Claus bag Gardinet.»

— — — — — — — — — — — — — —

Stemningen var trykket til at begynde med, da de kom ind. Tante Catharina hilsede alvorlig, og Claus kom straks bort til Helene og hviskede, at han gjerne vilde tale i Enerum.

De gik ind i Storstuen.

Helene kyssede ham, og han tog hende ind til sig, fastere end nogensinde.

«Jeg ved, hvad du vil mig, Claus. Farnau har fortalt mig om alt dette, som Folk snakker om. Han skjændte lidt paa mig, for jeg maatte jo le af det. Sig mig, Claus, du tror vel ikke — —»

«Min egen Helene! Hvor kan du tænke dig Muligheden af, at jeg skulde tro paa disse vanvittige Rygter. Kan vel dine Øine lyve? Der er bare to Ting, jeg ikke forstaar. Hvorledes kan denslags Sladder opstaa? Og hvem er den Djævel, som spredte den ud?»

Helene tog ham om Halsen og rystede ham lidt: «Vil du være snild Gut og ikke kalde ham Djævel!»

«Du ved altsaa — —»

«Ja vist ved jeg. Men hvis du havde kjendt ham og seet hvor pudsig han var, da han sad som en Træbuk paa Stolen og pillede paa den lange Skjægdusken —»

Helene lo saa hjertelig ved Tanken — —

«Og hvis du havde hørt ham frie til mig — —»

«Hvem i Herrens Navn taler du om, Helene?»

«Om Presten vel —»

«Presten? Er du gaaet fra Sans og Samling?»

«Presten Rasck til Nykirken. Han var Kapellan paa Lyrø.»

«Og han har friet til dig?»

«Var det saa rart da?»

«Nei, ikke netop rart — —»

«Han har ogsaa engang seet mig i barnslig Uskyldighed give Gaardsgutten Mikkel en rigtig Smeldkys under en Leg. Far var der ogsaa.»

«Og du gav Kapellanen en Kurv?»

«Selvfølgelig. Ellers havde ikke du faaet Ringen og hele Pigen.»

«Tak, Helene, nu forstaar jeg det hele. Lad os gaa ind til de andre.»

Onkel Georg var netop kommen. I det samme han fik Øie paa Helene gik han bort til hende, som han pleiede, der var ikke Skygge af Forandring. Han kyssede hende paa Panden som før. Han ved merkelig nok ingenting, tænkte Helene. Og det samme tænkte Claus.

«Det er kanske bedst at sige alt til Far med det samme,» foreslog Claus høit, henvendt til Helene.

Men for hver Gang Claus kom til et af Rygterne,

nikkede Onkel Georg smilende og tilføiede: dat weit ick.

Omsider var Claus færdig, og Tante Catharina sad med Taarer i Øinene — for Helenes Skyld, som maatte lide al denne Tort. Farnau havde forklaret hende Sammenhænget.

«Ach ja,» trøstede Onkel Georg hende, «ach ja, Madaming, nu weit hei, Clas, wat de Deubel is.»

Derefter klappede han først sin trofaste Hustru, og derefter gik han hen til Helene og klappede hende varsomt paa Kindet:

«Nu, Kinnings, er det vor Tur til at spille Trumf ud! Hør nu, Clas, og merk dig alt, hvad jeg siger. Imorgen kjører vi rundt i Byen, du, Helene og jeg. Først rundt i Dreggen og over Bryggen til Børsen, hvor Farnau passer os op i Børstiden og standser Vognen, — en god Stund, saa der ikke vil blive Tvil tilbage. Derefter kjører vi op Torvet og rundt de reale Gader til «Den gode Hensigt», hvor vi gaar ind og faar os et Bord. Alle de Venner og Kjendte, vi finder paa Klubben, tager vi hen til os, til vor Portvin. Jeg tænker vi skal klare Erterne.»

— — — — — — — — — — — — — —

Og Onkel Voss fik Ret. Uveiret trak forbi lige hurtigt, som det kom. Og rundt om i Familierne, paa Bryggen og paa Børsen var man enig om, at der ikke var Grænser for, hvad Folk kunde finde paa at sige om sin Næste.

BRYLLUP PAA LYRØ.

Onkel Georg havde foreslaaet, at Brylluppet for Helene og Claus skulde holdes i Bergen, men Daniel protesterede: «I Kvindens Hus skal Bryllup holdes,» skrev han, «og har Claus søgt sin Mø paa en af Nordlands Øer, saa maa han selv komme op og hente hende.»

Dermed blev det. Det passede ikke rigtig Onkel Georg, som netop det Aar havde større Forretninger i sidste Stævne, men paa den anden Side laa hans Skonner «Haabet» seilklar for Nordland, og den Anledning maatte benyttes.

Farnau tilbød sig at blive igjen for at passe Forretningerne, han kunde greie baade Stuen i Finnegaarden og den i Leppen for en kortere Tid, men det vilde Claus ikke høre paa. Gesellerne fik nu vise hvad de duede til. Claus blev halvveis vred over, at hans bedste Ven kunde tænke sig Muligheden af at være borte fra Brylluppet.

Endelig efter lange Forberedelser kunde Gjesterne indskibe sig paa «Haabet», som laa fortøiet udenfor Finnegaardsbryggen.

— — —

Med Skonneren fulgte Onkel Voss og Tante Catharina og flere af Vennekredsen: Clamer Meltzer, Johan Wilhelm Farnau, Johan Henrik Bollmann, Lorentz Nicolay Duckwitz, Fredrik Habermann og Kissing, — alle var Medlemmer af Det rette Compagni. Og det var til og med et godt Udvalg; thi det var jo hele Kvintetten.

Der skulde have fulgt flere med af Compagniets Medlemmer, men de blev forhindrede. For dog at være repræsenteret ved Festen ytrede de Ønske om, at deres Ordensdekorationer skulde blive baaret af Kissing ved Siden af hans egne talrige Stjerner og Baand.

Kissing stillede sig ikke uvillig, men han mente, at saa mange Dekorationer krævede en dertil passende Baggrund, ligesom han gjorde opmerksom paa, at han som Hovedrepræsentant for Cirkelen ikke godt kunde optræde i altfor civil Dragt. I Selskabet, hvor Vennekredsen «drak Claus ud af Ungkarsstanden», bøiede man sig for Kissings Opfatning. Det kunde ogsaa i merkantil Henseende have Betydning, at Nordland fik Anledning til at se en Personificering af Bergens Glans og Magt, ytrede Kissing, endskjønt, føiede han til, corpus delicti utvilsomt var en Klokker. Kissing tildeltes ifølge den faldne Beslutning en tosnudet, fjærprydet Hat, som Claus fandt frem, — det var en Hat, hans Far i sin Tid havde baaret som Officer i Borgervæbningen. For ydermere Sikkerheds Skyld fik Kissing ogsaa Paradekaarden. Selv havde han Epauletter. De blev nøie efterseede og forsynede med kraftige Hæftenaaler.

Epauletterne kom forresten til at spille en vis Rolle i Kissings Liv ogsaa denne Gang, men uden smertelige Følger. Tvertom. Kissings Hustru var nemlig inviteret til Brylluppet, men da hun ved et Tilfælde kom over Klokkeren just som han pakkede Epauletterne og sine talrige Ordener ned i Kufferen, fik hun et Anfald av Vrede, saaledes som nu engang Kissings Hanne kunde faa det. Hvad skulde han med det Tøieriet? Vilde han gjøre sig til Nar for hele Nordland? Der var andre, som mente det modsatte, fremholdt Kissing. Hanne gav sig ikke. Hun spurgte, om han virkelig troede, at hun vilde være med, hvis han spjogede sig ud som en Paafugl, — nei, Gud være lovet, da var det bedre at blive hjemme.

Hanne rasede — —

Men det hjalp ikke. Kissing var for en Gangs Skyld bevæbnet. Han havde hele Compagniets Styrke i Ryggen. Saa sukkede han og forsikrede om, at intet havde været ham kjærere end at kløve sig i to Halvdele, saaledes at hun fik den nedre Part uden Epauletter, mens den anden og dekorerede Del gik nordover. Denne Ordning fandt han imidlertid udelukket at praktiske Grunde.

Og saaledes gik det til, at Klokker Kissing reiste alene til Nordland med sine Venner og med sin Uniform, — den sidste vel nedpakket i Kufferen.

«Ak,» sukkede han, da Skonneren var kommen ud paa Byfjorden paa Høide af Sandvigen, «hist sidder Hanne alene! Hanne er min Hustru. Som bekjendt. Ak, hvor er det dog en underlig Følelse at være alene.»

«Det var et Lettelsens Suk, du der drog, Kissing,» bemerkede Meltzer, som stod bag ham.

— — — — — — — — — — — — — —

Paa Lyrø Gaard var der ikke knapt om Plads.

Vennerne fik disponere over underste Etage i Farmorloftet, fire Soveværelser og en Dagligstue. Øverste Etage var reserveret Brudeparret, og de øvrige Gjester blev anvist Rum i Hovedbygningen.

Brylluppet var bestemt til anden Dag efter Ankomsten.

Allerede tidlig om Morgenen havde Tabus heiset Flag paa den store Stang paa Borggaardsplænen. Han havde desuden sørget for Dekorationer rundt om. Selv var han for gammel til at gaa tilveirs, men Sterke-Mikkel klatrede som et Ekorn. Der var Flag stukket ut fra Gluggen i Gavlen baade paa Farmorloftet og paa Tjenerhuset. Mellem disse Bygninger og tvers over Borggaarden hang Snor ved Snor, omvundet med Lyngkranse. Birketrær stod opstillede langs Husvæggene paa Tunet, tæt i tæt.

— — —

Det ringede i Taarnet fra Lyrø Kirke.

— — —

Bønder fra Omegnen og mange Fiskere — nogen kom langveis fra — havde leiret sig langs Bakkerne, hvor Veien førte fra Gaarden til Kirken. De var i Helgedagsklær og havde Niste med, og hvad de manglede fik de paa Laaven, hvor Daniel havde bragt ud baade Mad og Drikke til fri Benyttelse for Bygdefolket.

Nede i Farmorloftets Stuer sad Vennerne færdige til Start. Stemningen var noget trykket. Thi Kissing

var forsvundet. Efter Programmet skulde Brudefølget samles i Borggaarden et Kvarter før to og drage til Kirke præcis to, naar Salutskuddene gik fra Messingkanonerne paa Havegjærdet. Nu manglede Klokken tyve Minutter paa to. Gaarden var fyldt med Gjester, der var Liv og Munterhed.

Hvor blev Kissing af? Ingen havde seet ham hele Formiddagen.

Bollmann, som havde delt Værelse med Klokkeren, kunde oplyse, at han havde seet ham svæve rundt i Rummet allerede ved Syvtiden om Morgenen, iført Slobrok og Røgehue. Kissing havde da jamret sig over den foregaaende Aftens mange Glas og opfordret ham til at være med paa et hundrede Gange «Omforladelse» til Herren. Da Kaffen og Kagebrættet var bragt op ved Ottetiden, sad Kissing i fuld Uniform ved Bordet, men saa vidste Bollmann ikke mere. Han havde sovnet ind igjen. Da han vaagnede ved Nitiden, var Kissing gaaet. Andre Detaljer kunde Bollmann ikke oplyse om, dog tydede en Pomeransflaske, som befandt sig paa Bordet, paa at Kissing maatte have forlangt Forsterkning til Morgenkaffen.

— — — — — — — — — — — — — —

Klokken kunde vel være halv ni, da Kissing kastede det sidste mønstrende Blik i Speilet. Alt befandt sig iorden.

Den tosnudede Hat var kanske en liden Smule for stor, hvis det da ikke var den mægtige hvide Fjær, som virkede saa overvældende. Epauletternes Guldfryndser faldt let over Skuldrene. Den dobbeltknappede, udringede hvide Silkevest med sine fire store Perlemorsknapper og de brede Slag dannede

Rammen om et Væld af skinnende Ordenstegn, som hang under hinanden paa Skjortebrystet og rakte fra Slipset helt ned paa Maven. Han havde maattet anskaffe nye Baand for Anledningen, da jo Baandene maatte blive længere og længere nedover. Der var gule, røde og grønne Baand og Baand af blandede Farver. Større ensomme Stjerner og Kors dækkede den venstre og delvis høire Side af Kjolen, og paa Kjoleslaget sad Ridderkorsene tæt, som Fluer paa en Syltekrnkke. Nogle Storkorsbaand manglede heller ikke. Paradekaarden var heftet under Vesten. De hvide Handsker med Compagniets Solbillede fuldstændiggjorde det pragtfulde Skue.

— — —

Det var en herlig Morgen, da Kissing i fulde Pontifikalier og kvikket af Kaffe og Pomeranser traadte ud Bagdøren, som førte fra Farmorloftet til Haven og videre til Kirkeveien. Hvor let han aandede! Det maatte være Landluften. Eller, tænkte han, skulde det være Følelsen af Friheden, af at være fri Hanne? Ak, hvilken formastelig Tanke. Jeg maa bede hundrede Gange om Forladelse, sukkede han stille. Men, en Ting kunde han ikke nægte: det vilde have været umuligt at bære Uniformen med Anstand, hvis Hanne havde været der.

Langsomt og med Hodet sænket i dybe Tanker skred Kissing bortover Kirkeveien. Han memorerede sin Tale, som Vennekredsen havde tildelt ham. Den skulde være paa Vers, og da gjaldt det om ikke at gjentage Ordene, thi Gjentagelserne kunde saa let brække Versefødderne.

Allerede paa lang Afstand blev Bønderne, som havde leiret sig langs Veien, opmerksomme paa den

straalende Skikkelse, som glitrede og blinkede i Solen. Hvad de tænkte er ikke godt at vide. Nogle stod med aaben Mund og glemte at spørge Sidemanden. Andre stirrede og byttede Skraaen rent i Distraktion. Enkelte satte sig plat ned og foldede Hænderne. Der var ogsaa nogle, som uvilkaarlig gik flere Skridt agterover, da han passerede. De vidste jo alle, at Sorenskriveren og Fogden stod høit i Graderne, men selv i Pudsen blev de Sinker og Fattiglemmer mod denne her.

Kissing blev omsider klar over at han vakte Opsigt, og for at mildne de alvorlige Ansigter rundt om nikkede han venligt til begge Sider, hilsede nu og da paa militær Vis og ønskede: Guds Fred, kjære Venner!

Paa Hjemveien gik han over Borggaarden, hvor Sterke-Mikkel netop kom forbi. Mikkel blev, som Bønderne paa Veien, overvældet af Synet og braastansede, glante og vendte sig forsigtig om efterhvert.

Men i Svalsdøren mødte han Trine Meyer. Det gik til en Begyndelse ikke bedre med hende. Lidt nærsynt var hun, men i den Kostume, Kissing havde paa, fandt hun ikke frem Klokkeren, før han var tæt ved hende:

«Ih! Kors og Herre med Følge inderlig hegne og bevare os i alle Faconer! Er det Synet mit, som klikker og bedugger sig, eller er det Jer, Kissing, skindbarlig til at tage og føle paa fra Begyndelsen til Enden! I Herrens Navn, Kissing, I bedaarer mig, — aldeles! Kom ind, kom ind!»

Kissing trak frem Paradekaarden og hilsede galant, da han fulgte Trine Meyer til hendes private Stuer.

Kissing tog den Tosnudede af, strøg Fjærene forsigtig og kjælent og lagde den paa en Kommode.

«Jeg repræsenterer hele Compagniet,» forklarede Klokkeren, «I forstaar nok.»

Da Trines Videbegjærlighed var tilfredsstillet — hun maatte lære Navnene paa de talrige Kors og Stjerner — trippede hun ud og kom om lidt ind, fulgt af to Piger, der bar frem de pikanteste Retter.

Et saadant Frokostbord havde Klokkeren aldrig været med til, det overgik Compagniets mest bekjendte Frokoster, de som havde tre Kryds i Forhandlingsprotokollen.

Og Vinen!

Og Drammen! Der var Genever, Aquavit og en ældgammel Steinhäger at vælge mellem.

Hver Gang Trine skjænkede en liden Skarp i Kissings Glas, sukkede han — men med et Smil — og spurgte næsten hviskende: «Ak, kjære Jomfru Meyer, skal vi nu være der igjen?»

«Det er ikke hver Dag vi har Bryllup,» trøstede Trine.

«Ah, hvor det regner paa Klokkeren,» svarede Kissing.

«Jeg haaber Maden smager Jer, Kissing,» — Trine Meyer vilde gjerne have Komplimenter.

«Aah! Om den smager! Ah, hvilken Naade at faa opleve denne intime Déjeuner. I har givet mig Vederlag for mange bitre Stunder! Hvilken Lykke at sidde her og gjøre op sit Regnskab gjennem mange Aar. Aa, skjænk i en liden Steinhäger, Jomfru Trine. Ah, hvor den smagte. Der strøg jeg ud min Pengemangel i trende Aar!»

«Smag lidt paa Burgunderen, Kissing,» opmuntrede Trine ham, «den er kraftig, den stryger ud baade Næringssorger, Trakasserier og selveste Arvesynden!»

«Hvilken Lykke, hvilken Naade,» gjentog Klokkeren.

«Ja, men vi maa ikke lade det blive med denne ene Gangen,» mente Trine Meyer. «Mellem ti og tolv vil I altid finde mig her. Men gaa Kjøkkenveien, Kissing, — Kjøkkenveien. Saa déjeunerer vi, — vi to.»

Kissing var rørt: «Jeg synes jeg hører en Røst hviske til mig: Nyd Gaverne, mens du har dem! Jeg kommer, Jomfru Trine, og takker paa Forhaand.»

«Smagte Pomeransen til Morgenkaffen?» spurgte Trine.

«Var den fra Jer? I har et Hjerte af Guld.»

— — —

Men Kissing var trænet, og han var pligtopfyldende. Paa Stregen kvart før to reiste han sig, greb den Tosnudede og sagde Tak for sig: «Jomfru Trine, I er en fortræffelig Kvinde!»

— — — — — — — — — — — — — —

Habermann pegede ud: «Gud ske Lov, der kommer han over Borggaarden.»

Vennerne gik til Vinduet.

«Se, hvor alle vender sig,» sagde Bollmann.

«De skvætter tilside,» bemerkede Duckwitz, «men hvor i al Verden har Kissing været? Kan vi risikere at lade ham ride til Kirken efter Programmet?»

«Ingen Forandringer i Programmet,» erklærede Meltzer, han var Ordensmesteren, «lad os saa komme afsted.»

Ude paa Borggaarden blev der ikke Anledning til at eksaminere Klokkeren. Vennerne samlede sig om ham, og da Sorenskriveren og Fogden kom bort til dem, blev der Præsentation. Sorenskriveren var meget reserveret, bleg og alvorlig, Skuffelsen stod at læse i hans Blik. Her gik han med sit enslige Ordenstegn og med tosnudet Hat — uden Fjære, disse Insignier, som hidtil havde været enestaaende i mange Miles Omkreds. Nu var han ganske distanceret.

Meltzer forestillede: «Maa jeg have den Ære, — dette er Jørgen Gottlieb Lahuusen Kissing, Repræsentant for Cirkelkompagniet i Bergen og for saavel geistlige som merkantile Interesser. Det er kanske unødvendig at tilføie, at Hr. Kissing er en berømt Orientalist og en ligesaa berømt Kunstner paa Klaveret. Og — dette er Hr. Sorenskriver Kildal og Hr. Foged Schmidt.»

Det var en alsidig Herre, tænkte Sorenskriveren. Merkeligt at jeg ikke har hørt hans Navn. Kan ikke huske, at jeg har seet det i Morgenbladet. Men der har vi en af Følgerne af at leve saa længe nordpaa.

Fogden havde ikke været saa længe nordpaa. Han tog om lidt Sorenskriveren tilside og hviskede forsigtig i Øret: «Den Herre maa bestemt ogsaa have været Konsul for adskillige oversøiske Nationer.»

Salutskuddene gik — — — —

Brudefølget satte sig i Bevægelse.

Der var Vogne til Brudepar, Slegt og Venner, men Cirkelens Herrer valgte at gaa, mens Kissing red i deres Midte. Han sad stolt og alvorlig paa Lyrøs mildeste Hoppe og nikkede naadig til

Mængden rundt om. Ved Kirkegaardsporten trykkede Folk saa paa for at se ham paa nært Hold, at Klokkeren paa et hængende Haar var faldt af Hesten.

— — —

En saadan Festmiddag som den der blev serveret henved Femtiden, havde aldrig havt sin Lige paa Lyrø Gaard. Der var dækket gjennem tre Stuer. Alt gammelt Sølv og Krystal var i Brug. Retterne var mange, Vinen ædel. Serveringen elegant. Der var selvfølgelig ogsaa mange Taler. Der var nogle muntre fra unge Herrer og flere svært alvorlige fra Embedsstanden.

Langt ude i Leksen kom Kissing, som havde faaet i Opdrag af Vennekredsen at bringe Brudgommen Cirkelens officielle Velsignelse paa Vers, saaledes som Skik var, naar en af Radierne gik ind i Ægtestanden.

Der blev dyb Stilhed, da Kissing bankede i Glasset og reiste sin straalende Skikkelse. Han havde Trine Meyer tilbords, hun havde netop skjænket ham et Glas Champagne og udtalt sin Taknemmelighed over at have ham, netop ham, til Bordkavaller; thi det vilde bevirke, at baade Sorenskriveren, Fogden, Lensmanden og Presten vilde faa Øinene op engang og estimere hende efter Fortjeneste.

Kissing slog endnu nogle Slag — — — og vendte sig mod Claus:

«Du Søn af Mercur, Cirkels bolde Ven,
hvis Bane hidtil jevn har været,
hvis Skridt var knappe, hvor du end gik hen,
hvis Ord var faa og concentreret,

hvis Liv ei kjendte munter Spas,
O, Clas!

Du sidder her idag med hulde Viv,
hvis Trylleri dig gjør aimabel, mabel,
hvis Aand dig skjænked skjænked nyt Humør og Liv
og gjør dig helt capabel pabel pabel
til at forstaa uskyldig Spas Spas Spas.
O, Clas! O, Clas!

I Circel Circel Buens høie ædle ædle Navn
jeg dig Velsignelsen nu giver giver giver.
Gid du, som lykkelig er kommen kommen i din Havn,
en trofast Broder dog forbliver bliver bliver.
Thi Livets Trøst er Vin og Spas Spas Spas, Spas Spas.
O, Clas Clas Clas! O, Clas!»

Alle reiste sig og drak. Compagniets Herrer Med høire Haand paa Hjertet.

«Meningen var god,» hviskede Fogden til Sorenskriveren, «men han hakkede i Talen.»

«Kjære Kissing,» hviskede Trine til ham, da han atter sad ved Glasset, «hvor I mesterlig forstaar at pointere!»

Kaffen blev drukket i den store Sal.

Derinde blev der ogsaa, men senere ud paa Aftenen, holdt Koncert. Vennerne var aldrig ængstelige for Kissing, thi naar han først sad ved Klaveret, var det som strøget af ham, — selv efter den bedste Middag. Men idag var de ikke ganske sikre. Før Klaverkvintettens Nummere vilde han spille «Pastorale» af Scarlatti.

Og Kissing spillede den — — —

Vennerne, som stod rundt Instrumentet, saa paa hinanden. Aldrig havde de hørt ham tolke Mesterne saa beaandet, aldrig var han naaet saa høit.

Sorenskriveren puffede i Fogden: «Der kan De se, Ordenstegnene er ægte nok. Han er jo Virtuos.»

Tabus, som netop havde været rundt med en Forfriskning, takkede Kissing med Taarer i Øinene. Det kunde ikke Kissing staa for.

«Sig mig, Brødre,» spurgte han Vennerne, som sad færdige med sine Instrumenter, «lad os belønne denne Tro Tjener, som er at ligne med Farnaus Sine. I Mangel af en gylden Pølse kan han faa et Ridderkors.»

Kissing dekorerede egenhændig den Gamle med et af sine talrige Kors. Saaledes gik det til, at Tabus Tabussen paa Lyrø Gaard blev Ridder.

Gjesterne jublede — —

Daniel takkede med en Skaal for Kissing.

Men Sorenskriveren og Fogden rystede paa Hovedet, de var fuldstændig disorienteret.

— — — — — — — — — — — — — —

I otte Dage blev der festet. Og i disse otte Dage forsvandt Kissing regelmæssig mellem ti og tolv. Men han mødte præcis til Maaltiderne og til Kammerkoncerterne om Aftenen.

— — —

Omsider slog Afskedens Time. Alt Tøi var bragt ombord. Helene havde med sig, foruden fuldladede Kuffere, et Skrin med gamle Arvestykker: Ringe, Kjæder, Medaljoner, Naale og meget andet.

Afgangen var sat til Klokken elleve, Passagererne havde samlet sig paa Dækket, og Helene kyssede

endnu en Gang Mor, Far og Søskende. Trossen skulde kastes — —. Da opdagede man, at Kissing manglede. Og — Trine Meyer.

Men denne Gang blev han funden.

Under Hurra og Jubel, mens Kanonerne dundrede fra Havegjærdet, steg Kissing ombord.

Skibet gled udover.

Vennerne sang — —

Endnu langt ude i Fjorden kunde de Bortdragende se Flaget, som man hilsede med inde paa Borggaardsplænen.

Snart var Lyrø Gaard forsvundet bag Kirkepynten.

Men Helene kunde se Stenhuset oppe i Bakken. Hun kom til at tænke paa Onkel Bastian, og det var ligesom hun paany gjennemlevede hele Barndomstiden i faa Sekunder. Skulde hun nogensinde faa se Lyrø igjen?

Claus stod ved Siden af hende.

«Du,» sagde han, «min Helene, disse Dagene kommer vi aldrig at glemme. Ikke en eneste Mislyd, bare Venskab og Fest. Der er bare en Ting, jeg har studset lidt over. Hvad kan Grunden være til at Farnau har holdt sig saa tilbage, været taus formelig. Han er jo den, som altid ligesom leder det hele og sætter Præg paa Festen. Denne Gang var det Kissing.»

Helene vidste ikke at svare paa det.

Men hun havde sine egne Tanker, som hun ikke meddelte Claus.

CLAUS.

Det blev ordnet saaledes, at Claus skulde overtage Handelsstuen i Leppen for egen Regning, mens hans Far beholdt Stuen i Finnegaarden med Farnau som Forvalter. Georg Voss kunde paa denne Maade trække sig tilbage fra Handelen, nyde sit Otium og faa sit længe nærede Ønske om at gjense Fædrelandet opfyldt. Da de forretningsmæssige Sider af Sagen var bleven ordnet kort efter Hjemkomsten fra Brylluppet — til alles Tilfredshed — drog Onkel Georg og Tante Catharina til Tyskland. De skulde tage over Hamburg og Lübeck til Rostock, besøge hans Fødested, den lille Landsby Bentwisch, og derefter hilse paa en gammel Onkel i Doberan.

Claus havde, som saa mange andre af Bryggens Nordlandshandlere, kjøbt Hus paa Øvregaden. Det laa ikke langt fra hans Fars.

Hjemmet var bleven ordnet og indrettet af Claus, og det havde derfor faaet et personligt Præg, for han havde Smag og følte sig aldrig bunden til det konventionelle. Det største Værelse, — Dagligstuen, som han kaldte det — skulde være det almindelige fælles Opholdssted, men desuden skulde begge have

sit private Kabinet, forat de kunde beholde Personligheden ubeskaaret, naar de ved Ægteskabets Lænke var smedet sammen. I Kabinetterne fik desuden enhver af dem Anledning til at dyrke sine Husguder uforstyrret.

Striden om Wergeland og Welhaven havde nemlig dengang gaaet høit i Det rette Compagni, og Helene var trukket med i Diskussionen allerede da hun som forlovet boede hos Onkel Georg. Claus hørte til dem, som nærede en brændende Beundring for Welhaven. Helene var ivrig Wergelandsdyrker, — «den store Patriot gaar foran alle andre», sagde hun. Og hun paastod forøvrigt, at det var Bergenseren i Welhaven og hans elegante Form og Stil, som Claus beundrede, da han efter hendes Mening havde meget «wergelandsk» i Blodet. «Se bare paa Møblerne,» ytrede hun til Claus, da de en Dag sad med Kissing i Dagligstuen og diskuterede «Husguderne», »der var du straks Patriot!»

Thi det var ofte Skik i de Dage, at Velstandsfolk forskrev Møbler fra Hamburg, en Skik Claus ved mange Leiligheder fordømte. Det beror dels paa Uvidenhed, sagde han, dels er det et Vigtigmageri, som er i Slegt med Statholdersnobberiet i Hovedstaden, hvor man efteraber Grev Wedel baade i ligt og uligt, idet man glemmer, at Smag og Æsthetik ikke kan importeres som andre Vareballer.

Det var de mange Diskussioner om Wergeland og Welhaven, som gav Claus Ideen til de to Kabinetter. Hans stod fuldt møbleret, da de kom hjem fra Bryllupet og flyttede ind, Helenes stod tomt. «Jeg har mit iorden,» sagde han, «her er Penger, Helene, nu

faar du ordne dit efter din Smag,» — han sagde det med et lunt Smil og føiede til med Hentydning til Kissings Bryllupstale: «Det er den første Spas af — Clas.»

Ogsaa Slegt og Venner havde bidraget til Hjemmets Udsmykning. Et ældre Chatol og et Klaver var Present fra hans Forældre, som ogsaa havde givet fuldt Udstyr af Sølv og Dækketøi. Vennekredsens Gave — et Maleri af Eckersberg og et af Dahl — gjorde megen Lykke og blev Stammen til den lille Malerisamling, Claus efterhaanden erhvervede sig til Dagligstuen.

I den Tilstand af Tungsind og Ligegyldighed for andre Mennesker, som Claus havde befundet sig i før Forlovelsen, havde han igrunden aldrig tabt Interessen for Kunst og Literatur. Kanske dette havde været Redningsplanken. Nu var han tilsyneladende helt restitueret, men Helene kunde jo ikke vide, om der kom et Tilbageslag, og hendes Bestræbelser gik derfor ud paa at vedligeholde hans Humør. Hun iagttog ogsaa til sin Glæde, at Claus blev friere i Tanke og Tale, stundom kunde han ligetil blive kolerisk. Hendes Indflydelse paa Mandens Sind virkede hurtigere end baade hun og Vennerne havde tænkt sig Muligheden af.

Til sine Tider var han langt foran dem.

Helenes Plan havde været den rette, hun greb rigtig an, da hun fik ham ud blandt Venner. Det rette Compagni, som han længe havde forsømt, maatte han værsgod ikke svigte, og med Helenes kvikke, venlige og dog bestemte Maade at tage ham paa, blev der ikke nei i hans Mund. Hun fik ham til at

besøge «Logen» nu og da til Kort, Billard og Kegler, og de gik ofte sammen i Theatret. Særlig satte Claus Pris paa Theaterbesøgene — for Helenes Skyld; thi han paastod, at hun havde et medfødt Talent for dramatisk Kunst. Skulde galt hænde, sagde han ofte spøgende, er det godt at have noget at falde tilbage paa, og det maa blive Scenen for Helenes Vedkommende. Intet vilde være mig kjærere, kunde saa Helene svare. Men Tante Catharina, som ved en Leilighed paahørte Samtalen, blev ganske rystet.

Da en Tid var gaaet begyndte Helene at blive ængstelig, for hun syntes at kunne merke, at han faldt tilbage igjen. Ikke saa at forstaa, at hun troede paa et sterkere Omslag til Melankoli eller en Opblussen af gamle mørke Erindringer. Men dette, at han begyndte at mure sig inde, likte hun ikke.

Helene tog Feil. Han var tværtom for an hende «Du forstaar mig ikke, Helene,» sagde han en Dag, da hun bad ham gaa paa Logen til Vennerne, «lad mig hellere faa Vennerne hjem. Da blir jo du med os.»

Efter dette tog Helene sine Forholdsregler og inviterede Vennerne hjem ret som det var. Det var i Regelen Farnau, Meltzer og Kissing. En Gang i Ugen samlede hun Kvintetten til Koncert. Alle fik de desuden Paalæg om at komme, naar de vilde, uden speciel Invitation.

*

Heraf benyttede særlig Kissing sig, han kom nærsagt dagstøt mellem seks og otte til en Eftermiddagstoddy. Hjemme hos Klokkeren gik ikke den med Toddyen; thi Hanne rasede mod alt der lugtede og

smagte sterkere end Saft og Vand. Gjennem Aarene havde hun altid været paa Vagt. Selv naar Kissing en sjelden Gang havde nogle Bekjendte hjemme til Boston, fulgte Hannes Øine Glassene med Falkeblik. Stod der halvtømte igjen, naar Herrerne gik ind et Øieblik for at tage et færdigskaaret Smørrebrød i Spisestuen, saa hun sit Snit til at slaa Toddyen ud og lufte efter Tobaksrøgen. Intet Under at Kissing tog det igjen udenfor Hjemmet.

En Dag — det var vel et Aar efterat Claus og Helene var gift — kom Kissing, som han pleiede, men nedbøiet. Hanne var pludselig død. Sorgen var oprigtig, for vel kunde Hanne have været streng i Tugten, men uden Hanne var Kissing uden Ror. Han kunde ikke engang knyde Slipset uden Hannes Hjælp.

Der blev holdt et Ekstramøde i Compagniet for at drøfte Stillingen. De var alle enige om, at der maatte foretages noget, og man fandt — ogsaa enstemmig — at Kissing nu vilde være bedst tjent med at tage Afsked som Klokker og leve som Privatmand, men Spørgsmaalet gjaldt bare, hvad han skulde leve af. Et Forslag om, at Vennekredsen skulde skyde sammen en Sum aarlig som en Slags Pension fra Compagniet, fik Stemning for sig, og Claus kunde ogsaa gaa med paa Ordningen, dog ansaa han det bedst, at en af Radierne paa en forsigtig Maade først talte med Kissing. Kissing var en fin og nærtagende Natur. Om han gjennem en saadan Pension fik Bevis paa Vennernes Hjertelag, vilde han alligevel føle sig bundet, ufri og i en stadig trykkende Taknemmelighedsfølelse. Pensionen, mente Claus, maatte være

det sidste Middel. I ethvert Tilfælde burde en af Radierne først listelig finde ud, om ikke han havde sparet sig op en Sum. Kanske nok til at leve af. Man maatte vel erindre, at Hanne havde havt Tøilerne i Hjemmet, og Hanne var økonomisk. Vennerne gav Claus Tilslutning og opfordrede ham til at undersøge Forholdet.

Men der var et andet og ligesaa vigtigt Spørgsmaal, mente Claus. Hvor skulde Kissing bo? For ham at blive boende i sit Hjem med egen Husholdning var ensbetydende med den rene Ruin. Kissing maatte have en Pleie, hvor der blev taget Hensyn til mange Eiendommeligheder ved hans Vaner og Natur. Kissing maatte forstaaes. Hvor fandt man en Husholderske med de fornødne Kvalifikationer? Det var ogsaa indlysende, at der vilde komme en uheldig Reaktion, naar man ikke erstattede Hannes stramme Tøiler med humane Forholdsregler. Kissing var intet almindeligt Menneske. Han havde Kunstnerens Temperament og det store Hjerte. Han levede for Ideerne, beregnede ikke altid Følgerne. Selv om man derfor fik ham anbragt i en privat Familie, stod Tingene ikke bedre. Ogsaa her afhang alt af Forstaaelsen. Claus vilde derfor tilbyde sig at tage Kissing i Huset, forudsat at Helene ikke havde noget imod det. Viste det sig nu, at Kissing havde Midler nok, maatte han betale for sig, fordi han aldrig vilde gaa med paa at bo gratis. At foreslaa ham frit Ophold vilde være at fornærme ham. Det gentile Forslag blev modtaget med Compagniets hjerteligste Tak.

Da Claus havde lagt sin Plan, gik han til Kissing,

og det lykkedes ham paa en forsigtig Maade at nærme sig Spørgsmaalet.

Nei, Kissing var næsten blanket han. Indboet var ikke stort værd, og saa stod der fem hundrede Daler i Banken, men det var ikke nok til at søge Afsked paa.

«Se bare,» sagde Claus.

Claus udviklede nu for Kissing, hvorledes han kunde opnaa langt større Fordele ved at anbringe sine Penge i en Forretning. Kissing, som ikke havde den fjerneste Anelse om Forretninger, blev aldeles forbløffet ved at høre, hvilke lyse Muligheder, der aabnede sig, hvis han for Eksempel anbragte Pengene hos Claus Voss. Han takkede Claus og leverede Bankbogen paa Stedet. Men Betingelsen var, at Klokkeren ikke maatte nævne noget om Pengeanbringelsen, — ikke til et eneste Menneske.

Efterat Claus havde indbildt Kissing, at han kunde leve som Gentleman af sine Midler, meddelte han Vennekredsen det samme, idet han bare oplyste om, at Klokkeren havde Penge nok.

Nu stod det vanskeligste igjen.

Hvad vilde Helene sige til det næste Spørgsmaal? Han forklarede hende, at Kissing vilde faa det ondt, hvis han ikke kom til Mennesker, som var glade i ham og forstod ham, og Helene var straks paa det rene med, at Planen om at tage Kissing i Huset var den eneste rette.

«Det er jo ingen Barmhjertighedsgjerning for saa vidt, Helene. Kissing har Midler nok. Og lad os ogsaa tænke paa, hvad vi vinder ved at have ham hos os, Musikeren Kissing, som daglig kan spille for os.»

«Vi skal lade ham faa Arkværelset,» foreslog Helene, «det er stort, der er Sol og Udsigt, og saa føler han det friere der oppe.»

— — —

Der oprandt nu en lykkelig og munter Tid for den aldrende Klokker. Pengene gav et bra Udbytte hver Maaned, og det steg jevnt. «Hvilken vidunderlig Tanke at kunne leve sorgfrit,» sagde Kissing til Claus, da han flyttede ind.

*

Naar Claus kom hjem fra Børsen, havde han for Vane at tage en eller to Venner med til Middag. Helene gjorde ingen Bemerkninger, endskjønt han til en Begyndelse satte hende i Forlegenhed flere Gange. Men saa indrettede hun sig derefter og holdt Mad nok.

Børstiden var bestemt. Og saa sikkert som Kirkeuhret gik Claus i Rute. Nu laa Huset saaledes til, at Helene fra sit Kabinetvindu kunde se bortover Øvregaden forbi Nabohusene. Hun satte sig derfor ved Vinduet hver Dag, naar Claus var i Farvandet. Kissing sad gjerne ved Siden, begge var de spændte paa, om han kom alene eller om han havde en eller to med sig.

Var Observationen taget, fløi Helene ind i Spisestuen og dækkede til det rigtige Tal.

En Dag satte Helene Kissing til at passe Vinduet, — hun maatte stelle noget i Kjøkkenet.

«Fire,» sagde Kissing, da han gløttede ud til Kjøkkenet.

Hun maatte selv ind, fire var utroligt. Sandelig

kom han ikke med Meltzer, Bollmann, Farnau og Habermann!

Det blev syv tilbords.

Hurtig dækkede hun til fire ekstra.

«Vi maa ikke lade os merke med noget, Kissing! Lad os sætte os i Sofaen og tage et Glas Portvin og gjøre som om vi ikke aner det aller ringeste. Tænk hvor forbauset de blir.»

Kissing smilte over hele Ansigtet og strøg sine korte Whiskers.

— — —

Gjesterne kom og gik tilbords med en Gang, men til Helenes og Kissings Skuffelse blev de ikke det mindste forbauset over at der var dækket paa Forhaand til alle syv.

Efter Middagen drak de Kaffe i Helenes Kabinet. «Sæt De Dem op ved mit Vindu, Farnau,» bad hun.

Her hostede Kissing af alle Kræfter, nu aabenbarede hun hele Stasen, tænkte han. Og ganske rigtigt.

«Deres Vindu,» spurgte Farnau, «hvorfor Deres Vindu, naar hele Kabinettet er Deres?»

«Det skal jeg svare paa,» sagde Claus, «det er fra det Vindu hun holder Udkig med mig, naar jeg kommer hjem.»

«Claus da! Du maa udtrykke dig bedre, Farnau kunde jo misforstaa — —»

«Udkig i god Betydning,» fortsatte Claus, «selvfølgelig. Ikke om Natten, naar jeg en enkel Gang kommer sent hjem fra Logen. Du ved, Farnau, at jeg har det med at tage en, to eller tre Venner med mig hjem til Middag, naar jeg gaar fra Børsen — —»

«Vil De tro mig, Farnau,» faldt Helene ind, «det har været en af mine mange store Glæder, at Claus aldrig har kunnet sætte mig i Klemme paa det Kapitel — —»

«Vent nu, Helene,» bad Claus, «lad mig faa Lov. Saa slog det mig, at der altid var dækket til netop saa mange, som kom — —»

«Aa, det varede en Stund før det gik op for dig, Claus,» afbrød Helene.

«Tog jeg for Eksempel dig, Farnau, og Meltzer hjem med en Dag, — saa var der dækket til fire. Kom du alene, var der dækket til tre. Var Meltzer, du og Bollmann med, var der dækket til fem.»

Farnau slog i Bordet: «Sendte du aldrig Bud fra Børsen, Claus? Jeg trodde — —»

«Bud fra Børsen? Med hvem?»

«Nei, du har Ret,» tilstod Farnau, «saa dum man kan være, selvfølgelig var det udelukket. Tak, Helene! Atter har jeg lært lidt i Deres Hjem. Dette var altsaa Historien om et Vindu.»

*

Vel et Aar efterat de var gift fik Helene en Søn.

«Han skal hede Daniel efter din Far,» sagde Claus.

«Han skal hede Georg efter din Far,» sagde Helene.

Begge holdt paa sit, og Kissing skulde være Dommer.

«Han skal hede Daniel Georg,» sagde Klokkeren, «men Daniel først, thi Kvinderne har altid Rangen, og Daniel heder Kvindens Fader.»

— — —

Det skulde bare være Familiefest den Dag Daniel Georg blev døbt.

Men efter Middagen, da det led mod Kaffe, hørtes pludselig Sang fra Haven, der laa bag Spisestuen.

Det var Compagniets Kvartet. De gav tre Nummere til Ære for Daniel Georg.

Om Aftenen kom Kvintetten.

Det blev stort Selskab alligevel.

Men efterat Gjesterne var gaaet sad Helene og Claus længe sammen. Kissing havde lagt sig.

«Hør, Helene, et Par Ord til! Jeg ved ikke hvad du vil sige, men jeg har et Forslag og vil gjerne høre din Mening. Denne Dag er en av de skjønneste i vort Liv, men det er ogsaa en Dag med Forpligtelser. Vi har i Gutten vor faaet en Gave, større end nogen anden Gave, Gud har skjænket os. Skulde ikke vi to paa vor Side idag tænke lidt paa andre?»

Helene kyssede ham.

«I vor Vennekreds,» fortsatte Claus, «er der to, som mangler netop den Sum over det daglige Behov, den Sum som skulde være til Glæde. Jeg tænker paa Duckwitz og Habermann. Disse to trofaste Venner har aldrig forstaaet at tjene Penger. De har levet sit Liv i smaa og tildels trange Kaar i Modsætning til alle os andre. De er Kunstnersjæle, som kun en tilfældig Skjæbne har kastet iland nede paa Tyskebryggen. Jeg vil foreslaa, at vi idag sætter fast for dem begge en klækkelig Sum, hvis Renter de aarlig kan hæve, mens Kapitalen staar fast til bedste for deres Børn. Tænk, Helene, hvad det

vil sige for disse to at faa bevæge sig i Frihed og kaste Tvangstrøien.»

Helene følte i dette Øieblik sterkere end nogensinde, at Claus var et betydeligt Menneske, og hun kyssede ham med Taarer i Øiet og bad ham virkeliggjøre sin skjønne Tanke.

«Og du, Helene,» sagde han, «skal ogsaa have din Opmuntring. Saa snart lille Daniel Georg tillader det, reiser vi to til Italien.»

Hun slog Armene om ham.

«Helene! Du kvæler mig — —!»

SOL.

Der var gaaet henved otte Aar siden Helene og Claus blev viet i Lyrø Kirke.

— — — — — — — — — — — — — — —

Claus skulde paa en Forretningsreise til Udlandet sammen med sin Ven Meltzer, og Helene havde været optaget hele Formiddagen. Meget skulde ordnes til den store Begivenhed i Familien, og endnu var ikke alt pakket.

Efter Middagen sad de inde i Stuen og talte sammen.

«Er det ikke rart, Claus, at vi har været gift saa længe, og endnu har der ikke været en Sky paa Himmelen?»

«Glemmer du Uveiret den Gangen, da Folk snakkede saa meget om dig, Helene?»

«For det første var vi dengang endnu ikke gift, og for det andet var der vel en dybere Mening ogsaa med det.»

Claus smilte: «Min egen kjære Helene, du er Nordlænding, du er fra Eventyrets Land, du finder saa ofte dybere Meninger, eller — — skal vi ikke snarere kalde det -- Overtro?«

«Hør mig, Claus! Erindrer du, at du bad mig komme ind i Storstuen hjemme hos Onkel og Tante den Dagen, da Farnau og jeg kom fra Byen og havde hørt alt Folkesnakket? Husker du, at du tog mig ind til dig uden at tvile et Øieblik paa min Hæderlighed? Kan du tænke dig noget skjønnere end at faa et sligt Bevis paa sin Forlovedes Tiltro og Kjærlighed? Hvor mange Mænd vilde ikke i dit Sted have spurgt først, frittet ud, været mistænksom? Forstaar du hvad Betydning det kan have havt for vort Ægteskab, at jeg fra først af fik bygge paa din usvigtelige Tillid? Jeg vilde ikke have undværet det Folkesnakket for alt i Verden.»

Claus saa paa hende og tog hende ind til sig — som dengang: «Du har Ret, Helene, jeg maa nu som saa ofte før beundre din Evne til at se det gode i mangt, som vi andre med et overfladisk Blik fordømmer. Kanske der alligevel var en dybere Mening — —»

«Vær sikker, Claus, han, som styrer alt til det bedste, havde ogsaa en Finger med der. Men vi ser det ikke altid, fordi vi saa sjelden ser i Sammenhæng. Læg bare Merke til, hvorledes vort Samliv efter Folkesnakket den Gangen har været en eneste lang, skjøn Lykkens Dag. Det begyndte med Turen til Lyrø. Husker du Afreisen herfra? Jeg forærede dig Diamantnaalen, som jeg havde fra Farmor, og som jeg engang skulde give min Mand. Du kom saa alvorlig og spurgte, hvad jeg ønsket mig igjen. Og jeg bad om en — Ridesadel! Du ventede naturligvis paa noget i Retning af Øredubber, Armbaand, Ringer eller sligt. Jeg glemmer ikke det Ansigt, du

satte op, og den Morro vi havde af det. Og Dagene, som fulgte paa Lyrø — —! Bryllup og Fest!»

«Ja, det var Fest, Helene. Jeg tror sandelig der ogsaa var en dybere Mening med at Kissing fik den Turen. Den største Belønning vor eiegode Kissing kunde faa i Livet var en saadan Ottedagsfest langt udenfor Madame Kissings Rækkevidde.»

«Og maa jeg spørge dig, Claus, har ikke vort Ægteskab været en Otteaarsfest? Husker du, hvad jeg sagde til dig, da vi flyttede ind her som Nygifte? Det var en Solskinsdag. Lad os bestandig beholde Solen her, sagde jeg. Dengang tænkte jeg kanske ikke saa meget over det. Men naar jeg senere har seet, hvorledes Mand og Hustru forsurer sig Tilværelsen, oftest paa Grund af rene Bagateller, da har jeg først forstaaet, hvad det vil sige at holde Solen inde.»

«Det kan vi takke dig for, Helene. Du har en merkelig Evne til at jevne ud.»

Helene blev siddende taus en Stund. Om lidt fortsatte Claus:

«Du ser saa alvorlig ud, Helene. Du hørte vist ikke hvad jeg sagde. Sig mig, hvad tænker du paa netop i dette Øieblik?»

«Skal jeg sige det?»

«Ja vist skal du.»

«Du vil le af mig.»

«Aldrig.»

«Det var bare en Tanke, som streifede mig, pludselig — uden Sammenhæng, og alligevel kanske — —. Jeg tænkte paa, naar to Mennesker Aar efter Aar lever i Sol — i en eneste stor og vid-

underlig Kjærlighed, i en aldrig svigtende Forstaaelse og i Rigdom paa alle jordiske Goder, — ja, kan jeg ikke føie det til, Claus?»

«Rigdom er kanske et sterkt Udtryk. Men du ved jeg har jo tjent ganske ualmindelig, — det er ligesom jeg ikke kan røre ved en Forretning uden det blir Guld.»

«Kort og godt, alt har været Sol. Og da? Da kommer der kanske en Dag, hvor det blir anderledes.»

«Ja men Helene, det er jo de første Aar i et Ægteskab, som skal være de vanskeligste.»

«Jeg mener det ikke saaledes. Vi to, Claus, skal nok holde Solen inde fremdeles, saa længe vi holder ham inde, som er Solen — —»

«Hvad er det da, Helene — —?»

«Aa, der kan jo indtræffe saa mangt. Aarstidernes Skifte er Livets Lov, sagde engang Far.»

Men Claus vilde ikke gaa med paa det. Man fik tage Livet, som det kom uden at reflektere i Forveien: «Du er Nordlænding, Helene, du er Drømmer og lidt — overtroisk.»

— — —

Det bankede.

Farnau traadte ind.

«Ved du, Farnau, at Helene er overtroisk?» Han reiste sig og gav Vennen Haanden. «Vi har det for godt, der maa komme en Ulykke eller to.»

«Det sagde jeg aldeles ikke,» protesterede Helene, «jeg sagde, at jeg syntes en saadan Lykke, som vor, umulig kan vare, for den er altfor stor.»

«Helene har Ret, Farnau, Alting har en Ende, det er bare Pølsen — —»

«Fy, Claus! Jeg er vis paa, at Farnau forstaar mig.»

«Helene vil bare give et Udtryk for hvor overmaade godt hun har det,» sagde Farnau. «Jeg maa som Tilskueren i disse Aar bevidne, at et saadant Ægteskab er af de sjeldneste. Og, tag mig det ikke ilde op, Claus, det skyldes først og fremst Helene. Hvad har hun ikke gjort ud af dig! Du — Melankolikeren, Skeptikeren, den ensomme Mand — blev et nyt Menneske. Dine gamle Venner takker Helene for det.»

«End jeg da! Jeg gjør ikke andet hele Dagen, Farnau! Jeg takker af alle Kræfter. Ustanselig!»

«Nu vil jeg ikke høre mere,» erklærede Helene, «nu vil vi have Kaffen.»

Der kom flere av Vennerne — — Meltzer og Bollmann.

Snart efter stod Kaffen paa Bordet, Pomerans og Cognac.

«Nyd Cognac'en, Venner,» bad Claus, «Helene spenderer idag af Prokurator Widemanns Cognac, som hun arvede fra Lyrø.»

«Hvor staar det til med din Far idag, Claus?» spurgte Meltzer.

«Han ligger fremdeles. Det begyndte med den sædvanlige Podagra. Lægerne siger, at Nyrerne er angrebet. Men der er ingen Fare — foreløbig.»

«Det forhindrer ikke Reisen altsaa,» fortsatte Meltzer.

«Paa ingen Maade, kjære Ven. Reisen er bestemt den, og imorgen tidlig stryger vi afsted.»

Farnau beklagede, at han ikke kunde være med.

Tænk, en Reise gjennem Tyskland, Schweiz og Frankrige: «Lykkelige Mennesker, som kan lægge Veien over Schweiz for at komme til Douarnenez og sælge Rogn. Men saaledes gaar det altid, — nogen er de heldige. Hvorfor reiser ikke Helene med?»

«Havde vi ikke havt lille Daniel, saa — —,» forklarede Helene, «men netop nu trænger han mig, han er endnu svag efter Skarlagensfeberen.»

— — —

Udover Aftenen kom der stadig flere for at sige Farvel. Meltzer var gaaet hjem en Stund men kom tilbage og blev tilaftens med de andre. Det var et helt Selskab, som Helene maatte stelle for den Kvæld.

Farnau beklagede, at Kvartetten ikke fik Anledning at møde frem. Det var Meningen at give en Serenade, men saa blev Vedeler syg, og Kramer kunde heller ikke.

— — —

Claus havde sagt til sin Mor, at hun ikke behøvede at komme bortom, for det var bedst hun blev hjemme hos Far, men paa det Øre vilde hun ikke høre. Endskjønt hun vidste, at Helene var Samvittigheden selv, maatte hun hjælpe til, der var jo saa mangt som skulde ordnes.

Inde i Soveværelset, som stødte op til Stuen, hvor Vennerne sad, stod den store Kuffer. Undertøi og Stiveskjorter var allerede lagt ned, og Helene skulde netop lægge sammen nogen Dresser. Hun havde tidlig om Formiddagen været hos Skrædderen for at lære hvorledes en Dres skulde pakkes. Benklærne var det ikke vanskelig at greie, men nu havde hun ogsaa lært Hemmeligheden ved at lægge ned

Trøier, Bonjourer og Kjoler, — saa pent, at man ikke kunde merke en Fold, naar de blev taget op af Kufferen. Claus skulde nok blive overrasket.

Tante Catharina havde staaet en Stund og seet paa, da Helene lagde Tøiet ned.

«Vil du hjælpe til, Tante?» spurte Helene uden at se op.

Der kom ikke noget Svar, og Helene gjentog nu Spørsmaalet, idet hun saa bort paa sin Svigermor.

Den gamle Dame stod ganske bleg og stirrede ned i Kufferen.

«Er du syg, Tante?»

Helene havde talt saa høit, at Claus hørte det i Sideværelset. Døren stod paa Klem. Han keg ind og spurgte, om der var noget i Veien med Mor.

Da var det ligesom den gamle Dame tog sig sammen.

«Intet, min Gut. Gaa nu ind igjen til dine Venner og luk Døren med dig. Helene og jeg skal nok ordne Pakningen.»

«Helene,» begyndte Tante Catharina, da de var alene, «jeg tror ikke vi skal lade Claus reise imorgen.»

Helene vendte sig overrasket.

«Jeg føler det saaledes,» fortsatte hun. «Da jeg kom ind her og saa ned i Kufferen, var det ligesom alt bevægede sig nede i den, det saa ud for mig som det var store Stene — —»

«Jeg troede ikke, at du var overtroisk, kjære Mor.»

«Ja, ja, jeg kan ikke for det. Jeg fik en slig Angst over mig. Claus kan reise med den næste Baad til Hamburg.»

«Men det vilde jo være at skuffe ham. Og hvad

vil Meltzer sige? De har jo aftalt Turen sammen, og de glæder sig begge — —»

«Ja, jeg holder paa mit — —»

«Kjære, søde lille Mor, mener du for Alvor — —»

«Det mener jeg.»

«Kjender jeg Claus ret, vil det ikke nytte noget heller, ikke uden der virkelig var en alvorlig Grund. Men dette er jo bare, — ja, hvad skal jeg sige, — et Indfald, en Indskydelse — —»

«Som du vil, kjære Helene. Jeg vil ikke lægge mig op i Eders Sager.»

«Staar ikke alt i Guds Haand, Tante?»

«Det gjør det. Men hvem ved, om ikke en slig Indskydelse netop er et lidet Vink — —»

«Du kan ikke mene dette!»

«Nu har jeg sagt, hvad jeg mener, og dermed er det Punktum. Sig intet til Claus, lov mig det.»

«Hvorfor skulde jeg vel sige noget til Claus?»

«Kom nu, Helene, lad os pakke!»

*

Dagen efter reiste Claus og Meltzer. Helene sad ved sit Vindu, det hvorfra hun saa ofte havde seet ham komme hjem. Idag saa hun ham gaa bort.

Han havde gaaet et Stykke bortover, kanske tyve, tredive Skridt og skulde netop dreie ned Smedsmuget, som førte til Bryggen og Havnen.

Da braastansede han og vendte sig.

Helene tog lille Daniel op paa Fanget for at han kunde se bedre.

«Du maa vinke til Far.»

I det samme Claus saa Gutten kunde han ikke

lade være, han gik tilbage, helt bort til Vinduet og bankede med Stokken paa Ruden.

Lille Daniel vinkede fremdeles.

Helene ogsaa — —

Saa kyssede Claus Haandtaget paa Stokken og rakte det op mod Vindusruden. Han tog Hatten af, viftede med den og vendte om for anden Gang.

Snart var han forsvundet — —

— — —

Men Helene kom til at tænke paa, hvad Farmor engang havde sagt, at det betød Ulykke, naar en, som reiste, vendte om og gik tilbage.

HØST

DET FØRSTE BLAD, SOM FALDT.

Claus havde skrevet flere Breve. Det sidste, fra Luzern, var en eneste Lovsang om alt det skjønne, Vennerne havde seet i Vidunderbyen ved den grønne Sjø. Baade Claus og Meltzer gjorde meget af Fodture, og her havde de nyttet Leiligheden og besteget «Pilatus». Nu glædede de sig til en anden Fjeldtur før de forlod Schweiz. Under Brevet stod nogle Linjer fra Meltzer. Han bad Helene hilse Kissing og sige, at han maatte bestyre Vikariatet som Ordensmester i Det rette Compagni med Alvor og Nidkjærhed. Der var ogsaa Hilsen til Farnau og til Kvintetten.

— —

Uge efter Uge var gaaet siden Helene havde faaet Brevet fra Schweiz, og de to Venner skulde efter Beregningen allerede forlængst være i Douarnenez.

Helene blev mere og mere ængstelig, for Claus pleiede altid at være Nøiagtigheden selv. Men kanske et Brev var kommen bort paa Veien? Det var den eneste Forklaring og dertil den eneste Trøst baade for Helene og for de Gamle. Farnau fortalte en Dag, at de var lige ængstelige hos Meltzers, for

de havde heller ikke hørt noget siden det sidste Brev fra Luzern.

— En Morgen meldte Tjenestepigen, at der var en Herre, som vilde tale med Fruen.

Det var Politimesteren.

Alt Blod veg fra Helenes Hjerte, da hun saa ham.

Han kom i et tungt Erinde, sagde han. Hun maatte fatte sig. Der var kommen en Skrivelse fra Myndighederne i Luzern. Egentlig skulde han bare oversende den, men han fandt det bedst at gaa selv.

«Er min Mand død?»

Politimesteren nikkede.

«Ønsker De, Frue, at høre de nærmere — —».

«Tak,» kom det neppe hørligt fra Helene, Resten kvaltes i hendes Graad.

Politimesteren læste Brevet op. Det var en kort Meddelelse om en forfærdelig Ulykke, som havde rammet et Selskab paa henved tyve Herrer paa en Fodtur i Fjeldene. Bare fire kom tilbage, de øvrige blev for bestandig begravet under et Stensprang. Blandt de omkomne var Voss og Meltzer fra Bergen. —

— — — — — — — — — — — — — — —

Det var ved den Tid, Helene pleiede at sætte sig til Vinduet for at se efter ham.

Og idag maatte hun sætte sig paa den vante Plads, det var ligesom en Vemodets dragende Magt, som førte hende.

Nu, tænkte hun, skulde Claus have kommet borte ved Hjørnet. Nu gik Bollmann og Duckwitz forbi. De boede et Stykke længere nede i Gaden nærmere Tyskekirken og pleiede altid at gaa hjemover lidt før Claus.

Der kom flere, som lignede Claus, men bare langt borte fra.

Atter kom Graaden over hende.

Hun syntes alt var tomt — —

Hun skulde aldrig se ham mere — —

Helene vendte sig bort fra Vinduet. Hun saa Stuen og alt det, der var i den, paa en anden Maade; der var saa meget, som nu havde faaet en anden Betydning for hende, et andet Værd.

Der stod Stolen hans, som han pleiede at sidde i og hvile efter Middagen. Han sov aldrig, men læste og røg. En Tid var det bare Dickens. Han forgudede Dickens! Kanske ikke mindst paa Grund af den Kjærlighed til Barn, som lyste ud af Romanerne. Men saa blev det Thackeray. Det var Satiren han havde faaet Smag paa. Hun erindrede, at han en Dag talte om nogle af Byens Spidser, Grosserer Dickskolt og Konsul Deves. Det havde været noget for Thackeray, sagde han. Sidste Gang han sad der lagde han pludselig Bogen fra sig. Hun havde spurgt, hvorfor han ikke vilde læse mere. Nei nu er den for morsom, havde han sagt, jeg har vanskelig for at stoppe, men der er ikke Mening i, at Bogen skal mestre mig.

Borte paa Væggen hang Merskumspiben akkurat som han havde forladt den.

Men — hvad var vel saadanne Minder mod de Minder hun havde om ham selv, om hans Kjærlighed og noble Karakter!

Hvorfor græde —?

Hun kom til at tænke paa, hvad Far havde sagt den Dag hun forlod Lyrø som ung Pige: Du har

levet din Vaar hjemme, nu følger din Sommer. Nyd den, for den blir kanske kort som Nordlands Sommer. Men naar det blir Høst og Vinter i dit Liv, saa fortvil aldrig, thi Aarstidernes Skifte er Livets Lov, og Gud styrer alt til det bedste.

Nu var Høsten kommen.

Det første Blad var faldt — —

Men hvor havde ikke Sommeren været skjøn og rig paa Sol! Hvor havde hun ikke nydt den! Hvor underlig rig havde ikke hendes Far gjort hende ved de Ord, han gav hende med paa Reisen! Han havde lært hende at nyde hver Solstraale, som Livet gav, lært hende ogsaa at takke for den. Ingen kunde tage fra hende den Sol, hun engang havde havt. I Erindringen blev alt Sommer, — bestandig. Selv naar Høsten kom.

Nu maatte hun forsøge paa at finde det vakre ogsaa i Høsten med dens rige og skiftende Farver og med dens klare Luft, hvorigjennem man kunde se længere — tydeligere.

— — —

Atter vendte Helene sig mod Vinduet. Der ude saa hun Farnau komme. Han skraaede over mod Huset.

Da Farnau kom ind gik han hurtig bort til Helene og trykkede begge hendes Hænder.

«Helene, hvor dette forfærdelige Slag rammer os alle,» sagde han bevæget og med lav Stemme.

«De ved alt, Farnau?»

«Jeg hørte det paa Børsen. Vi var jo alle blevet ængstelige, men da saa Budskabet kom — —. Han var min bedste Ven — —»

Her klarede Farnau det ikke længere.

Den ellers sterke og beherskede Mand faldt sammen. Han lagde Hodet over Armene paa Bordet og graad — —

Da trøstede Helene ham.

«Ja, Slaget var tungt for alle os, som holdt af ham. Ogsaa jeg har grædt, min kjære Ven, og jeg kommer vel at græde mere i mine stille Stunder. Det er jo bare det naturlige Udtryk for Smerten ved det aabne Saar. Men lad os bede Gud, at han vil styrke os og lære os at se det gode ogsaa ved — dette.»

Farnau tog sig sammen.

«Men, Helene, kan De forklare mig det retfærdige i at tage de bedste bort, mens saa mange af de mindre Værdige lever igjen?»

«Forklare? Vi kan saamen ikke forklare noget. Hvem styrer de Milliarder af Kloder som er spredt i Verdensrummet? Vi lærer om Tiltrækning og Tyngdens Love, — men forklar det? Det eneste vi kan forstaa er Forskjellen paa godt og ondt. Vi føler det. Og derfra maa vi finde Veien til Troen. Gjør vi ikke det, falder alt fra hinanden!»

De sad tause en Stund, hver med sine Tanker.

«Slaget kom saa pludseligt,» begyndte Farnau, «det virkede saa lammende — —»

«Det kan kanske høres rart ud,» sagde Helene, «men De ved fra en Samtale, vi engang havde, at jeg næsten var forberedt. Ikke paa dette, som nu er hændt. Men paa at en saa stor Lykke ikke kunde vare. Vilde vi have været istand til at bære en saadan Lykke i Længden? Det ved vi ikke. Men Gud, som kjender Kræfterne i Naturens Rige,

han kjender ogsaa vore Kræfter og ved nøiagtig hvormeget de kan bære. Er det ikke, naar vi skal være ærlige, igrunden stort dette, at Gud kaldte, naar det var Sol?»

«Kan De se det saaledes, Helene?»

«Hvorfor skulde jeg ikke det? Tabet, Savnet og Smerten maa vi bære. Sorgen kan ingen benægte og heller ikke kaste fra sig. Men Guds Hensigt, — det blir noget andet. Jeg var borte hos de Gamle i Formiddag, og vi talte ogsaa om dette. Onkel Georg, som er meget syg, sagde ikke stort. Jeg tror, at det som nu er hændt, vil tage hans sidste Kræfter. Tante Catharina, Stakkar, har det alligevel værre. Hun havde et Syn den Dag, Claus reiste. Hun sagde til mig, da vi pakkede Kufferen, at det var ligesom hun saa Stene nede i den, og hun bad mig snakke med Claus for at faa ham til at opsætte Reisen. Dette kommer hun stadig tilbage til. Hvad siger du nu, Helene, sagde hun. Havde du fulgt mit Raad, vilde Claus idag have levet. Gud gav mig Synet, sagde hun, han advarede os, men vi hørte ikke paa det. Deri har jo Tante Catharina Ret, at han vilde have levet — —»

«Hvad svarede De da, Helene?»

«Jeg sagde, at de Stene, hun syntes at have seet, kanske var de Stene, som Gud vilde rydde bort fra hans Vei. Hvad nytter det forresten, kjære Farnau, at vi søger efter Forklaringer. Guds Veie er uransagelige. Ogsaa jeg blev et Øieblik tankefuld, da Claus reiste, for han kom tilbage til Vinduet og hilsede, og det skal ikke være et godt Tegn, siger man. Men skal vi tro paa denslags Varsler, hvor

blir der da af Gud? Tror De forresten, Farnau, at Claus vilde have udsat Reisen, dersom jeg havde sagt, at hans Mor ønskede det paa Grund af det Synet i Kufferen?»

«Nei. Tidligere kanske, da han var svag. Men ikke nu.»

«Derimod kunde jeg tænke mig, at han havde udsat Turen for Onkels Skyld, saa syg som han er. Men Claus troede ikke noget paa det.»

Farnau reiste sig.

«Det har gjort mig saa godt, Helene, at faa tale med Dem. De har trøstet mig, endskjønt det nærmest var mig — —»

Ogsaa Helene reiste sig.

«Her, tag min Haand, kjære Farnau, og lad os saa forsøge at leve paa de lyse Minder — —»

Atter maatte Farnau tage sig sammen.

«Og De lover mig, Helene, at jeg faar Lov til at være Deres Støtte i alt, hvad der angaar de mange Forretningssager, som nu maa ordnes? Send Bud, naar De vil.»

«De maa ogsaa komme af Dem selv, — som før.»

«Tak. Det skal jeg nok.»

Helene spurgte, om han ikke vilde spise Middag. Hun havde rent glemt at spørge — —

«Tak, ikke idag. Jeg ved ikke,» sagde han, «hvorledes jeg skal udtrykke mig, men jeg gaar saa rolig herfra nu da vi har talt sammen. Kanske der kan være mere Brug for mig nede hos Meltzers.»

TUNGE SLAG.

Efter Helenes Ønske gjennemgik Farnau Regnskaberne for Handelsstuen i Leppen, og det viste sig, at Helene var rigere, end hun havde anet i sine dristigste Forventninger.

Et Punkt stod dunkelt for Farnau. Hvorledes hang det sammen med Kissing, som Claus i sin Tid havde betegnet som en Mand med lidt Formue. Kissing havde ogsaa meddelt ham, at Claus bestyrede Midlerne. Disse viste sig nu at være fingerede. Claus havde copieret et Brev til Kissing, hvori han erkjendte Modtagelsen af 500 Daler, som skulde anbringes i Forretningen. Regnskaberne viste imidlertid, at en saadan Anbringelse aldrig havde fundet Sted, men derimod forefandtes en Bankbog indeholdende 500 Daler og lydende paa Kissings Navn. Fremdeles saaes det af Claus' Kassabog, at han hver Maaned havde udbetalt Kissing en Sum, altid varierende, men stadig opad.

Farnau blev overrasket over denne merkelige Opdagelse og dybt bevæget over det vakre Træk, som bedre end noget andet vidnede om den afdøde Vens noble Karakter og om hans Hjertelag og fine Tanke-

gang. Ingen maatte vide, at han hjalp Kissing. Hvilket rammende Billede af Claus!

Farnau meddelte Helene, hvorledes Kissings Affærer stod, og de var begge enige i, at den Afdødes vakre Tanke maatte leve videre, hvorved ogsaa Kissing fik leve i en fortsat Bevidsthed om vel anbragte Kapitaler.

Han blev derfor, som før, udbetalt en maanedlig Sum.

Farnau foreslog, at Helene skulde sælge Handelsstuen, da der altid var en Risiko ved at lade den bestyre af en Fremmed. Helene kunde ikke se det paa den Maade. Hun mente, at det vilde være i Overensstemmelse med Claus' Tankegang, at man saa Tiden an, da det jo kunde hænde, at Daniel Georg vilde gaa Handelsveien. Forretningen blev derfor fortsat under Ledelse af Kontoristen, som var en dygtig Mand, der havde nydt Claus' Tiltro og Agtelse.

Alt skulde saaledes være ordnet til fuld Betryggelse for Helene i økonomisk Henseende.

— — — — — — — — — — — — — —

Efter Claus' Død besøgte Helene daglig sine Svigerforældre, og i Regelen tog hun Daniel Georg med, — Bedsteforældrenes Guldklump, som Tante Catharina kaldte ham.

Onkel Georg var stadig sengeliggende og led meget, men han bar sine Smerter som en Helt, stundom kunde han spase, selv da han vidste, at Dagene var talte. Paa Helene gjorde hans lyse Sind et dybt Indtryk, det bandt hendes Følelser end mere til denne Mand, som havde været hendes første Ideal, hendes første Forelskelse.

Den modsatte Yderlighed traadte skarpt frem i Tante Catharinas Tungsind. Hun talte ikke saa meget om Sønnens Værd som Menneske og om det vakre Eftermæle. Hendes Tanker svirrede stadig om Synet i Kufferen og det store Tab, som hun vidste kunde have været undgaaet, dersom de havde advaret Claus.

Efter et langvarigt og smertefuldt Sygeleie døde Onkel Georg en Søndag Morgen. Helene syntes, da hun saa ham lukke sine Øine for stedse, at hun havde tabt baade en Far og Ven. Han havde mindet hende saa ofte om Claus, det kunde være i et Blik, en Haandbevægelse, en Ordvending. Nu var ogsaa dette berøvet hende.

Høstens Vind havde atter taget fat i hendes Livstræ og bragt Blade til at falde.

Helene kunde ikke tænke sig andet end at Tante Catharina vilde flytte bort til hende og bo der. Men den gamle Dame kunde ikke gaa med paa Forslaget. Hun var taknemmelig for Helenes Bevis paa Omsorg og Kjærlighed, men hun mente samtidig, at hvorledes man end snudde og vendte det, maatte der tages Hensyn til hende, hvis hun skulde bo sammen med Helene, og det kunde hun ikke med. Tante Catharina blev derfor boende alene i det store Hus indtil sin Død, som indtraf ikke længe efter Mandens.

— — —

Ved Tante Catharinas Død blev Helene Arving til en betydelig Formue.

Hun stilledes overfor et stort Valg, hun følte, at hun stod ved Skilleveien. Skulde hun forblive i Bergen, hvor der nu ikke fandtes en eneste

Slegtning af Claus, eller skulde hun tage hjem til Lyrø?

Naar hun tænkte paa de der hjemme, traadte Barndomsminder frem i al sin daarende og lokkende Glans. Hun længtede efter Mor og Far, hun havde altid elsket dem saa høit, men i sin store Lykke med Claus var de kommen paa Afstand, det var jo saa menneskeligt. Men nu førtes hendes Tanker ofte saa sterkt mod Barndomshjemmet, at hun i enkelte Øieblikke bestemte sig.

Daniel Georg var jo den sidste af sin Slegt, for hendes Bror var uforbederlig Ungkar, og Søster Cornelia, som var gift i Trondhjem, fik ikke Børn. Den rette Herre til Lyrø maatte derfor engang blive Daniel Georg Duncan Voss. I modsat Fald vilde Slegtsgaarden blive solgt og komme paa fremmede Hænder. Hun saa i Tankerne de gamle Familieskatte spredt for alle Vinde. Naar Helene tænkte Tanken ud, krympede hendes Hjerte sig, og en sterk Trang greb hende til at verne om det, som i Hundreder af Aar havde været Familien Duncans Hjem og Jord. Hvem skulde desuden fortsætte det Verk, hendes Far havde skabt, Apotheket, Laboratoriet og Sygehuset? Vilde en ny Eier kunne forudsættes at have de samme filantropiske Interesser, som Ætlingen af en Duncan? Vilde de respektere den Ordning, hendes Far havde truffet til Bedring af Lyrøfolkets Kaar?

Neppe havde Helene besluttet sig til at reise, før der meldte sig andre Synsmaader, hvis Krav heller ikke saadan uden videre kunde afvises. Vilde det betyde et lykkeligt Liv for hende selv at komme hjem til Øen? Livet havde hun dog kjært, og Livet

betød en harmonisk Udvikling af de Interesser, de Muligheder, Kræfter og Eiendommeligheder, som Gud nedlægger i Menneskets Sjæl, — forat de skal trives og spire. Men kunde noget af det, som fangede hendes Livsglæde, spire i de gamle Stuer paa Lyrø? Vilde hun ikke med al sin Kjærlighed til Familien og Fædrenes Gaard føle sig forladt? Vilde ikke hendes Vennekreds — naar hun undtog Mor og Far — blive gamle Portræter af Duncans i Paryk, i Pibekraver, gulnede af Tiden? Vilde hun ikke ønske sig tilbage til Byen, naar hun i nogle Timer havde nydt Stilheden i Storstuen og helliget sig til Minderne om svundne Slegter og deres Saga? Vilde det ikke blive et Liv uden Blod, sygeligt indtil Døden? Og hvad Daniel Georg angik, — hvem kunde paa Forhaand vide, om han kom til at føle anderledes for Lyrø end en hvilkensomhelst Fremmed. Han vilde blive en Indflytter, uden Baand, som bandt, uden Rod.

Nei, hun orkede ikke. Hun elskede Menneskene, kunde ikke undvære dem. Paa Lyrø vilde hendes Lykke gaa i Grav.

— — — — — — — — — — — — — —

Saa blev da Helene boende i sit Hjem paa Øvregaden. Og Aarene gik. Daniel Georg voksede op og blev en stor sterk Gut. Efter at have gjennemgaaet Latinskolen reiste han til Universitetet og gik siden over paa Krigsskolen. Der laa hans Interesser. Men han hørte gjerne paa sin Mor, naar hun fortalte om Lyrø og Familien deroppe, og han ønskede saa ofte, at han engang maatte faa eie nogle Erindringer om de gamle Duncans.

— — —

Nu var det godt for Helene, at hun havde Kissing. Havde der ikke ogsaa været en Tanke med det? Var det ikke ligesom Claus ogsaa paa dette Punkt havde ordnet det for hende paa det bedste?

Den gamle Herre interesserede sig for nærsagt alt mellem Himmel og Jord, og hans Kundskabsforraad syntes uudtømmeligt. Tiden faldt ikke Helene lang. Hun sagde saa ofte til Kissing, at hun ikke vidste hvor Tiden blev af, naar de to pratede sammen. Der gik heller ingen Dag uden Musik. Han spillede i Regelen en Time om Formiddagen, naar Helene satte Portvinen frem, samt Kager og Cigarer. Det var den lille Time, som Kissing kaldte deres «Voilà goûte!»

De andre gamle Venner kom fremdeles.

Farnau saa indom hver Dag, naar ikke der var en særlig hindrende Grund, og han kom da i Regelen til «Voilà goûte!» Ofte kom han til Middag, og da hændte det, at han — ligesom Claus — havde en med sig. Kvintetten, som efter Meltzers Død var bleven Kvartet, holdt Kammerkoncert hver Lørdag Aften. Habermann havde overtaget Meltzers Cello. Saaledes gled Tiden behagelig hen for den lille Vennekreds, hvis straalende Midtpunkt var Helene.

*

Det var en Lørdag Aften. Kvartetten var samlet. Vennerne havde spist og hvilet en Stund ved Piben og Toddyen, da Kissing satte sig til Klaveret og gjorde Tegn til at man skulde holde sig parat.

I det samme bankede Pigen paa og leverede Helene et Brev.

Vennerne sad rundt Instrumentet, snakkede sammen, mens hun læste, og ventede paa et Tegn fra Vertinden at de kunde begynde.

Habermann kom om en Stund tilfældigvis at vende sig og han blev opmerksom paa Helene. Hun sad foroverbøiet med Hænderne for Ansigtet. Habermann tog bort i Farnau og pegede — —

Der maatte være hændt noget usædvanlig.

Farnau gik bort til hende.

Helene saa op.

Det syntes et Øieblik som om hun kjæmpede med Graaden. Saa blev Udtrykket i hendes Øine dødt og stirrende, — som hos den hvis Sorg er for stor til Taarer.

Hun gav Farnau Brevet.

Efterat han havde læst det sagde han intet men leverede det over til Habermann og Kissing. De læste det sammen og gav det til Bollmann:

Nesje Gaard 13—1 1865

Min kjære Datter Helene!

Din gamle Fader, som nu fylder sit fire og ottiende Aar, troede, at det skulde blive ham forundt at gaa i sin Grav uden at se alt det svinde hen, som ei alene han møisommeligen, men ogsaa hans Fædre, før ham, har samlet og bygget paa Lyrø Gaard.

Men saaledes vilde ikke Gud. Thi er det nu min tunge Lod at melde, hvorledes Lyrø Gaard forleden Fredag ved to Nat gik op i Luer, hvis Aarsag ei kan spores, hvorved ei alene Vaanhusene med Apothek og Sygestuer samt Udhusene men og alt Indbo og Løsøre brandt altsammens op. Er der da nu intet igjen af den herlige Gaard end en Hob

Aske, naar undtages Fjøset og Staburet, som stod et Stykke fjernet og derved formedelst Vindens Retning skaanedes.

Herren gav, Herren tog. Jeg vilde ei klage over at være en ruineret Mand, om ei min elskede Hustru, din kjære Moder, der var syg og sengeliggende, havde faaet en saadan Rystelse ved Branden og lidt saa ondt ved Transporten hid til Nesje i den kolde Nat, at hendes Sygdom forværredes. Nu bliver det derfor ydermere min tunge Lod at underrette dig om, at din Moder idag Morges ved otte Slet gik ind til en bedre Hvile end den, som vi kunde berede hende i hendes Sygdoms Nød ved vore skrøbelige Midler.

Hvad der nu skal ske ved kun Gud. Mine to Skonnere og Skonnerbriggen, hvori nu fast mine bedste Kapitaler vare anbragte, laa uheldigvis ved Bryggen i Lyrø Havn, og da Gnisterne faldt tætte som Snefoggen brandt de i den sterke Storm op til sidste Spandt.

Gud hjælpe os alle og trøste dig min Datter, og modtag nu Velsignelsen fra din

nedbøiede
Fader.

*   *   *

Nu var Helene ikke i Tvil.

Hun solgte sit Hus og meget af Indboet og reiste til Lyrø med første Skibsleilighed. Kissing fulgte hende.

Der oppe kjøbte hun Landhandleriet Stensvaagen, med Holme Gaard, som i sin Tid den rige

Elling Arentzen havde bygget efter Lyrøgaardens Mønster. Hun spurgte først sin Far, om han vilde foretrække, at Lyrø blev opbygget igjen. Men det satte den Gamle sig bestemt imod. Der var for mange Erindringer. Selv om det lykkedes at skabe tro Kopi, vilde Modsætningen alligevel blive kras, thi Originalens Egenværd, Traditionens Glans, den gamle Patina og Indboet kunde jo ikke trylles frem af Asken. Da var det bedre at bo i Stensvaagen. Gaarden stod færdig med alt Tilbehør og havde Forretningen gaaende. Og lignede Hovedhusene i store Træk Lyrø Gaard, var dette snarere en praktisk Fordel. Ligheden var ikke tilstræbet af Duncans, de kunde tage den som en pudsig Tilfældighed, der gjorde dem mere fortrolig med det nye Hjem.

Helene havde nu for bestandig skaaret over det Baand, som bandt hende til Bergen. Hun havde taget et Vemodens Farvel med de Venner, der i en Række af Aar stod hende saa nær. Særlig var Farnau bevæget, da Afskedens Time slog.

«De er et bedre Menneske, end jeg er, Helene,» sagde han, «De er sterkere, De kan forsone Dem med alt. Naar De nu er borte, er ogsaa det borte, der bandt Vennekredsen sammen. Ringen er sprængt. Vi har stoppet midt i Koncertnummeret med skjærende falske Toner fra alle Instrumenter. Helene, hvor dette dog er — raat!»

Hun havde spurgt ham, om ikke han og Vennerne fremdeles kunde leve, som før; det maatte jo netop være lettere, naar der var saa mange gode Minder at leve paa.

Da sagde Farnau: «Enhver faar svare for sig.

Jeg kjender bare mine egne Kræfter og ved hvor langt de rækker. Jeg er ikke sterk nok til at leve paa Erindringer. Jeg hører til de svagere Naturer, som kanske snarere maa søge Glemsel i noget nyt.»

— — —

Helene styrede Huset i Stensvaagen. Hun foreslog, at hendes Bror skulde faa Skjøde paa Landhandleriet med Vaanhuser, Fjøs og Besætning, men baade Broren og gamle Daniel kunde ikke gaa med paa dette. Helene kunde ikke forstaa Afslaget, sagde hun. Selv syntes hun, det var lidet tiltalende at sidde som den rige Datter med en Far og Bror, der ikke eiede Naalen i Væggen. De Penge, hun satte i Stensvaagen, var Arven fra Svigerforældrene, og hun kunde selvsagt disponere dem efter Forgodtbefindende. Formuen efter Claus, Forretningen og Handelsstuen i Leppen var Daniel Georgs. Men de sagde nei, de syntes ikke det var rigtigt at tage Skjødet.

Gamle Daniel Duncan sad for det meste inde og stullede, af og til plaget af Gigten, men aandsfrisk og interesseret for Stedets Drift. Trine Meyer var ogsaa gaaet ud af aktiv Tjeneste, hun vegeterede bare og levede paa sine Kjøkkenerindringer og anvendte forøvrig mange af sine ledige Timer i Kissings Selskab. De gik smaa Turer, diskuterede Dagenes Menuer og Veiret, eller de sad i Storstuen, hvor Kissing fremdeleles hver Formiddag holdt paa sin «Voilà goûte!»

Naar Daniel Georg kom paa Besøg til Stensvaagen i Ferierne, var det ligesom det kastede en svag Afglans af gamle Dage paa Lyrø. Han førte

Ungdom med sig, og baade Kissing og Trine Meyer var endnu modtagelige for Ungdommens Munterhed og Charme. De morede sig sammen, de tre, og lavede Progammer for Dagen — og Menuer.

Men Løitnantens Uniform kunde ikke Kissing med.

«Tiden er blottet,» sagde han en Dag under en «Voilà goûte!», «den mangler Sans for Esprit og Dekoration. Nei, da skulde Løitnanten have seet mig i Jers Fars Bryllup! Oho! Det var Glans, det!»

«Ja, det var andre Boller,» lagde Trine til.

«Da skulde Løitnanten seet, hvorledes Menigheden laa flolagt bortover Kirkeveien i stum Beundring for min Uniform, mens Øvrigheden var gul af Misundelse.»

*

Saa indtraadte der en Begivenhed, som kuldkastede alle Helenes Planer.

Forvalteren paa hendes Handelsstue i Leppen havde ikke været Stillingen voksen. Gradvis var det gaaet nedover, indtil nogle vanvittige Spekulationer, som skulde redde den synkende Skude, tvertom lod den gaa tilbunds. Forretningen maatte standse, og hun maatte optage store Laan i Stensvaagen for at dække Underskuddet. Dermed var Landhandleriets og Gaardens Værdi betydelig reduceret.

Kort Tid efter døde Daniel Duncan, og hans Lig blev ført til Kapellet ved Lyrø Kirke, hvor de ældre Duncans hvilede i sine fløielsbetrukne Kister med Kaarde paa Laag.

Atter stod Helene ved Skilleveien.

Men forblive i Stensvaagen vilde hun ikke, der var intet Baand som længere knyttede hende til Stedet.

Hun længtede ud igjen til de Mennesker, hun elskede, hun følte en Virketrang, som maatte tilfredsstilles. Men Kissing kunde hun ikke tage med sig denne Gang. Han vilde selv helst blive i Stensvaagen, hvor han og Trine Meyer nok skulde komme godt ud af det.

HELENES SALON.

Aarene havde ogsaa bragt Forandringer i Bergen. Af Kvintetten var bare Viola'en igjen. Men ogsaa han, Farnau, var blevet gammel, syntes hun.

Og saa var Farnau gift. Det var Aaret efter Helenes Afreise til Stensvaagen han giftede sig. Han var fem og firti Aar da han ægtede en Datterdatter af Fredrik Habermann.

I Farnaus Hjem blev Helene modtaget med aabne Arme, og det varede ikke længe, før Forholdet havde snud sig helt rundt fra gamle Dage. Nu var det Helene, som besøgte Farnau og spiste der flere Gange i Ugen. Stundom var hun oftere opom for gaa ud med Farnaus lille Gut, Georg, som da var omkring otte Aar. Der var saa meget som bevirkede, at Helene lagde sin Elsk paa Gutten. En bedaarende liden Kar var han, han var Farnaus Søn og han var opkaldt efter Onkel Voss.

Farnau og Helene lagde mange Planer, og efter moden Overveielse blev de staaende ved at Helene skulde begynde et Pensionat. Hun vilde helst reise til Østlandet, hvor hendes Daniel Georg stod som Officer i Artilleriet, men hun maatte give Farnau Ret

i, at der var store Fordele ved at blive i Bergen. Helene havde her talrige Bekjendte. Den praktiske Side maatte være det afgjørende, naar det nu engang gjaldt Forretningsspørgsmaal.

Det viste sig snart, at de havde grebet Sagen rigtig an. Helene Voss' Pensionat var paa den Tid det eneste i Byen, og det fik en ganske uventet Søgning. Maden og Opvartningen blev bekjendt viden om, men hvad der først og fremst trak Gjester til Huset var Helenes Personlighed.

Hun præsiderede altid ved Bordet, var Husmoderen, Værtinden og Selskabsdamen paa samme Tid, hun deltog i Konversationen paa den aandfulde Maade, som var hende egen, og hendes lyse Humør kastede Glans over Middagene. Det var derfor saa ligetil at hendes Pensionat fik Navnet «Helenes Salon».

Alt fra sin Ungdom af havde Helene følt sig dragen mod alt, hvad der hed Kunst og høiere Interesser. Det var disse Interesser, som havde bidraget til det harmoniske Samliv med Claus. Det var paa det høiere aandelige Niveau, Vennerne havde fundet hinanden i hine Dage paa Øvregaden, der hvor der daglig var Musik og Sang. I denne rene Luft havde Helene levet og følt sig vel.

Og Luften var den samme i hendes «Salon».

Det hændte ofte, at der kom Kunstnere til Byen, Musikere og Skuespillere, som gjestede, Malere og Literater. Alle tog de ind til Helene. «Salonen» blev noget for sig, noget som ikke havde sit Sidestykke. Der var Koncerter om Aftenen, der var Sang og Konversation. Aldrig havde Gjesterne

Følelse af Hotel, de var i Fest hos en aandfuld og bedaarende Vertinde.

Mange af Landets første Mænd knyttede her et Venskab med hende for Livet. Thi Helene var ikke af de Mennesker, som kunde slippe en, naar det var kommen til Forstaaelse og Sympathi. Det var som om hendes Hjerte kunde rumme alle. Hun tog Del i de mindste Detaljer, fulgte sine Venner i Glæde og Sorg, ogsaa naar de var borte. Hendes Korrespondance med mange af Pensionsgjesterne holdt ved i Aarrækker, og førte Tilfældet dem atter til «Helenes Salon» kom de ikke som Fremmede, der søgte Hus og Mad. En saadan Indflydelse øvede hun paa sine Gjester, at flere kom langveisfra til Byen bare for at besøge hende. En af Verdens berømteste Musikere, som hun korresponderede med, fik engang et lidet Vink om, at han maatte komme igjen for at glæde de mange Mennesker, som beundrede og elskede hans geniale Kunst. Han kom ogsaa. Fordi hun bad om det, — det sagde han selv.

Saaledes gled Aarene hen — — —

Det var ved Farnaus Død der indtraadte en Forandring. Hun havde seet den ene Ven gaa bort efter den anden, — saaledes er nu engang Livet — men Farnaus Død greb hende paa en mere følelig Maade. Der var Stunder, naar hun tænkte paa Fortiden, hvor hun nægtede sin Tanke at gaa videre.

En Længsel greb hende som aldrig før. Livets skiftende Forhold havde bevirket, at hun sjelden havde seet sin Søn. Nu maatte de være sammen. Nu, da hun var seksti Aar og havde sparet sammen en liden Sum, kunde hun leve hos ham uden at ligge

ham til Byrde. En Fodskade, hun havde faaet, gjorde hende ogsaa mindre skikket til at fortsætte Pensionatvirksomheden. Efter at have solgt sine Eiendele flyttede hun østerpaa til sin Søn, Kapteinen.

Der levede Helene ni Aar, ni Aars Solskin, som hun sagde. Men i Løbet af denne Tid var ogsaa hendes lille Kapital svundet, og hun følte, at Livet atter kaldte hende til Virksomhed. Landhandleriet i Stensvaagen, som skulde have været en god Støtte, var ikke til nogen Hjælp, for hendes Bror havde stelt Forretningen saa slet, at der ikke blev en Skilling tilbage. Helene havde tvertom ved flere Leiligheder maattet sende ham Penge.

Daniel Georg tiggede og bad Moren om at blive. Saapas tjente han da, at de to kunde leve sammen resten af Livet. Men Helene fremholdt paa det bestemteste, at hun vilde være sig selv og ikke ligge nogen til Byrde, saa længe Gud lod hende beholde Sundheden. De maatte bare begge takke for at de havde faaet været sammen saa længe.

*

Endnu en Gang vendte Helene sig til den By, hvor hun havde levet sin Sommer og sin Høst.

Hun skrev til en gammel Kjending.

Jo, der var Plads.

I Betragtning af at hun var en Kjøbmandsenke kunde hun faa Plads i et Hjem for gamle Damer.

VINTER

«ALDERS TRØST».

«Alders Trøst», Hjemmet for gamle Damer, var bygget i 1700 Aarene.

Den store hvide Bygning laa bred og mægtig i en vidstrakt Have, omrammet af ærværdige Lindetræer. De var saa høie, at de kunde vugge Kronerne over det skinnende blaa Tag. Der var ogsaa Linder langs Veien fra Gaden ind til Borggaarden, og en gammel Eg skjærmede Indgangsporten med sin krogede Arm.

Porten bar en Tavle foroven. Der stod skrevet: «Salve», vær hilset, vær velkommen. Bogstaverne havde i sin Tid været forgyldte, nu var de malede sort paa hvidt, hvad der jo i og for sig skulde være endnu mere betryggende.

Men paa Borggaarden, hvor Stenhellerne engang havde bredt sig og raadet Grunden alene, havde der i Tidens Løb dannet sig Jordlag med Mose og Grønsvær. Hellerne kom bare tilsyne der, hvor Benveien førte fra Porten opover til Huset. Grønsværet, som havde taget Magten og fortrængt Hellerne, syntes at det var i sin gode Ret; thi hver Vaar foldede det ud sit Blomsterteppe. Løvetanden holdt sig langs Havemuren, men Smørblomsterne var ikke saa be-

skedne, de spredte sit Guld overalt paa Teppet og nikkede medlidende til nogle Blaaklokker, som havde forvildet sig ud mellem alt det gule.

Saaledes som Huset laa der, idyllisk og tilbagetrukket i fornem Ro, kunde det lokke Folk til sig. Mange, som gik forbi, stansede op ved Porten. De keg over Blomsterteppet og fik Lyst til at gaa ind og hilse paa de gamle Damer i deres lille Paradis.

— — —

Men, det var Bedrag alt sammen.

Det var bare Blomsterne og Lindetræerne, som mente det ærligt. Selv Skiltet over Porten løi.

Menneskene, som skulde hegne baade om de gamle Damer og om Huset, mente vist ingenting. De havde ialfald ikke gjort nogen Forbedringer i Huset, — ikke paa hundrede Aar. Men udvendig blev det malet skinnende hvidt med to Aars Mellemrum, det var sikkert som Almanakken. Og da blev ogsaa Skiltet oppudset, dèt over Porten.

Inde havde man ladet alt skure i det gamle Spor. Det var ikke bare Tømmervæggene, som skrev sig fra 1700 Aarene. I «Alders Trøst» var ogsaa Luften, Levemaaden og Stellet antikvarisk.

De gamle Damers stille Suk efter Hygiene, Renslighed og Orden naaede aldrig udenfor deres Kammere. Og Forbedringer fandt aldrig Vei til Huset. Ikke saa meget som en Tanke i den Retning trak nogensinde gjennem Sprinklerne i den store Port, endskjønt den daglig raabte ud sit klassiske «Velkommen».

Huset havde vistnok været ganske bra, som det var — til at begynde med. Men man er nu engang

alle Barn af sin Tid — ogsaa gamle Damer, og hver Tid har sine Krav.

De havde hver et Kammer, netop saa stort, at der blev Plads til Sengen, et Par Stoler og en Kommode, og dertil kom nogle Meters Gulvflade til fri Bevægelse. Kjøkkenet var fælles.

Bad fandtes ikke.

Lokum var fjernt og af landlig Beskaffenhed.

Ingen Ordensregler.

Ikke et Bud i Huset, hvis en af de Gamle trængte om at faa hente et eller andet fra Byen, eller de vilde sende noget.

Ikke en elektrisk Klokke i hele Huset. Blev en af Lemmerne syg, maatte hun banke i Væggen til Naboen. Men selv om der havde været en Klokke, — hvem skulde de ringe efter? Hvem skulde pleie dem og give dem Mad?

Raadsmanden?

Han var Portner, Pedel, Altmuligmand, — bare ikke det han skulde være.

Ikke saa at forstaa, at Raadsmanden forsømte sine Pligter. Langtfra. Nei, det var Embedet som i Lighed med Tømmervæggene tilhørte 1700 Aarene. Raadsmanden havde altid været grei han — som Sjømand. Han havde været Baadsmand paa en Ostindiefarer i mange Aar og kunde vise Papir paa, at han havde mestret baade Negere og Matroser.

Men, der er nu engang Forskjel paa Negere og Matroser paa den ene Side, og gamle Damer paa den anden.

Ogsaa Administrationen havde vistnok været upaaklagelig til at begynde med, da «Alders Trøst» blev

bygget. Den havde været god for sin Tid og vel saa det. Det var dengang Grundlæggeren levede og holdt Øie med Hus og Drift.

Det gik med «Alders Trøst» som med saa mange andre Institutioner, der søger Beskyttelse under Myndighedernes Flaggermusvinger.

Der blev ikke Plads for Udvikling.

Der var ikke Tanke paa Initiativ og Reformer.

Spare — spare — spare.

Skulde man tage et Skridt fremover, sank Foden og blev siddende i den vasholdige Jord, indtil den langt om længe med et vaadt Suk blev draget op til videre Forflytning i den endeløse Myr.

Tilsynsværgen, Traaden som forbandt Raadsmanden med Myndighederne, skulde ogsaa spare, bestandig spare. At spare og holde Budgettet spigret fast fra Aar til Aar var at tækkes Myndighederne.

Paa dette eneste Punkt var «Alders Trøst» i fuld Harmoni med Tidens ledende Synsmaader, og for saa vidt styredes Hjemmet for de gamle Damer i helt moderne Aand.

— — —

Men midt i den store Bygning laa en pragtfuld Sal, hvor de høiryggede Gyldenlæders Stoler havde staaet paa sin Plads lige fra hint Aar i 1700 Tallet, da Hjemmet blev grundlagt. Fra Salen var der herlig Udsigt til begge Sider, opover til Fjeldets grønklædte Bakker og til Borggaardens Blomsterteppe — ja helt ned til Gaden, hvor Nutiden befandt sig. Salen laa saa vidunderligt til, den fangede allerede tidlig om Morgenen de første Solstraaler mod øst, og naar det led paa Eftermiddagen kom Solen atter paa Visit den anden Vei og fyldte Rummet med sine Smil.

Derind i Salen kom alle Damerne.
Efter Tur.
Naar de var døde.
Det var — Ligstuen.

— — — — — — — — — — — — — —

Og Myndighederne, som har et tredie Øie i Panden — et farveblindt — sendte hver femte Torsdag sin Inspektion til «Alders Trøst». Den kom regelmæssig paa den forud bestemte Dag, nøiagtig paa Klokkeslet, — som det sømmer sig — —. Den kom i firehjulet Vogn.

Men hver femte Torsdags Morgen var Raadsmanden paa Farten høit og lavt. Naar saa Inspektionen kom, tok han imod ved Døren, bukkede og skrabede, akkurat som Baadsmanden havde gjort i sin Tid paa Ostindiefareren, naar Kapteinen kom ombord med udvalgte Venner.

Saa keg Inspektionen rundt med det tredie og farveblinde Øie og saa hvidt, hvor der var sort. De smagte paa Suppen i Kjøkkenet og fandt den saare god. Men de saa ikke de hvide Mark, som krøb i Maden, — om Onsdagene.

*

Det var tidlig Vaar.

Træerne havde klædt sig allerede. Bladene viste endnu lyse Farver hos Lindene, men Græsset paa Borggaarden stod i saftig grønt.

Skinnende hvid laa «Alders Trøst» mellem Træerne, for det var det Aar, da der blev malet. Hist og her paa den hvide Væg kastedes Skygger fra Lindene i lette blaaligviolette Toner.

Helene havde ofte gaaet forbi Huset i svundne Aar.

Men nu idag, da hun stod udenfor Porten og skulde ind selv, ind for bestandig, saa hun med andre Øine paa det.

Og Helene fandt, at hun aldrig før havde været opmerksom paa den Skjønhed, som laa over Bygningen. Der var noget ved den, som førte Tanken langt tilbage; der var noget som mindede om Lyrø. Ikke selve Huset og Haven. Men Stemningen og Tonen fra en svunden Tids fine Byggemaade og, hvem ved, — fine Tankegang. Kanske Forskjellen mellem den vakre Bygning og de hæslige moderne Kasser rundt om gjorde noget til at fange Erindringen.

Hun løftede Portklinken.

Langsomt aabnede Gitterdøren sig med en skurrende Lyd fra de tørre, rustrøde Hængsler.

— — —

Hun havde nok tænkt paa — før hun tog Beslutningen, at det paa mange Maader vilde blive et Liv i Forsagelse, det hun nu gik ind til.

Men havde ikke Gud i denne Stund hilset hende velkommen med Solsmil og Vaar! Og fyldt hendes Sjæl med Glæde!

Og Helene hviskede stille: «Tak, min Gud, Tak, Tak — —»

Saa gik hun langsomt ind over Blomsterteppet til «Alders Ttøst».

Da var Helene sytti Aar.

REFORMER

Helene havde boet i «Alders Trøst» i flere Aar, og hun led under Vanstellet, hun som de andre Damer.

Flere af de Gamle kunde regne med Tiaar, og disse Husets Ældste var efterhaanden bleven lige saa sløve, som Fangen, der bad om at faa slippe ind igjen, fordi han ikke fandt sig tilrette, da han langt om længe kom ud af Fængslet. De havde ingen Familie og ingen Bekjendte. Alle var døde. Den Verden, som laa udenfor «Alders Trøst», savnede for dem Liv og Kjærlighed, den var som en Kirkegaard — en uden Blomster.

Andre, som endnu havde bevaret en Rest af Energi og Tænkeevne, klagede indbyrdes, mere eller mindre, eftersom Kræfterne strakte til. Snart passiarede de i Fælleskjøkkenet, snart i de lange Korridorer.

Men naar Inspektionen kom, blev det stille i Huset. En og anden af de Gamle gløttede ud af Kammerdøren. De kunde senere berette, hvor mange Herrer der havde været i Inspektionen, hvem det var, og om Værgen var med eller ikke. Indbyrdes

blev der drøftet og diskuteret, alle var de enige om, hvad Inspektionen burde have været gjort opmerksom paa.

Det var ikke saa rart, at Helene snart vakte Opsigt mellem sine Fæller i «Alders Trøst». Tænk, Fru Voss havde talt med Inspektionen! En anden Gang havde hun snakket ud til Værgen ogsaa. Nøgle faa af de Ældste var saa aandssløve og konservative, at de halvveis beklagede en saadan Fripostighed mod Styret. Men de fleste gav hende Medhold, og der var til og med kontante Damer med Kampglød i Blikket.

De beundrede Fru Voss og saa op til hende.

Lidt efter lidt blev Helene Føreren der inde, den ledende Kraft for moderne Reformer.

— — —

En Dag kom Værgen ganske uventet. Myndighedernes Inspektion — den med det farveblinde Øie i Panden — havde netop været der Dagen iforveien, men da kunde Værgen desværre ikke møde.

Han havde Flossen paa og saa stram ud, den velmeriterede ældre Borger. Og hvid Vest med svær Guldkjæde paa kryds og tværs over Maven. Værdig spankulerede han gjennem Korridorerne, for han følte sig stolt over at Myndighederne smigrede ham med et Tillidshverv. Raadsmanden fulgte efter som hans Skygge, pegte hist og her og følte sig tryg efter Rengjøringen Dagen forud.

Idag var Værgen ikke naadig, han sagde ikke et Muk til Raadsmanden, før Runden var gjort. Da spurgte han med vrinskende Røst — han var sværlemmet som en dansk Hest — hvor Fru Voss havde

sit Kammer. Raadsmanden pegede, — det var første Dør tilhøire.

Han bankede paa.

«Kom! — — Aa, er det Dem, Hr. Hanssen, det var da morsomt, at jeg fik hilse paa Dem idag, hvor snildt at De kom ind til mig, — men vil De ikke tage Plads?»

«Jeg kan ikke nægte for,» kom det mørkt fra Værgen, «at jeg er bleven noget overrasket — for ikke at sige meget. Jeg hører af Inspektionen, at De igaar har beklaget dem over forskjellige Ting. Tør jeg spørge — —»

«Aa, vil De ikke sætte Dem — —»

Hun tog en Stol frem. Men han blev staaende.

«Blev De overrasket, Hr. Hanssen,» fortsatte Helene, «men kjære Dem da, Hr. Hanssen, over hvad?»

«Hvad har De egentlig at klage over?» skar han af. «Før De kom i «Alders Trøst» hørte jeg aldrig nogen Misfornøielse.»

«Klage? For min personlige Del behøver jeg saamen ikke at klage. Jeg er takket være Gud frisk og gaar mine daglige Ture i Byen, kjøber min Mad, steller den og er fornøiet. Men her er flere Damer, nogen er sengeliggende, andre er for svage til at gaa ud. Sig mig, kunde det ikke lade sig gjøre, at vi fik en Løbergut, bare nogle Timer daglig — —»

«Løbergut? I «Alders Trøst»? Er De fra Forstanden?»

«Var det saa utænkeligt?» spurgte Helene.

«Hvem skal betale? Tror De kanske, at «Alders Trøst» har en Post færdig paa Budgettet?»

«Men Byen da,» mente Helene.

«Byen?» lo han, «De forlanger vel ikke, at jeg skal blande Magistraten op i dette? Hvad tror De, Borgermesteren vil sige, om vi kommer med Krav paa noget saa ekstraordinært som en Løbergut? Jeg har aldrig hørt Magen, nu har jeg været Værge her i tyve Aar.»

«Men Tiden forandrer sig gudskelov, Hr. Hanssen. Jeg har oplevet Talglys, Stearinlys, Fedoljelamper, Moderatørlamper og Petroleumslamper, men jeg holder da virkelig paa elektrisk Lys.»

«Skal vi lægge ind elektrisk Lys ogsaa?» spurgte Værgen ironisk, han nikkede venligt til Helene og bukkede høfligt, da han forlod hendes Kammer, idet han følte sig fritaget for en Fortsættelse af Samtalen.

— — —

Saa gik et Aar. Atter var Værgen paa Visit. Denne Gang var det Helene, som tog fat paa ham.

«Aa, et Øieblik, kjære Hr. Hanssen, før De gaar!»

Han stansede i Døren, ærg og uvillig.

«Vær snild da,» bad hun, «og følg mig, er De sød. Jeg skal ikke opholde Dem længe!»

Hun tog Veien ind til Ligstuen, lukkede op og bad Værgen træde ind.

«Jeg har tænkt saa paa,» begyndte hun, «at vi maatte kunne gjøre noget for de Gamle, hygge lidt for dem. Nu sidder hver i sit Kammer, kommer aldrig længere. End om vi fik laane denne lyse vakre Stuen! Det er den bedste i hele Huset. Her kunde vi saa faa ordne os med Aviser og Tidsskrifter. Damerne kunde komme sammen om For-

middagene og om Aftenen nogle Timer, prate, sy, læse — —»

Værgen kunde ikke greie det længere: «Vil De for Alvor foreslaa, at Ligstuen — —»

«Ja men kjære Dem da, Hr. Hanssen, der dør ikke Folk hver Dag — —»

«Jeg har aldrig hørt paa Mage!»

«Tænk Dem lidt om, er ikke Ideen god?» smilte Helene. «Men,» fortsatte hun med Eftertryk, «vi maatte faa en ny Ovn. Den gamle her er, som De ser af Aarstallet, fra 1760. Den duer ikke. Vi maa faa Koksovn.»

«De maa være fra Sans og Samling! Ovnen?»

«Ja. Hvad skal vi egentlig med den, naar den er ubrugelig?»

«Den skal staa som et gammelt Monument,» kom det med Fynd fra Værgen, som nu ikke gad høre mere. Han vendte sig og gik uden at sige Farvel.

Der stod Helene.

Da han vel var ude af Porten, kom flere af Damerne, de som endnu havde et Ønske igjen i denne Verden: «Fik vi Stuen, Fru Voss? Fik vi ny Ovn?»

«Nei,» svarede Helene alvorlig, idet hun kopierede Værge Hanssens mandige Røst, «Ovnen skal staa som et gammelt Mo—nument!»

Og saa lo Helene, saa det formelig varmede de andre Gamle — næsten lige meget som Tanken paa den nye Ovn.

— — —

Ved mange Leiligheder hjalp Helene sine syge Kolleger i «Alders Trøst», hun var jo rask som en

Ungmø, — det sagde ofte hendes Nabo Fru Dahl, der ogsaa var over de sytti, men sengeliggende. Værre var det, da flere blev syge paa samme Tid. Nu eller aldrig maatte der gjøres noget.

Helene besluttede sig til at tale med Værgen for tredie Gang. Hun opsøgte ham i hans Hjem.

Nogen elskværdig Modtagelse blev det ikke, og hun havde ikke ventet det bedre heller. Men saa fik hun Anledning til at tale ud, og det var jo altid en Lette.

«De mener altsaa,» svarede han, da hun havde sagt, hvad hun vilde, «at vi med andre Ord skal snu op ned paa «Alders Trøst»?»

«Kald det hvad De vil, bedste Hr. Hanssen, jeg kalder det Reformer. Vi maa blive kvit Raadsmanden, vi kan ikke forsvare at sætte gamle Damer under Kontrol af en Sjøulk. Vi maa faa en Diakonisse, helst en fast som bor i Huset. Vi maa faa et fast Bud; der er jo saa mange af Damerne, som kan faa lidt bedre Mad og andet fra Kjendinger i Byen, naar de kan hente det. Ligstuen gjør vi til Salon, eller kanske Bedestuen, som ogsaa staar tom Aaret rundt saa nær paa nogle Timer hveranden Søndag. Men Ligstuen er bedst, den er lidt større. Jeg har igaar talt med Avisredaktørerne —»

Værgen skvat op, som stukket bagfra:

«Hvad har De vovet — —!»

«Vovet? Hvorfor skulde jeg ikke vove? De var lige elskværdige som de var interesseret i Sagen og forbauset over — —»

«He, he — —,» Hanssen fik ikke Ordene frem.

«De lovede alle sammen at give Avisen gratis —

til Salonen. Jeg har samlet Midler hos godgjørende Mennesker til et Piano — —»

Værgen begyndte at gaa rastløs frem og tilbage paa Gulvet.

«De ved, Hr. Hanssen, at der er ingen Ting, der, som Musik — —»

«Jo, dette blir Re-for-mer,» brød det løs, «det ser ud til, at De vil blande hele Byen op i Ledelsen af «Alders Trøst»! De synes at leve i en hellig Uvidenhed om, at vi har et offentligt Styre. Det skulde være Betryggelse nok, antager jeg. Jeg gjentager hvad jeg tidligere har sagt, at Hjemmet ikke har Midler til Deres Re-for-mer!»

«Hvorfor ikke sende ind en Ansøgning til Magistrat og Formandskab?» spurgte Helene blidt og uberørt af Værgens stigende Vrede.

«Magistraten?» Han stoppede sin rastløse Gang braat og saa paa hende. «Magistratens Opgave er at overholde de engang bestemte Regler for «Alders Trøst»,» og der staar intet om Diakonisser og Pianospil. Magistratens Opgave er desuten at spare. Forstaar De? Spare!»

«Ja, men bedste Hr. Hanssen,» indvendte Helene, «Magistraten er da Mennesker — —»

«Nei, Magistraten er Kontorer, Systemer.»

«Magistraten skulde altsaa mangle baade Følelser og Medfølelser?» spurgte Helene med et lidet Smil ved Siden.

«Magistraten har ingen Følelser!»

«Men Fornuft da? Og Initiativ?»

«Nei — ja, det vil sige, De forstaar — —»

«Er der da ikke noget som heder Departe-

mentet, noget endnu høiere? Er det ogsaa bare Kontorer?»

«Ja, for Fanden! Hm, De driver mig til det yderste! Hvad forstaar De Dem paa Administration og Budgetter? Tror De ikke, at der daglig stilles Krav til alle Bestyrere af offentlige Institutioner, Skoler og lignende? Har De nogensinde hørt, at Bestyrere tager Initiativ til at forbedre Funktionærernes Løn? Er det ikke ved at holde igjen man faar Balancen og dertil Respekt hos Departementet? Er det ikke ved den systematisk gjennemførte Knibing og Sparing at Departementet har fremmet Udviklingen her i Landet?»

«Men Aviserne meddeler jo ret som det er, Hr. Hanssen, om tusen paa tusen af Kroner, som bevilges til rent uproduktive Ideer —»

«Aa, De med Deres Aviser! Ja, undskyld, — —»

Han halede Uhret op af Lommen.

— — — — — — — — — — — — — —

Men fra den Stund voksede hendes Energi. Hun arbeidede i sit lille Kammer, Dag efter Dag. Det var ikke længere en ældre Dames Stue med pinlig Orden og Potteplanter. Der laa Papirer paa Chatollet, Konvolutter, Breve og Aviser. Der laa Beretninger om hvorledes Hjem for ældre Kvinder anlægges andre Steder i Verden. Kammeret var blevet et Bureau. Og Chefen var den gamle Dame, som for længst havde passeret det, man kalder Støvets Aar. Der var, som det sømmer sig et velordnet Bureau, ogsaa Underbefal. Hun havde allieret sig med Presten, som holdt Bøn i «Alders Trøst». Det var en ung, vakker og sympathisk Mand, Presten Schøner, frigjort fra

Dogmernes Tryk og med et lyst Blik paa Livet, med Begeistring og med Kjærlighed til sit Kald.

De to passede godt sammen. Med utrættelig Kraft arbeidede de paa Verket.

Helene, som gjennem hele sit Liv altid havde staaet i Kontakt med Tidens ledende Ideer, vidste, at der ogsaa her var Brug for Trediemand i Kollegiet. Derfor allierede hun sig ogsaa med Pressen.

Og da saa Afsløringen kom, da hver Mand og Kvinde i Byen kunde læse sig til, hvad Helene havde talt for saa ofte — forgjæves, da, da først, begyndte Værgen at tænke. Da begyndte det tredie og farveblinde Øie pludselig at se normalt.

— — — —

Der var ikke gaaet et halvt Aars Tid efter Helenes Visit hos Værge Hanssen, før alle Reformer var gjennemførte.

Salonen var bleven Virkelighed.

Det gamle Monument var erstattet af en tidsmæssig og god Koksovn.

Pianoet stod der. Der laa Aviser og Tidsskrifter paa Bordet. Raadsmanden havde faaet sig en mere passende Beskjæftigelse, og en hjertensgod Diakonisse var bleven som en Mor for de Gamle. Elektrisk Lys, Bad og Ringeledninger var indlagt. En Løbergut stod til Tjeneste for Damerne, hvis de skulde have noget udrettet i Byen. Eller de kunde bruge Telefonen. Og der kom unge Damer fra Helenes Bekjendtskabskredse for at synge og spille i Salonen. Nu kom der ogsaa mange Visitter.

Men Salonen var ei blot til Lyst. Helene dannede

en Syklub blandt de raskeste af sine Kolleger til bedste for Omstreifernes Børn.

— — —

Og Kollegerne i «Alders Trøst» viste hende ved mange Anledninger sin Taknemmelighed.

Selv gamle Fru Dahl, som var sengeliggende og meget konservativ i sin Opfatning af Pligt mod Myndighederne, takkede Helene:

«Snilde Fru Voss, rigtignok kan jeg ikke selv komme ind i Salonen, men jeg hører jo, hvor koseligt der er. Fik de virkelig byttet det gamle — Monumentet?»

«Begge, Fru Dahl, begge!»

«Var der da to?»

«Ovnen, Fru Dahl, og — Værgen.»

DEN BITRE KALK VAR IKKE TØMT.

Menneskene var bleven bedre i «Alders Trøst». Der var ikke Misfornøielse. Tonen var en anden. Endskjønt de havde boet under samme Tag, havde de tidligere altid seet paa hinanden som Fremmede, de havde levet isoleret paa sine Kammere og bare talt sig imellem, naar de tilfældigvis mødtes i Fælleskjøkkenet eller i de lange Korridorer. Og talte de sammen laa der altid lidt Mistænksomhed paa Bunden, — det var en Følge af den stadige Frygt, de havde levet i — Frygten for de altbestemmende Myndigheder.

Nu var det anderledes. Salonen bandt dem sammen, de fik Anledning til at udveksle Meninger og til at hjælpe hinanden. De blev mere fortrolige. Naar der var Fødselsdag inden det lille Samfund skjød man sammen til Chocolade og Geburtsdagskringle. Da blev Presten Schøner inviteret. Han livede op, var altid lys og munter, — og saa spillede han saa vakkert for dem paa Pianoet.

«Alders Trøst» var bleven en stor Familie, hvis Midtpunkt var Helene, — lige virksom og bedaarende som i unge Aar.

Arbeidet i hendes Bureau tiltog efterhvert og blev stadig mere omfattende. Fra det lille Kammer sendtes Breve ud i alle Retninger til gamle og unge Venner.

Hun skrev ofte til sin Bror i Nordland. Han havde maattet opgive Holme Gaard i Stensvaagen, — det var kort efter Trine Meyers Død. Kissing var dengang forlængst gaaet bort — som den velhavende Mand, — i egen Indbildning. Efter Salget af Stensvaagen blev der netop saapas tilovers, at Helenes Bror kunde faa Ophold Resten af sin Tid hos en Familie der i Nærheden. Men Helene lagde ofte nogle Kroner i Brevene til Broderen.

Hun tænkte paa, at det alligevel ikke blev nogen Forsagelse, slig som hun havde troet, dengang hun tog Beslutningen om at søge sig ind i «Alders Trøst».

Saaledes gled hendes Dage hen, — i Virksomhed og i Tak til Gud.

*

En Nat vaagnede hun i Graalysningen.

Hun havde drømt.

Det var en ond Drøm, og hun hilsede glad det første Lystegn fra den gryende Dag. Men Drømmen havde grebet hende saa fast, det var ligesom den forfulgte hende, da hun laa vaagen.

— — —

Hun drømte at hun var hos sin Søn. Han boede ikke østerpaa, men paa Lyrø. Men han var den samme stramme Militær. Netop saaledes som han saa ud paa det sidste Fotografiet, hvor han sad i Oberstuniform.

Det var paa Farmorloftet.

Han kom hen til hende, kyssede hende, og hun tog ham paa Fanget. Men da var han bleven en liden Gut i kort Trøie og med hvid Krave, som i Skoledagene.

Saa sad hun der, klappede ham, kjælede med ham, strøg ham over Haaret.

Han havde den ene Arm om Halsen hendes.

Men som hun sad der kjendte hun, at han blev kold. Hans lille Hode sank ned mod hendes Bryst.

Lille Daniel Georg var død.

Hun reiste sig og vilde bære ham bort paa Farmors Seng, men orkede ikke, for da var det ikke længere Gutten, da var det Obersten.

— — —

Helene kunde ikke blive kvit Drømmen, den fulgte hende.

Hun tændte Lys.

Tog en Bog, læste lidt. Det var en Bog af Funcke.

Dagen keg ind. Nu kunde hun se alt tydeligt og slog Lyset af. Borte paa Væggen hang Daniel Georgs Dobbeltbillede. Til venstre sad han i Trøie, som Gut. Tilhøire sad Obersten. Han havde sendt hende Billedet, da han fyldte seksti Aar.

Atter pinte Drømmen hende.

— — — — — — — — — — — — — —

Helene havde netop klædt paa sig Morgenkjolen og taget Kappe paa. Stelte saa med Kaffekanden borte paa Ovnen.

Hun var idag tidligere oppe end hun pleiede.

Just som hun gik der og stullede saa hun gjen-

nem Vinduet Presten Schøner komme over Borggaarden. Han pleiede aldrig at komme saa tidligt.

Helene kjendte, at Hjertet slog hurtigere, saa var det ligesom det standsede helt op, og Pusten blev borte et Øieblik.

Da Schøner var kommen ind gik han hen til hende og hilsede venligt som han pleiede, men det var ikke med de straalende Øine, som Helene var saa vant at se.

«Schøner,» sagde hun, «De behøver ikke at fortælle mig det. Gud har sagt mig i denne Nat, at min Søn er død.»

Presten følte sig aldeles lammet, han kunde ikke røre sig fra det Sted, hvor han stod. Fik ikke sagt noget. Armen, som han havde rakt frem til et Haandtryk, faldt slap ned.

Helene nikkede ligesom for sig selv.

«Jeg følte det, Schøner.»

De satte sig begge.

«Der blev telegraferet til mig sent igaar,» meddelte Presten. «Man bad mig gaa til Dem, Frue, med det tunge Budskab.»

Helenes Blik var fraværende, som om hendes Tanker var langt borte.

«Ja, ja,» sukkede hun, «jeg forstod det. Jeg forstod, at Drømmen inat ikke var som andre Drømme, de som svinder, naar man vaagner. Denne Drøm sad fast. Den vilde ikke flytte sig, da det blev Dag.»

«Kjære Frue,» fortsatte Schøner, «jeg har ogsaa havt en Nat, som jeg sent vil glemme. Jeg vil ikke gjøre mig bedre end jeg er. Jeg er et Menneske, skrøbeligt som alle andre. Ogsaa jeg kan staa

hjælpeløs, fordi jeg øiner ikke nogen Forklaring. De, kjære Fru Voss, har lagt Deres Livsbog aaben for mig, ladet mig læse alt og se alt, baade Sorger og Glæder gjennem alle Aar. Men inat spurgte jeg: Herre min Gud, hvorfor tage Enkens Skjærv? Hvorfor skjære over den sidste Traad, som bandt? Hvad evner jeg da, Fru Voss, at sige til Trøst?»

Helene vendte sig mod ham og tørrede en Taare bort.

«Schøner, den bitre Kalk, som Gud har rakt mig, var endnu ikke tømt.»

Hun vendte sig halvt bort og holdt Lommedugen for Øinene.

Schøner sagde intet. Heller ikke han kunde holde Taarerne tilbage.

Han følte, at han ikke evnede at sige hende et eneste Ord. Det var jo altid hende, som havde været den sterkeste, den som trøstede, opmuntrede. Hvor kunde han nu forsøge paa at trøste? Og dog vilde han saa gjerne. Om han i denne Stund bare havde evnet at sige hende et eneste Ord til Lindring! Men hvad skulde det være? Hvad skulde han sige, som hun ikke vidste før? Hun, som havde udholdt Storme, som de fleste Mennesker blev sparet for — —. Hun, som kjendte Frelseren, lige godt, som han — —. Her var Presten magtesløs. Derfor taug han.

Lidt efter reiste Helene sig og gik bort, hvor Billederne hang.

«Var han ikke vakker som Barn? Lignede mest paa sin Bedstefar Voss. De samme Øine. Men Næsen var Duncans.»

Ogsaa Schøner havde reist sig og betragtede Billederne.

«Ved De, Schøner, Daniel Georg lignede ogsaa sin Bedstefar paa Morssiden. Han mindede saa ofte om min Far, som han ogsaa var opkaldt efter, for han havde den samme Interesse for Slegtshistorie. Jeg tror, han led lige meget, som jeg, da Lyrø brændte. Ikke nogen af de gamle Ting der oppe, som han var glad i, skulde blive hans, — Malerierne, Sølvet og alt det andet. Han var ganske ung dengang, kjendte det bare fra mine Fortællinger. Men jeg havde med mig fra Lyrø, da jeg blev gift, adskillige Smaating, Ringe, Medaljoner, Miniaturebilleder, Signeter — for det meste fra Farmor. Jeg havde ogsaa mange vakre Smaating fra Onkel Georg. Alt dette sendte jeg ham, men ikke paa en Gang. Til Jul og til Geburtsdagene. Og han blev saa glad, for det var alt sammen Overraskelser. Han vidste jo ikke, hvad jeg havde i mine Skuffer, den kjære Gut. Nu er ogsaa han gaaet bort. Nu er jeg alene.»

I dette Øieblik følte Schøner, at han kunde sige noget, noget som ikke bare var Trøstens tomme Ord, noget som kom fra Hjertet, fra Sjæl til Sjæl.

«Kjære Fru Voss, sig ikke, at De er alene. Lov mig det. Den Kjærlighed, jeg har for Dem, vil aldrig svinde, og kan den ikke maales med en Søns Kjærlighed, saa er den dog sand. Jeg kjender ingen Mennesker, som har saa mange og trofaste Venner, som De har.»

Hun saa længe paa ham med et Smil gjennem Taaren.

«Schøner, De har Ret. Hvorfor skulde jeg føle mig alene?»

«Faar jeg nu Lov til at komme indom her til Dem over Middag? Naar De har hvilet?»

«Tak, snilde Schøner, ikke idag. Idag vil jeg sidde her for mig selv. Jeg tror, det er bedst. Men imorgen vil jeg gjerne se Dem.»

«Vil De sige nei til mig, Fru Voss, hvis jeg kommer her imorgen og henter Dem til Middag — hjem til mig? De ved, jeg har ikke stort at byde paa. De maa tage tiltakke med min lille Hybel paa Pensionatet. Men vi skal faa Maden op paa Værelset. Da kan vi snakke saa hyggeligt sammen.»

«Tak, kjære Ven, jeg vil gjerne komme. Hente mig behøver De ikke. Jeg gaar nok selv. Noksaa let, noksaa let, Schøner, i mine to og otti Aar.»

VISITTER.

Der kom mange Visitter til Helene. De var tiltaget med Aarene.

Presten Schøner var nærpaa en daglig Gjest, efterat de to havde fundet hinanden i Arbeidet for de nye Reformer. Han syntes ikke, Dagene gik, som de skulde, naar han nu og da blev forhindret. Det var den gamle Dames Livskraft, som greb ham, ansporede hans Energi, gav ham den store Selvtillid og en Maalestok for hvad han selv burde kunne evne. Vel var hendes Haar forlængst hvide, Ryggen bar hun ikke saa rank, og Duncanslegtens ædle Ansigt virkede skarpere. Men Sjælen var uberørt, Troen paa den lyse, gode Mening med alt her paa Jorden var lige sterk, Interessen for alt, som rørte sig i Tiden, var lige levende, og hendes Bønner og Tak til Gud steg op hver Dag, brændende som i Ungdommens Aar. Presten saa i hende Eksemplet, — det Gud lader staa frem en sjelden Gang, forat de Svage af Sind skal vinde Styrke og erkjende, at Aanden lever bestandig, uafhængig af Materiens forgjængelige Skal. Schøner følte, at der var saa meget at lære, og han forlod altid hendes Kammer med

større Kraft til at løse de Opgaver, som hans Kald stillede.

Ogsaa Helene paa sin Side havde faaet den unge Prest kjær, hun havde jo altid elsket Menneskene og naar hun havde fundet frem de gode Sider — de hun saa let fik Øie paa — knyttede hun, nu som før — et Venskabsbaand for Livet.

De havde siddet og talt sammen en Dag om mangt og meget og var kommen ind paa Spørgsmaalet om den bedste Form for Gudstjenesten. Helene udtalte sig med Begeistring for den romerske Kirketjeneste, hun gik ofte i den katolske Kirke, for der var Sang, der var Blomster, der var Farvepragt. Alt dette, sagde hun, hører til Guds skjønneste Gaver, og Romerkirken har ført det med ind i Templet for at stemme Sindet, ligesom Gud stemmer det en Solveirsdag i Mark og Skog.

«Ved De, kjære Fru Voss,» bemerkede Presten, «det har altid været min Drøm at faa se mig om i Verden og høre Religionens Forkyndelse ogsaa i andre Kirkesamfund. Vi Mennesker har meget at lære af hinanden. Jeg læste nylig, at der til Vaaren skal holdes et Kirkemøde i Rom, hvor Repræsentanter for alle kristne Religioner sætter hinanden Stævne. Er ikke dette en herlig Tanke? Hvor har der i Tidernes Løb været saadan Splittelse, saadan Krig, som netop inden Kirken? Og dog var det jo her, Guds Fred og Fordrageligheden mellem Menneskene først skulde forkyndes gjennem det ledende Eksempel. Hvor de maa være lykkelige, som kan faa deltage i dette Møde!»

«Kjære Schøner — —.» Helene, som havde

siddet ved Vinduet, reiste sig og gik bort til sin Ven, hun lagde Armen om Stoleryggen, bøiede sig lidt og hviskede: «De maa reise!»

Presten lo.

«De maa til Rom! Til Kirkemødet!» Nu talte hun med høi Røst, med tindrende Begeistring.

«Hvor kan De tænke Dem, Fru Voss — —»

«De skal til Rom!»

«En fattig Prest?»

«Men forstaar De ikke hvad Betydning det vil have for Deres Udvikling! Og De, som interesserer Dem for Kirkeinteriørerne, De som lever og aander ikke bare for Guds Ord men ogsaa for Kirkens Historie og Arkitektur! De kan og bør ikke lade en saadan Anledning gaa fra Dem. Jeg ved af egen Erfaring, hvad man lærer ved at reise. Da jeg havde faaet min Søn, gav ikke min Mand mig Smykker og Diamanter. Han gav mig en Reise. Men — man maa ogsaa kunne reise, det kan de aller færreste, som reiser. De trækker sine smaa Tanker hjemmefra med sig, akkurat som Sneglen med sit Hus. Men De, Schøner, kan reise. Kanske det vil gaa Dem, som det gik mig. Jeg lærte at se. Da jeg første Gang traadte ind i Peterskirken i Rom, blev jeg overvældet af Renaissancens Pragt. Men ved De, hvad som greb mig mest af det jeg havde seet, — da jeg kom ud igjen? Det var ikke Pavernes Billeder og Statuerne over deres Sarkofager, ikke det store Tabernakel, de mange Altere, Marmor og Guld — — men Skriftestolene. De var mange, og hver af dem havde foroven en Tavle, som angav Sproget. Der var en Stol for Germanere, en for

Slaverne, en for de latinske Sprog. Hvilken vidunderlig Tanke at lytte til alle Nationers Røst. Hvilket ophøiet Billede paa Gud! Derfor, Schøner, reis, reis, — —»

Men Presten maatte fremdeles smile ved Tanken.

— — —

En Maaneds Tid derefter havde de atter siddet sammen i Helenes Kammer. Presten Schøner havde været der ofte i Mellemtiden, men de havde ikke talt mere om Kirkemødet og Reisen.

Før han tog Farvel, gik Helene bort i Chatollet efter en Konvolut.

«Vil De tage den, kjære Schøner?»

Han saa paa hende, uforstaaende.

«Hvad er det, Fru Voss?»

«Til Reisen.»

Presten fik til en Begyndelse ikke et Ord frem. Han havde aabnet Konvolutten, der indeholdt store Pengesedler, han kunde reise til Rom og vel saa langt. Han saa paa Pengene og paa Helene — —

«Dette kan De ikke mene, Fru Voss.»

Hun nikkede og smilte.

«Hvor har De alle disse Sedler fra? Jeg staar her aldeles slagen, forstaar ingen Ting.»

«Her er jo endnu nogle gamle Bekjendte fra min Mands Tid, som jeg nu og da maa ty til, naar jeg har noget paa Tapetet. Ja, det er Sønner af min Mands gamle Venner, — naturligvis.»

«Ja, men De selv, Fru Voss — —»

«Jeg har det jeg behøver. Hvad skulde vel jeg med Penger?»

«Schøner tog hende i sine Arme. «Hvor kan

jeg nogensinde faa takke Dem! Mit Livs høieste Ønske er opfyldt! Jeg kan reise!»

«Lad os takke Gud for det.»

*

Saa kunde det hænde, at der kom Damer ind for at hilse paa Helene, ældre Damer, som hun havde kjendt fra tidligere Dage.

Deres Livsvei havde ikke været en kroget og bakket Sti, som Helenes, en med farefulde Stup. Den havde været jevn og bred og magelig at fare paa, ofte i firehjulet Vogn med Kusk paa Bukken.

Nu kom de.

At de kom, var ikke saa rart i og for sig, for mange Damer med egen Ekvipage ser gjerne indom til en gammel fattig Kvinde, som sidder i en eller anden «Alders Trøst». Der kan være Beroligelse i det — mellem Dametheerne, Æggedrammen og de bløde Kager.

Nei, — de kom igjen.

Det var det rare.

Ofte.

Thi de havde opdaget dette utrolige, at Tingene var sat paa Hodet. Men der gik jo en Tid før de opdagede det. Det var hun — den ensomme Gamle der inde — som var og bestandig havde været den Rige, rig paa dette, de andre aldrig havde eiet og aldrig kunde kjøbe, — Glæden hver Dag, den store Tilfredshed, som aldrig kunde rokkes.

De bar frem sine Sorger. Og naar de havde siddet hos gamle Tante Helene en Stund, gik de der fra

med lyse Haab, styrket og glade, de forlod hende med en kostelig Gave, som hun havde skjænket af sin Overflod.

*

Og der kom unge Mennesker til Helene.

Det var ikke saa rart.

Hun var ofte ude i Familier, som hun havde været mere eller mindre sterkt knyttet til i fordums Dage. De vilde alle saa gjerne have Tante Helene hos sig. Hun bragte et Pust af Aandsfrihed, Godhed og Charme og en velgjørende Følelse af gammel Kultur.

Ved saadanne Anledninger fangede hun Ungdommen.

Den lader sig saa gjerne fange, for Ungdommen hører Ungdommen til.

Tante Helene var ung.

Ung i sine mod de nitti heldende Aar.

Snart var en Maler hos hende.

Snart en Forfatter.

Alle havde de sit lille Opgjør, alle syntes de, at netop de eiede Tante Helene, og at de havde en liden Verden for sig selv, hvor de kunde tale ud — bare de to.

Og saa var det den unge Skuespiller, som hun kaldte sit Hjertensbarn. Det var med ham, som med Schøner, han følte sig ikke vel, naar der var gaaet en Stund siden han havde været indom hos Tante Helene.

Der kom unge Frøkener — ofte med Blomster.

Men af alle, som kom, var der en, som hun modtog med Følelser fra langt tilbage.

Det var Farnaus Søn.

Georg Voss Farnau.

Thi han var nu den eneste, som bandt hende til de myldrende Erindringer fra Fortiden.

*

Unge Farnau var bleven Ingeniør og stod sig godt.

Det var en fast Regel, at Tante Helene spiste hos ham en Dag i Ugen.

«Du er Anstandsdamen min du, Tante Helene,» pleiede han at sige, «jeg skulde have dig boende i mit Ungkarshjem bestandig, — men du vil ikke. Du er stædig.»

Var det Ruskeveir, sendte han Vogn. Var det glat Føre, hentede han hende selv og tog hende under Armen, for hun foretrak at gaa. Og lige regelmæssig var hans Visitter til hende i «Alders Trøst».

— —

Han kom ind til hende en Dag og omfavnede hende, som han altid pleiede, og kyssede hende paa hvert Kind.

«Du, Tante Helene, nu vil vi sidde og kose os lidt.»

«Aa, hvor det var herligt, du min egen kjære Georg Voss,» — hun kaldte ham ofte saa.

«Sig mig,» fortsatte hun, «hvad kan jeg nu by dig? Vil du have et Glas Portvin?»

«Ja, Tak, hvis du drikker et Glas med.»

«Hvorfor skulde jeg ikke drikke Portvin?»

Hun gik bort til Chatollet, lukkede Pladen op, men vendte sig saa til Farnau.

«Kanske du heller vil have en Pjolter?»

«Elskede Tante Helene, du vil ikke sige — —»

«Jovist har jeg. Men det er Cognac. Selv drikker jeg ikke Pjolter, for jeg liker det ikke. Men en liden Cognac'er eller lidt Cognac i koldt Vand gjør saamen godt af og til. Se saa! Her er Selters. Bare den nu ikke er for varm. Cigarer har du selv. Aa, røg lidt er du snild. Saa kan jeg da føle, at der er Mandfolk i Huset.»

Han skjænkede i Glasserne, Portvin til hende.

«Du holder saan fin Cognac, Tante.»

«Holder? Gave! Du kan ikke tro, hvor snilde Folk er. Her sender de mig Portvin, Cognac, Kager, Blomster, — ja jeg har ikke Ord for, hvor de er gode alle sammen.»

Farnau tændte Cigaren og tog et Etui op af Lommen: «Jeg glemte jo rent at byde dig. Vil du ikke have en Cigaret?»

«Hvorfor ikke røge en Cigaret?» Hun tog en, og Farnau tændte.

«Efter nogle faa Drag lagde hun den bort «Jeg kan saa godt forstaa, Dere er glade i Cigaretter. Men jeg er for gammel, — for gammel! Skaal, min Ven!»

«Skaal, Tante Helene!»

Farnau reiste sig og saa sig rundt.

«Her er stadig noget nyt hos dig. Hvad er det du har her?»

«Det er et Maleri af Lyrø, du, Ja, det er gjort efter en gammel Tegning, men jeg er saa glad i det, kan du tro. Den unge Maleren Hægstad sendte mig det fra München. Han bad om at faa male det til

mig. Snilde Hægstad. Han skriver saa vakkert til mig. Til Jul fik jeg et nydeligt Digt.»

«Og her har du faaet et nyt Blækhus. Jeg tror saamen det er Sølv.»

«Kom ikke der! Har du ikke seet det før? Det sendte min Ven Redaktøren mig til Jul. Ja, du tror ikke, hvor snilde de er alle sammen. Aa, det er herligt at leve!»

«Skaal, Tante!»

«Skaal, Georg Voss!»

«Du,» fortsatte han, idet han gik forbi Chatollet, «her ligger Albummet dit, jeg tror ikke jeg har seet det paa mange Aar.»

«Kom, kom! Sæt dig, saa skal vi se.»

De satte sig ved Siden af hinanden ved det lille Sybord, som stod op til Vinduet. Han bladede.

«Her har vi dine Forældre, Tante. Og Farmor. Pragtfulde Typer.»

«Ja, det af Farmor er taget efter en liden Medaljon.»

«Og her har vi din Mand,» fortsatte Farnau.

Helenes Blik straalede: «Ja Claus! Claus — —! Bare otte Aar varede det. Men det var for stort, det kunde ikke vare. Se her, du!» Hun pegede videre: «Her er Kvintetten. Der er Meltzer, se hvor vakker han var. Og her er Bollmann og Habermann. Og Kissing! Han smilede altid, snilde Kissing! Ja du kjender jo alle, jeg har fortalt dig om dem alle sammen. Her ser du Onkel Georg og Tante Chatarina. Jeg har ladet Fotografen tage alle disse Billeder, skjønner du, efter gamle Orginaler.»

«Vent lidt, Tante,» bad Farnau, «blad ikke om.

Hvem er den unge Herren der? Ved siden af Kissing. Jeg havde nær sagt — —»

«Kjender du ikke din egen Far?»

«Var det ikke det jeg troede, men det Billede har du aldrig vist mig. Han maa have været ung der. Elegant, du. Gammelen har formelig været en Spradebasse.»

De sad begge og betragtede Billedet en Stund, hver i sine Tanker.

«Han var et vidunderligt Menneske,» sagde Helene ligesom for sig selv. Jeg tror han var den betydeligste af alle de Mænd, jeg har kjendt.»

«Hvorfor egentlig det?»

«Literært og musikalsk begavet, straalende intelligent. Han skulde jo aldrig have været Kjøbmand. Men, det var nu ikke det jeg tænkte paa. Det var et Træk, et bestemt Træk —»

«Fortæl mig det, Tante.»

«Du ved, at Claus Voss og din Far var uadskillelige Venner. Jeg har fortalt dig, hvorfor Voss var bleven saa trist, og det var din Fars store Haab, at hans bedste Ven skulde blive glad igjen som før. Jeg var netop kommen til Byen dengang og boede hos Voss' Forældre, hvor din Far kom som Søn i Huset. Din Far blev forelsket i mig. Ja, det gik først op for mig senere. Han sagde aldrig noget, men du ved vi Kvinder merker nok sligt. Saa hændte det i et Selskab hos Sudmanns, at din Far fik mig tilbords. Efter Bordet talte vi sammen. Din Far havde faaet den Idé, at jeg interesserede mig for hans Ven, sterkt, forstaar du. Nu vilde de fleste Mænd i din Fars Sted have tænkt paa sig selv og sine egne

Følelser, saa meget mere som Voss dengang rent oversaa mig. Men det gjorde han ikke, endskjønt han med sin aandfulde Konversation og med sit noble Væsen og med sin Mandighed kunde bedaaret nærsagt alle unge Piger. Tværtom arbeidede han mod sine egne Interesser og til Fordel for sin Ven. Han troede nemlig fuldt og fast, at Voss' Melankoli vilde gaa over til Sindssyge. Og han troede ligesaa sikkert, at jeg kunde redde Vennen, hvis jeg giftede mig med ham. Dette er Sandheden.»

Helene reiste sig og gik bort til Chatollet.

«Sig mig, Tante,» spurgte Farnau, «var du aldrig lidt glad i min Far da?»

Hun svarede ikke. Havde hun ikke hørt det?

Han vilde ikke spørge opigjen.

«Se her,» sagde hun, «er Originalen til Billedet af din Far. Tag og behold det. Du skal saa have det efter mig alligevel.»

Det var et lidet Daguerreotypi i Guldramme.

«Efter hvad du nu har fortalt mig, Tante, blir Billedet mig dobbelt kjært.» Han reiste sig og kyssede den Gamle paa Panden.

De bladede videre — —

«Nu kommer vi til den nyere Tid,» forklarede hun, «det er Pensionsgjesterne mine. Her har du ham, Verdens første Violinist, min elskelige — —. Dette er en fransk Pianist, som gjestede i Sekstiaarene. Her er General Heber og Oberstløitnant Michalsson, ja dengang var de nu bare Løitnanter. Og her kommer Nutiden. Alle disse kjender du, ialfald de fleste.»

Da Helene lagde Albummet ned i Chatollet blev Farnau var en liden skinnende Gjenstand.

«Hvad har du der, Tante?»

«Det? Ja, nu skal du bare se!»

Hun tog en liden Sølvstjerne frem. Den havde en Diamant i Midten og Perle paa Spidserne. Hun fæstede den paa Farnaus Bryst.

«Et Ordenstegn?»

«Santemariens Stjerne! Nu dekorerer jeg dig med den idag, kjære Georg, du som minder mig saa om din Far, min herlige Farnau. Da jeg var ung, som du, blev Stjernen heftet paa mit Bryst i et Selskab hos din Far. Men husk! Santemariens Stjerne forpligter! Du kan tro, det var en straalende Fest.

Saa fortsatte hun om lidt: «Sig mig, Georg, kan man ogsaa nu være glad, som dengang? Er der endnu Ungdom? Naa, ja, det vil jeg haabe. Men, — det er en merkelig Tid vi lever i. Store Ting er oppe i Tiden. Har vi dygtige Folk, som kan lede? Af alt hvad jeg læser faar jeg et bestemt Indtryk af, at der er faa begavede Mænd, faa Ledere. Og denne Trang til at være Formyndere for sin Næste, den forstaar jeg ikke. Jeg synes, at enhver har nok med at passe sig selv. Ja, det synes nu jeg, men jeg er jo bare en gammel Tulleballe. Men det er en stor Tid. Og det er herligt at faa opleve saa meget. Ser du det vakre Billede af Kongen, Dronningen og lille Olaf? Er det ikke vidunderligt at have oplevet dette, at have seet Norges Kongestol blive reist af Gruset!»

«Du er altsaa ikke Republikaner, Tante Helene?»

«Hvorfor skulde jeg være det? Er der noget

Embede her i Landet, som er saa vigtigt som Kongens? Er det ikke Sikkerhedsventilen, som slipper Dampen ud, Dampen fra alle de smaa politiske Hoder, som vilde kjævle for at komme til Magten, hvis vi havde Republik? Men —,» hun vendte sig og pegede paa et andet Billede, «der hænger Oscar. Han skal hænge der. Han var et betydeligt Menneske.»

«Du har ogsaa noget andet derborte, Tante. Det der ja —»

«Det er et Farvetryk efter en af Munthes Tegninger. Har du været nede i Kunstforeningen og seet Gerhard Munthes Udstilling? Jeg har været der flere Gange. Aa, for en herlig Kunst! Aa, hvor jeg levede med! Jeg er Nordlænding, ser du. Jeg er fra Eventyrets Land.»

Farnau havde siddet længe den Dag.

Han kyssede hende paa begge Kinder, som han pleiede:

«Farvel da, Tante, og Tak for mig. Velkommen paa Søndag. Du skal faa din Livret. Tredive Aars Aquavit og god Rødvin skal du ogsaa faa. Jeg har inviteret Schøner. Han var opom mig igaar. Jeg har endelig faaet fat i det gamle Musiknummer, som du sagde, Kissing spillede, den for Violin og Piano. Vi øvede det ind sammen, og nu er jeg saa spændt paa, hvad du vil sige. Det blir en Slags Generalprøve til Festen. Er du med, Tante?»

Nei, hun var ikke med.

Nittiaarsdagen din, Tante! Næste Uge.

«Jeg kommer, jeg kommer,» sagde Tante Helene.

Hun fulgte ham helt ud paa Borggaarden og vinkede: Jeg kommer, jeg kommer!

ALBERT HABERMANN

Blandt de unge Herrer, som nu og da besøgte Helene, var ogsaa Albert Habermann, en Sønnesøn av Helenes og Claus' gamle Ven.

En Aften Helene havde siddet længe oppe og læst — hun skulde netop lægge sig — bankede det paa Døren. Det var Diakonissen. Hun stod i Natdragt med en Kaabe om sig. Der var en Herre udenfor, som bad saa indtrængende om at faa tale med Fru Voss. Hun kjendte ham ikke. Det var en pen ung Herre.

Helene bad Diakonissen vise ham ind.

— — —

«Er det Dem, Habermann? Saa sent? Nu, min kjære Albert?»

Habermann havde ikke før lukket Døren og hilset før han satte sig og faldt i sterk Graad.

Hun saa, at han var oprevet og besynderlig forvirret.

«Men hvad er der hændt?»

«Jeg ved ikke hvorledes jeg skal faa sagt det, men der er hændt mig noget — —»

Helene tog en liden Krak og satte sig ved Siden af ham. Hun klappede ham beroligende paa Skulderen.

«Fru Voss,» begyndte han om lidt, efterat den voldsomme Graad havde lagt sig, «jeg ved ikke, hvorledes jeg fandt ind til Dem iaften. Det var en pludselig Indskydelse. Jeg tænkte kanske paa, at min Fætter Georg Farnau saa ofte har talt om Deres Forstaaelse og Godhed for alle Mennesker. De maa ikke blive vred paa mig, — det er jo sent ogsaa — —»

«Hvad er der hændt Dem, Habermann! Kan jeg hjælpe Dem?»

Han tog hendes Haand i sin og fortalte alt.

— — — — — — — — — — — — — —

De blev siddende en Stund tause.

Han talte først:

«Jeg har, som De nu vil forstaa, overtraadt det man kalder borgerlige Love. Mit Liv er ødelagt. Jeg har ingen Fremtid mere. Alt er tabt. Jeg har ingen Venner. Intet Haab. Vil ogsaa De dømme mig lige haardt?»

Helene saa paa ham med sine milde klare Øine:

«Med hvilken Ret skulde jeg dømme nogen?»

«Nei, nei, jeg mener kanske, at De ikke vil kunne forstaa mig. Jeg kan jo ikke vente det.»

«Sig mig, Albert Habermann,» spurgte hun, «tror De, mine Veie altid har været lette at vandre? Hvem har hjulpet mig, naar alt saa mørkt ud? Hvem andre end Gud? Tror De, at han nogensinde forlader os i Nødens Stund? Og De er i Nød.»

«Hvad vil De, jeg skal gjøre? Alt er lukket for mig.»

«De skal først og fremst blive roligere, og saa skal vi to snakke sammen. Vi to, kjære Albert, vi to — —»

Hun reiste sig, klappede ham atter paa Skulderen og gik bort til Chatollet.

«Se her, drik nu dette Glas Cognac. Det er det første De skal gjøre.»

«Tak, — men skjænk ikke saa meget, Fru Voss — —»

«Jo, jo, lad os være glade for, at Gud har givet os dette herlige Middel.»

Habermann skalv, da han havde drukket. I flere Timer havde han gaaet omkring i Byen uden Maal, gjennemblæst af den kolde Østenvind, som jog ned fra Fjeldene.

Da Helene havde sat sig ved Siden af ham, tog hun hans Haand og lagde den i sin. Saa strøg hun ham over Haanden.

«Hvad De har fortalt mig, tilkommer det ikke mig at dømme om. Hvad de borgerlige Love angaar, saa sætter jeg dem her ud af Betragtning. Lovene er Menneskeverk og saare brøstfældige paa mange Punkter. Men der er en Ting, som jeg vil bede Dem erindre, Habermann, og det er at vi Mennesker alle fødes med Dispositioner, som er nedlagt i os fra Fødselen af uden vort Ønske, uden vor Vilje og uden vor Skyld. Vilde Gud være stor, vilde han være en retfærdig Dommer, hvis han ikke tog Hensyn til dette? Er der ikke ogsaa mange Mennesker, som fødes med legemlige Feil, der udsætter dem for Fristelser, som vi andre gaar fri? Skulde vi sætte os til Dommere over en Krøbling, fordi han er bleven ond og bitter af Misundelse paa de Friske? Nei, lad os bare ikke være hovmodige. Lad os erkjende vor Skrøbelighed alle sammen og

derefter bekjæmpe Fienden i os selv. Da kan vi være forvisset om, at Gud er med os. Han er straks paa vort Parti, naar vi viser god Vilje, selv om vi til en Begyndelse ikke evner at rette vore Feil.»

Habermann, som havde siddet med bøiet Hode, sammensunken, rettede sig og saa den gamle Kvinde smile til sig.

«Tak, Fru Voss, jeg glemmer aldrig, hvad De nu har sagt mig, for jeg føler, at De har lært mig at se det anderledes.»

«Vi Mennesker,» fortsatte Helene, «har det ofte saa svært travelt med at advare og formane hverandre, ja til og med forbyde dette og hint. Jeg tror at den Slags geschæftige Mennesker gjør mere ondt end godt. Derfor, kjære Habermann, faar De ingen Formaninger af mig. Af Formaninger og Tvang kommer Fornedrelse, af Selverkjendelse kommer Forædling. Vore Skrøbeligheder faar blive en privat Sag mellem Gud og den Enkelte. Men forøvrigt kan vi jo nok give hinanden gode Raad.»

Og med en hel anden Tone, hvori der laa Kraft, Opmuntring og Energi, fortsatte hun:

«Nu, kjære Habermann, skal vi gaa over til den praktiske Side af Sagen. Hvad vil De nu gjøre? Og hvad har De foretaget Dem?»

«Jeg maa bort herfra.»

«Har De talt med Deres velhavende Slegt?»

«Den vil ikke se mig, langt mindre give mig en Haandsrækning. Og jeg maa jo have Penger, hvis jeg skal tage fat paa noget.»

Helene nævnte flere Navne.

Nei, der var ingen, som vilde — —

«Kan tænke mig det,» fortsatte Helene, «men nu vil jeg give Dem et godt Raad: Føl Dem aldrig saaret ved Tanken paa, at Deres velhavende Slegtninge viser Dem Ryggen. Med hvilken Ret gjør de det? Fordi de tilfældigvis ikke er akkurat i samme Kasus, som De er i? Men, sig mig, Habermann, tror De ikke, at ogsaa de samme Folk har Lapper paa sin Sjæl, — Filler og Lapper, som de nødig vil vise? Til syvende og sidst kan det hele dreie sig om hvor Lappen staar. Derfor, Habermann, se alle og enhver i Øinene! Lad ingen faa knække Deres Selvtillid. Stol paa Gud og smil overbærende til de Mennesker, som vil fornedre Dem i egen indbildt Storhed. Livet er vidunderligt at leve, kanske netop naar vi staar i Kamp og Sorg. Lad os kjæmpe, Habermann, lad os synge! Husker De Bjørnsons Sang

«For Tonernes Vover
skal Sorgerne drive;
smaagyngende sover
de ind for en Tid.»

Habermann reiste sig,

«Gud velsigne Dem, hvor De har gjort mig glad! Jeg vilde ønske, at jeg kunde sidde her længere. Men alligevel, — nu gaar jeg rolig herfra, saa uendelig rolig.»

«Habermann,» hviskede hun ud til ham, da han var i Gangen, «De maa skrive til mig, ofte!»

Han forlod hurtig «Alders Trøst» og gik til Dampskibskaien.

SIG SELV TIL DET SIDSTE.

Der var sendt Bud til Farnau, at han maatte komme, hvis han vilde se Fru Voss, før hun døde.

Han vidste, at det lakkede mod Enden. Kræfterne var minket det sidste Halvaar, men hun var aandsfrisk som før.

— — —

Diakonissen sad ved Sengen, da han traadte ind i Helenes Kammer. Borte ved Vinduet sad en Herre. Farnau bukkede og lagde i Øieblikket ikke Merke til hvem det var.

Diakonissen reiste sig: «Fruen ligger stadig i en Døs,» hviskede hun, «Hjertet blir svagere. Det kan ikke vare længe nu, derfor sendte jeg Bud, som De bad mig om.»

Farnau takkede.

«Har hun Smerter?»

«Nei, hun vil sovne ind, som et Lys, der slukkes.»

— — —

Farnau vendte sig mod den fremmede Herre. Var det ikke Habermann?

«Er det dig, Albert? Jeg kjendte dig ikke med det samme. Der er jo flere Aar siden vi saaes.»

De tog hinanden hjertelig i Haanden.

«Det glæder mig, at du er her, Albert, Tante Helene var saa glad i dig.»

— — —

Diakonissen bad dem varsko, hvis noget skulde indtræffe. De maatte ringe, saa skulde hun straks være tilbage.

«Jeg kom til Byen imorges efter mange Aars Fravær,» begyndte Habermann hviskende, «og mine første Skridt gik hid. Jeg havde glædet mig saa til at træffe Fru Voss. Anede mindst, at jeg skulde finde hende døende. Men jeg er saa glad alligevel, at jeg fik se hende, tale med hende og takke hende for alt det, hun har gjort for mig. Hun var noksaa længe ved fuld Bevidsthed i Formiddag.»

De sad begge en Stund i egne Tanker.

«Det blir tomt omkring mig nu,» hviskede Farnau, «naar Tante Helene gaar bort. Det er forresten en eiendommelig Arv dette, at have kjendt en Kvinde som hende. Man vil uvilkaarlig bruge hende til Maalestok, naar man er sammen med andre Kvinder. Og der falder de alle saa bundløst igjennem.»

«Hvad tror du ikke ogsaa jeg taber,» spurgte Habermann bevæget. «Jeg skylder hende, at jeg kan sidde her idag. Hun reiste mig op. Aldrig glemmer jeg den Nat, hun gav mig Kræfter til at leve videre. Siden skrev hun ofte. Jeg gjennemgik Graderne, var Kusk i Stockholm, Tjener og Chauffeur. Ofte naar jeg syntes det sidste Haab var ude, skrev jeg til hende, og hun svarede bestandig straks. Det var som Lys,

hun tændte for mig om Natten. Flere Gange laa der en Tikrone inde i Brevet. Herlige gamle Menneske, hun trængte dem kanske mere end jeg. Da jeg saa efter flere Aars Forløb kunde skrive til hende, at jeg havde fundet mig selv igjen, sendte hun bare nogle Linjer. Habermann, skrev hun, tak Gud og glæd Dem ved Livet, det er skjønt og rigt, naar man vil hæfte sig lige meget ved de gode Sider, som man pleier at gjøre ved de mørke. — Idag sagde hun til mig, at min Nærværelse her var en Gave, som Gud sendte hende.

— —

Presten Schøner kom.

I det samme vaagnede Helene.

«Er det Dem, Schøner, hvor snildt — —»

Farnau og Habermann reiste sig og gik bort til Sengen.

«Og du, Georg — Farnau — — Voss! Og Habermann!

De tog hende alle i Haanden.

Saa aandede hun neppe hørlig frem:

«Alle mine Kjære er hos mig. Gud er stor.»

— —

Diakonissen havde hentet lidt Kaffe og nogen Smørrebrød, nærmest for Habermanns Skyld, han havde siddet der helt fra om Morgenen.

Der var ingen Tegn til en pludselig Forandring hos den Syge. Det kunde være over paa et Øieblik. Det kunde endnu vare en Stund.

— —

En Times Tid var gaaet.

De tre sad der endnu.

Ogsaa Diakonissen.

Da slog Helene atter Øinene op og kjendte dem alle.

«Farnau,» aandede hun, «sig mig — — hvad bestiller Dere paa?»

«Vi drikker lidt Kaffe, Tante. Vil du have lidt Kaffe!»

«Hvorfor skulde jeg ikke drikke Kaffe?»

Øinene lukkede sig med et Smil.

For bestandig.

— — —

Saaledes døde Helene Adelheid, Enke efter Voss, den sidste Ætling af Duncans.

I sin Alders otte og nittiende Aar.

INDHOLD

VAAR

